

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Tina Korošec

Javna diplomacija Evropske unije v tretjih razvitih državah in ozemljih

Magistrsko delo

Ljubljana, 2013

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Tina Korošec

Mentor: doc. dr. Milan Brglez

Javna diplomacija Evropske unije v tretjih razvitih državah in ozemljih

Magistrsko delo

Ljubljana, 2013

*Zahvaljujem se mentorju doc. dr. Milanu Brglezu za strokovno pomoč pri pisanju
magistrskega dela.*

*Hvala tudi vsem, ki ste v obdobjih nastajanja tega dela s potrpežljivostjo razumeli moj
»Nimam časa!« in me kljub temu podpirali pri doseganju cilja.*

Javna diplomacija Evropske unije v tretjih razvitih državah in ozemljih

Namen magistrskega dela je preučiti javno diplomatske prakse Evropske unije v tretjih razvitih državah in ozemljih ter analizirati aktivnost na področju izvajanja javne diplomacije izbranih akterjev v petletnem obdobju od 2008 do 2012. Cilj tovrstne analize je ugotoviti, ali se je stopnja izvajanja javno diplomatskih praks v teh državah spremenila z vzpostavitvijo institucije Evropske službe za zunanje delovanje. Tema je relevantna, predvsem glede na to, da je javna diplomacija relativno sodobna oblika diplomacije, ki pridobiva na svojih razsežnostih, predvsem z razvojem novih tehnologij in porastom družbenih omrežij ter glede na to, da je Evropska služba za zunanje delovanje mlada institucija, ki je šele dodobra pognala svoje delovanje v začetku leta 2011 in bodo po dveh polnih letih delovanja službe dobrodošle prve ugotovitve o trendu razvoja javne diplomacije pod okriljem službe. V magistrskem delu se sprašujem, s kakšnim namenom države in organizacije izvajajo javno diplomacijo, kdo so glavni akterji pri izvajanju javno diplomatskih praks, kakšna orodja le-ti uporabljajo za njihovo izvajanje in kako vpliva na akterje ter na načine izvajanja razvoj novih tehnologij. V nalogi analiziram spreminjanje aktivnosti izvajanja javno diplomatskih praks EU centrov, ki predstavljajo enega izmed pomembnejših akterjev javne diplomacije EU in delujejo pod okriljem Evropske službe za zunanje delovanje.

Ključne besede: analiza prelomnih točk, EU centri, Evropska služba za zunanje delovanje, Evropska unija, javna diplomacija.

European Union public diplomacy in third industrialised countries and territories

The purpose of this master thesis is to analyse public diplomacy activities of European Union in third industrialised countries and territories and to analyse public diplomacy activity level of certain actors during the period of 2008 to 2012. The purpose of such analysis is to find out, whether the public diplomacy activity level in third industrialised countries has changed after the establishment of European External Action Service. The topic is particularly relevant with regard to public diplomacy presenting one of the relatively contemporary types of diplomacy, which is lately further developed with the emergence of new technologies and social networks. The relevance of the topic is also in the intention to analyse whether the trend of public diplomacy level has changed since it came under authority of European External Action Service, which went live at the start of 2011. After two years in operation, such an assessment will be welcome. In the thesis I question what the intention of the countries and organisations for being active in public diplomacy is, what the instruments for performing public diplomacy activities are and what influence the development of new technologies has on the public diplomacy performance. In the thesis I also analyse the fluctuation of public diplomacy activities' level of EU Centres, which present one of the most important European Union public diplomacy actors and are active under the authority of the European External Action Service.

Key words: change-point analysis, EU Centres, European External Action Service, European Union, public diplomacy.

KAZALO VSEBINE

SEZNAM KRATIC	9
1 UVOD	10
1.1 HIPOTEZA IN RAZISKOVALNA VPRAŠANJA.....	11
1.2 METODOLOGIJA.....	12
1.3 STRUKTURA NALOGE	14
2 KONCEPTUALIZACIJA JAVNE DIPLOMACIJE	15
2.1 OPREDELITEV JAVNE DIPLOMACIJE	15
2.2 ZNAČILNOSTI JAVNE DIPLOMACIJE.....	18
2.3 TEORETIČNI OKVIR.....	19
2.3.1 Javna diplomacija kot orodje mehke moči	20
2.3.2 Javna diplomacija – sredstvo za ustvarjanje identitete in zunanje podobe EU	21
2.3.3 Normativna moč Evrope	22
2.4 RAZVOJ JAVNE DIPLOMACIJE.....	24
2.5 UMESTITEV JAVNE DIPLOMACIJE V ODNOSU DO PODOBNIH PRAKS ..	25
2.6 ELEMENTI JAVNE DIPLOMACIJE	28
2.6.1 Izvajalci	28
2.6.2 Orodja.....	31
2.6.3 Naslovniki	35
2.7 MERJENJE UČINKOVITOST JAVNE DIPLOMACIJE.....	36
3 JAVNA DIPLOMACIJA EU	39
3.1 RAZVOJ JAVNE DIPLOMACIJE EU	40
3.2 CILJI IN NAMEN.....	41
3.2.1 Instrument ICI	43

3.2.2	Instrument ICI plus.....	43
3.2.3	Instrument partnerstva.....	45
3.3	AKTERJI.....	45
3.3.1	Izvajalci	45
3.3.2	Ciljne javnosti	53
3.4	ORODJA	54
3.4.1	Akademski dogodki in dogodki za širšo javnost.....	54
3.4.2	Širjenje poznavanja EU v srednjih šolah.....	56
3.4.3	Kulturni dogodki	56
3.4.4	<i>Branding</i> (znamčenje) EU znamke	58
3.4.5	Izobraževalni programi evropskih študij.....	58
3.4.6	Sodelovanje z mediji	59
3.4.7	Poslovno-gospodarsko sodelovanje	59
3.4.8	Sodelovanje v mednarodnih forumih	61
3.4.9	Publikacije in informacijske dejavnosti	61
3.4.10	Predstavljanje »zgodb uspeha« tujim javnostim	62
3.4.11	Izobraževalne in akademske izmenjave	63
3.4.12	Digitalna orodja.....	67
4	ANALIZA JAVNE DIPLOMACIJE EU V TRETJIH RAZVITIH DRŽAVAH	71
4.1	AKTIVNOSTI.....	71
4.2	IZVAJALCI	72
4.3	OBDOBJE	74
4.4	METODOLOGIJA.....	75
4.5	PREGLED IN PREDSTAVITEV PODATKOV	75

4.5.1	Posamezni EU centri	77
4.5.2	Skupna analiza.....	81
5	SKLEP.....	85
6	LITERATURA	88
	PRILOGA A: SEZNAM TRETJIH RAZVITIH DRŽAV IN OZEMELJ V UREDBI 1934/2006.....	98
	PRILOGA B: SEZNAM DRŽAV V RAZVOJU V UREDBI 1934/2006	99
	PRILOGA C: ORGANIGRAM ESZD	102
	PRILOGA Č: SEZNAM EU CENTROV	102

KAZALO TABEL, SLIK IN GRAFIKONOV

Slika 2.1: Primerjava tradicionalne javne diplomacije in javne diplomacije 21. stoletja	18
Slika 3.1: Odziv predsednika Evropskega sveta Hermana Van Rompuya na <i>Twitterju</i>	69
Slika 4.1: Seznam javno diplomatskih aktivnosti EU centrov.	72
Tabela 4.2: Seznam analiziranih EU centrov (izvajalci).....	73
Tabela 4.3: Število izvedenih aktivnosti izbranih EU centrov v polletnih obdobjih	76
Grafikon 4.4: Canberra – <i>ANU Centre for European Studies</i>	77
Grafikon 4.5: Christchurch – <i>European Union Centres Network New Zealand</i>	77
Grafikon 4.6: Kobe – <i>EU Institute in Japan</i>	78
Grafikon 4.7: Miami – <i>The European Union Center of Excellence</i>	78
Grafikon 4.8: Severna Karolina – <i>European Union Center of Excellence</i>	78
Grafikon 4.9: Ottawa – <i>European Union Centre of Excellence</i>	79
Grafikon 4.10: Singapur – <i>European Union Centre in Singapore</i>	79
Grafikon 4.11: Teksas – <i>European Union Centre of Excellence</i>	79
Grafikon 4.12: Illinois – <i>European Union Centre of Excellence</i>	80
Grafikon 4.13: Wiconsin – <i>European Union Centre of Excellence</i>	80
Grafikon 4.14: Vrste javno diplomatskih aktivnosti EU centrov	81
Grafikon 4.15: Letni pregled števila izvedenih javno diplomatskih aktivnosti EU centrov po kategorijah	82
Tabela 4.16: Skupno število izvedenih aktivnosti EU centrov po polletjih	82
Grafikon 4.17: Število izvedenih javno diplomatskih aktivnosti v obdobju 2008 do 2012.....	83
Grafikon 4.18: Število izvedenih javno diplomatskih aktivnosti v obdobju 2008 do 2012.....	83
Tabela 4.19: Prikaz rezultatov analize prelomnih točk za število izvedenih javno diplomatskih aktivnosti v obdobju od 2008 do 2012.	84

SEZNAM KRATIC

ESZD – Evropska služba za zunanje delovanje

EU – Evropska unija

ZDA – Združene države Amerike

NATO – *North Atlantic Treaty Organization*: Severno atlantska zveza

ZN – Združeni narodi

JD – javna diplomacija

ICI – *Financing Instrument for Cooperation with Industrialised and other high-income countries and territories*: Instrument za financiranje sodelovanja z industrializiranimi državami in ozemlji ter drugimi državami in ozemlji z visokim dohodkom

ES – Evropski svet

EK – Evropska komisija

VP ZZVP – Visoka predstavnica Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko

SZVP – Skupna zunanja in varnostna politika

GD – Generalni direktorat

DČ – država članica

1 UVOD

»Evropska unija in države članice razpolagajo z vrsto instrumentov, virov, vzpostavljenih odnosov in strokovnega znanja za pomoč pri izgradnji boljšega in stabilnejšega sveta. Sedaj je naša naloga zbrati vse te instrumente z namenom osnovanja skupne strategije in maksimiziranja našega vpliva na terenu« (Ashton 2011). Zgornjo izjavo, ki je del razprave v Evropskem parlamentu ob vzpostavljanju Evropske službe za zunanje delovanje (ESZD), navajam, ker menim, da jasno predstavi trenutno stanje in težnje Evropske unije (EU) v svetu. Iz povedanega je razvidno, da je cilj zunanjega delovanja EU med drugim doseganje večjega vpliva v zunanjem okolju,¹ kar je predpogoj za zasledovanje interesov Unije v zunanjem okolju. Instrumenti, ki so na razpolago za uresničevanje navedenih ciljev, so raznoliki in številni. Eno izmed najbolj razširjenih in ustaljenih orodij za doseganje zunanjepolitičnih ciljev države je tradicionalna diplomacija, ki poteka za zaprtimi vrati in javnosti praviloma ne omogoča vpogleda v njeno delovanje. V sodobnem času – z uvedbo novih tehnologij, nastankom novih skupin javnosti in spremenjenih interesov javnosti – pa se kot pomembno in učinkovito sredstvo za vplivanje na zunanje okolje uveljavlja javna diplomacija (JD) in v njenem okviru najrazličnejše prakse delovanja, ki jih pojav vključuje.

Na vedno večji pomen javnega mnenja v mednarodnih odnosih je opozarjal že Lord Palmerston (v Lloveras Soler 2011, 7) v 19. stoletju s trditvijo, da so »mnenja močnejša od vojske in lahko na koncu prevladajo nad bajoneti pehote, močjo topništva in napadi konjenice« (prevedla avtorica). Medtem ko je pojem javne diplomacije vzklik in se začel uporabljati v sedemdesetih letih v Združenih državah Amerike (ZDA), ima danes večina držav članic (DČ) EU, Kanada, Indija, Japonska in nekatere druge države ter mednarodne organizacije, kot sta Severno atlantska zveza (NATO) in Združeni narodi (ZN), znotraj institucionalne strukture vzpostavljene samostojne oddelke za JD. Danes je JD na vrhu diplomatskih dnevnih redov v mnogih državah in mednarodnih organizacijah (Lloveras Soler 2011, 7), pogosto izvajajo JD tudi globalne korporacije z namenom ustvarjanja ugodnega ozračja za učinkovito uresničevanje lastnih interesov v ciljnih državah.

Učinkovit način, s katerim lahko EU pripomore k ustvarjanju podpornega okolja za uresničevanje lastnih interesov na tujih območjih, je spodbujanje njene prepoznavnosti in

¹ Izraz 'zunanje okolje' v nalogi se nanaša na zunanje države v odnosu do EU, torej vse nečlanice EU.

priljubljenosti pri tujih javnostih. Aktivna vključenost EU, njena prepoznavnost v ciljnih državah ter pozitivno mnenje tujih javnosti o njej, so ključnega pomena za doseganje zastavljenih ciljev v tretjih državah, pri čemer se JD izkaže kot pomembno orodje za pripravo podpornega okolja. Če je strategija zunanje politike EU povečati lastno težo v mednarodnih odnosih, kar je ena izmed prioritet nove institucionalne zasnove EU na področju zunanje politike, je za EU pomembno, da si zgradi večjo prepoznavnost in priljubljenost v celem svetu, ne samo v bližnjih državah v geografskem, političnem ali gospodarskem smislu. V bolj oddaljenih območjih sveta so lahko zadeve EU pri javnostih postranskega pomena, saj večje zanimanje vzbujajo bližji regionalni akterji. Z namenom povečanja svoje prepoznavnosti v teh območjih vzpostavlja EU vrsto različnih mehanizmov, npr. programe mobilnosti, kulturne prireditve, predavanja in delavnice na temo EU, gostovanje predstavnikov različnih institucij EU, programe evropskih študij na univerzah, spodbujanje akademskega raziskovanja na temo EU, ozaveščanje javnosti o dejavnostih EU, njenih politikah in institucijah, vpeljevanje predmetov na temo EU v srednje šole itd. Vse naštetе aktivnosti lahko označimo kot del izvajanja JD v tretjih državah.

Odgovornost za načrtovanje in izvajanje JD EU je dodeljena ESZD, katere osnovni cilj je zagotavljanje usklajenega in učinkovitega delovanja EU v zunanjem okolju. V okviru tega cilja naj bi služba prispevala k bolj učinkovitemu posredovanju sporočila zunanjemu svetu, kar je hkrati bistvo javno diplomatskega udejstvovanja v tujem okolju (La Porte 2011, 7–8).

Cilj magistrskega dela je oceniti, kako se je stanje izvajanja JD EU v tretjih razvitih državah spremenilo z vzpostavitvijo ESZD. Skozi analizo izvajanja javno diplomatskih praks v obdobju od začetka l. 2008 do konca l. 2012 me bo zanimala implementacija oz. praktični učinki nedavno sprejetih pravnih dokumentov na temo izvajanja JD. Predvidevam, da bodo ugotovitve oz. sklepi analize relevantni in pomembni, predvsem glede na to, da je ESZD šele dodobra pognala svoje delovanje v začetku leta 2011 in bodo po dobrih dveh letih delovanja dobrodošli prvi rezultati in ocene njene sposobnosti uresničevanja zastavljenih ciljev ter okvirni pregled morebitnih dosedanjih sprememb na področju JD.

1.1 Hipoteza in raziskovalna vprašanja

Pri raziskovanju JD EU in njeni analizi v tretjih razvitih državah in ozemljih si bom kot osnovo za del postavila naslednjo hipotezo:

Stopnja aktivnosti izvajanja JD EU v tretjih razvitih državah in ozemljih se je po vzpostavitvi ESZD zvišala.

Pri postopku ugotavljanja veljavnosti hipoteze si bom postavila naslednja delovna vprašanja, na katera bom poskušala odgovoriti skozi nalogo in ki bodo služila pridobivanju širšega razumevanja pojava in delovanja JD EU v tretjih državah:

- Kaj je JD in kakšen je njen namen? Zakaj jo države izvajajo?
- Kdo so glavni akterji (tradicionalni in t. i. novi akterji) pri izvajanju JD EU v tretjih državah in kakšne so njihove značilnosti ter kako vpliva razvoj novih tehnologij na njih?
- Kakšni so prevladujoči načini izvajanja oz. instrumenti JD EU v tretjih državah?
- Kaj je namen oz. cilj ESZD v okviru izvajanja JD, na kakšen način deluje, katere so njene pristojnosti, katera področja njenega delovanja je mogoče umestiti kot del JD EU (v skladu s teoretično opredelitvijo JD v prvem poglavju)?

1.2 Metodologija

Za preučevanje konceptualnega okvira JD, opredelitev pojma in njegovih sestavnih elementov, bom naredila pregled obstoječe literature na temo JD skozi analizo sekundarnih virov (knjige, zborniki, strokovni in znanstveni članki, internetne strani, prispevki na konferencah itd.). Konceptualizacija JD bo služila kot osnova za nadaljnje analitično delo na primeru izvajanja JD EU v tretjih razvitih državah in bo temeljila tako na primarnih virih (npr. strategijah, komunikacijah, iniciativah, uredbah) kot na sekundarnih virih (strokovnih člankih o JD EU, spletnih straneh institucij EU, služb, *think-tankov* itd.).

V empiričnem delu naloge bom analizirala javno diplomatske prakse izbranega akterja JD EU v tretjih razvitih državah. Analiza bo temeljila na primerjavi aktivnosti izvajanja javno diplomatskih praks v dveh soslednih časovnih obdobjih, ločenih z začetkom delovanja ESZD (1. januar 2011). Skozi celoten empiričen del bom uporabljala metodo primerjalnega raziskovanja. Pri analizi se bom naslonila predvsem na že obstoječe podatke o izvedenih aktivnostih (arhivi dogodkov izbranih akterjev, mesečna in letna poročila ipd.). Z metodo analize primarnih podatkov, ki bodo kvantitativne narave, bom poskušala ugotoviti, kaj se je dogajalo glede izvajanja javno diplomatskih praks s strani izbranih izvajalcev JD EU, in ali se je stopnja aktivnosti izvajanja JD po vzpostavitvi ESZD spremenila.

Dokument, ki ga bom uporabila kot osnovo za izvajanje analize je *Uredba (EU) št. 1338/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o spremembah Uredbe Sveta (ES) št. 1934/2006 o oblikovanju instrumenta za financiranje sodelovanja z industrializiranimi državami in ozemlji ter drugimi državami in ozemlji z visokim dohodkom*. Finančni instrument določen z uredbo (poleg spodbujanja sodelovanja s 46 državami v razvoju) spodbuja sodelovanje s 17 industrializiranimi državami in ozemlji v različnih delih sveta, predvsem v severni Ameriki, na Azijsko–Pacifiškem območju in na območju Zaliva.

Namen uredbe (tč. 4; tč. 6) je utrditi prisotnost, vidnost in prepoznavnost EU v državah partnericah in spodbujati gospodarske, trgovske, akademske in kulturne izmenjave ter interakcije med različnimi vrstami akterjev na obeh straneh. Cilj uredbe je tudi ustvarjanje ugodnih razmer za razvoj odnosov Skupnosti s temi državami, spodbujanje dialoga in obenem krepitev interesov Unije v zunanjem okolju.

Predmet analize bodo aktivnosti JD v tretjih razvitih državah, izvedene s strani izbranih akterjev – EU centrov. Analizirala bom npr. število izvedenih seminarjev, predavanj, delavnic, konferenc, simpozijev, okroglih miz, akademskih in novinarskih natečajev, informativnih izobraževanj in delavnic o možnostih študija v EU, delavnic o kariernih priložnostih v EU, akademskih programov evropskih študij, družabnih dogodkov, proslav, kulturnih in umetniških prireditev itd.

Analizirala bom izvajanje JD EU centrov, ki predstavljajo enega izmed pomembnih akterjev JD EU v 17 tretjih industrializiranih državah. Časovno bo analiza postavljena v okvir petletnega obdobja, in sicer od začetka l. 2008 do konca l. 2012,² in bo temeljila na primerjavi dveh enako dolgih soslednih obdobj, ločenih s točko vzpostavitve ESZD (1. januar 2011). Primerjala bom triletno delovanje EU centrov pred vzpostavitvijo ESZD (od 01. 01. 2008 do 31. 12. 2010) s prvima dvema letoma njihovega delovanja pod okriljem ESZD (od 01. 01. 2011 do 31. 12. 2012).

² Navedeno obdobje sem izbrala zato, ker je obdobje dveh let (od 1.1.2011 do 31.12.2012) najdaljše možno reprezentativno obdobje, ki ga lahko analiziram po vzpostavitvi Službe in bo predvidoma že nakazalo na morebitne spremembe v stopnji aktivnosti izvajanja javne diplomacije EU.

1.3 Struktura naloge

Prvo poglavje namenjam konceptualizaciji JD, pri čemer opredelim JD kot enega izmed načinov izvajanja diplomacije in jo umestim v odnosu do tradicionalne diplomacije ter razčlenim njene glavne značilnosti. Nadalje postavim obravnavani koncept v teoretični okvir, pri tem gledam na JD skozi prizmo koncepta mehke moči in skozi teorijo Evrope kot normativne moči. Znotraj tega poglavja na kratko predstavim, kako se je koncept in praksa JD razvijala skozi zgodovino in kako je potekal proces njenega postopnega odmika od tradicionalne diplomacije. Ker je JD dokaj nov in precej ohlapen pojem ter se pogosto enači z nekaterimi drugimi pojavi, bom opredelila JD v razmerju do ostalih praks, ki so na kakršenkoli način podobne JD. V zadnjem delu poglavja bom naslovila elemente JD, in sicer njene izvajalce, načine izvajanja ter naslovnike in nazadnje osvetlila vprašanje merjenja učinkovitosti JD.

Osrednji del naloge bom namenila pregledu izvajanja JD EU v tretjih razvitih državah. Pri razčlembi JD EU me bo zanimalo, zakaj se EU sploh poslužuje JD kot sredstva udejstvovanja v drugih državah, kdo so glavni načrtovalci in izvajalci JD v EU, na kakšen način jo le-ti izvajajo, katerih instrumentov se pri tem poslužujejo ter katerim javnostim je izvajanje namenjeno.

V empiričnem delu naloge se bom osredotočila na izvajanje JD nekaterih EU centrov v 17 tretjih industrializiranih državah in ozemljih, določenih z Uredbo Sveta EU 1934/2006 v petletnem obdobju od začetka l. 2008 do konca l. 2012. Na koncu bom povzela zaključke analize in dognanja ter na podlagi le-teh sprejela oz. ovrgla v uvodu postavljeno hipotezo.

2 KONCEPTUALIZACIJA JAVNE DIPLOMACIJE

V pričujočem poglavju bom opredelila pojem JD, razčlenila njene značilnosti, jo umestila v širšo sliko diplomacije in prikazala njeno razmerje do t. i. tradicionalne diplomacije. Predstavila bom tri teoretične pristope k preučevanju JD, in sicer koncept mehke moči, ki gleda na JD kot na vir vpliva v mednarodnih odnosih, koncept normativne moči, ki je še posebno značilen in se velikokrat uporablja v zvezi z Evropo in EU ter nazadnje gledanje na JD kot na sredstvo za ustvarjanje identitete in izgrajevanje imidža v svetu. V naslednjem podpoglavju bom pogledala, kako je potekal razvoj JD od srede šestdesetih let prejšnjega stoletja, ko se je pojem prvič pojavil v ZDA, do danes. V današnjem času smo priča pojavu vrste JD podobnih praks, zato bom v naslednjem podpoglavju poskušala osvetliti njihove značilnosti in pokazati, v čem se razlikujejo od JD. V nadaljevanju razčlenim elemente JD, ki so potrebni za njen obstoj, natančneje izvajalce, načine izvajanja in naslovnike JD. Nazadnje v okviru tega poglavja se bom dotaknila učinkov JD in merjenja le-teh, kar se izkaže za zelo zahtevno, neoprijemljivo in težko dokazljivo, pa vendar se v ta namen uporabljajo določeni instrumenti, s katerimi se lahko približno oceni, ali dejavnosti, ki jih izvaja država ali organizacija v tujem okolju, dosegajo želeni učinek pri tujih javnostih, kar je navsezadnje namen JD.

2.1 *Opredelitev javne diplomacije*

JD je, kot pravijo številni avtorji, ki se ukvarjajo z njenim preučevanjem, star pojav v novi obliki. Bistvo JD je vključevanje javnosti v izvajanje diplomatskih praks, za razliko od tradicionalne diplomacije, ki se običajno izvaja za zaprtimi vrati in je javnosti nedostopna (Welsh in Fern 2008 v Melissen 2011, 2). JD je torej »instrument, ki ga uporabljajo države, združenja držav, nekateri sub-državni in nedržavni akterji, z namenom razumeti kulture, mnenja in obnašanja tujih javnosti; graditi in upravljati odnose; vplivati na mišljenja javnosti in mobilizirati dejavnosti, ki spodbujajo izvajalčeve interese in vrednote« (Gregory 2011, 353 v Melissen 2011, 6). V tem smislu lahko rečemo, da je JD v določenem pogledu demokratizacija tradicionalne diplomacije, saj omogoča udejstvovanje številčnejših in raznolikih akterjev na področju, ki je bilo nekoč dostopno zgolj peščici akreditiranih predstavnikov (Melissen 2011, 6).

Pri pregledu literature vidimo, da se opredelitve koncepta JD med seboj zelo razlikujejo. Področje JD vsebuje znanja in prakse iz različnih disciplin, med drugim mednarodnih odnosov, komunikologije, odnosov z javnostjo, trženja, kulturnih študij, medijskih študij itd. (Gilboa 2008, 55–74). JD najdemo pod zelo različnimi imeni in lahko vključuje številne raznolike aktivnosti. Čeprav se nekateri akterji izogibajo svoje delovanje uradno poimenovati s pojmom 'javna diplomacija', dejansko to obliko vplivanja uporablja v raznih oblikah večino akterjev mednarodne skupnosti. Gouveia in Plumridge (2005, 1) ugotavljata, da večino aktivnosti namenjenih ozaveščanju (*outreach*) EU uradno ne poimenuje s pojmom 'javna diplomacija', ampak jih opisuje kot informacijske in komunikacijske kampanje ali programe izobraževalnih in kulturnih izmenjav, kljub temu, da so v svojem bistvu aktivnosti namenjene razvoju javno diplomatskih zmogljivosti.

JD lahko služi posamezni državi ali organizaciji kot učinkovito orodje za oblikovanje lastne podobe v očeh zunanjega okolja. S svojim delovanjem lahko vpliva na zaznavanje tujih javnosti ter ima moč spreminjati oz. preoblikovati mnenja (Nye 2004; Rasmussen 2010, 265). Kljub razsežnemu razponu praks, ki jih lahko uvrstimo kot del izvajanja JD določenega mednarodnega akterja, pri pregledu besedil ugotovimo, da v teoretičnem smislu pojav ni zadovoljivo razdelan (Pigman 2010, 121). JD je precej neoprijemljiv pojem in njeni elementi delovanja so zelo razsežni in ne kategorizirani, kar predstavlja problem pri samem definiranju koncepta in pri presoji kaj JD je in kaj ni. Še težje je povzeti njene učinke, saj je merljivost, kot bomo videli v nadaljevanju, težko izvedljiva.

Za celostno razumevanje pojava, je najprej potrebno umestiti JD v odnosu do tradicionalne diplomacije. Glavno razlikovanje med javno in tradicionalno diplomacijo je v tem, da prva naslavlja odnose med predstavniki držav ali drugih mednarodnih akterjev, medtem ko je JD usmerjena k javnostim tujih družb in k izbranim neuradnim skupinam, organizacijam ter posameznikom (Hocking 2005, 5). Tradicionalno diplomacijo obstoječe definicije opredeljujejo kot sredstvo za mirno reševanje mednarodnih problemov, njeno dejavnost kot vodenje odnosov med suverenimi državami s posredovanjem akreditiranih predstavnikov in njeno glavno nalogo kot upravljanje mednarodnih odnosov s pogajanjem. V tradicionalni diplomaciji so vloge in odgovornosti igralcev jasno razdeljene, vendar praksa kaže, da takšna predstava ne odseva kompleksne realnosti sveta postmodernih transnacionalnih odnosov, v katerem glavni akterji nimajo več toliko nadzora kot včasih. Današnji uspeh diplomacije je v

doseganju odprtosti in transnacionalnem sodelovanju in JD zagotovo predstavlja pomembno uresničitev za takšen vključujoči model diplomacije (Melissen 2005, 5).

Eno izmed splošno uporabnih definicij JD, ki jo lahko apliciramo na izvajanje JD EU v tretjih industrializiranih državah in bo služila kot ena izmed delovnih definicij v tej nalogi, navaja Sharp (2005, 106): »javna diplomacija je proces, v katerem se vzpostavljajo odnosi z ljudstvom določene države, z namenom zasledovati interese in razširjati vrednote predstavljanega akterja«.

Michael McClellan opredeljuje JD kot strateško načrtovanje in izvajanje informacijskih, kulturnih in izobraževalnih programov neke države, z namenom ustvariti ugodno javnomnenjsko okolje v tej državi za sprejemanje političnih odločitev, ki bodo delovale kot podpora zunanjepolitičnim ciljem sporočevalne države (McClellan v Rasmussen 2010, 265). Podobno razumeta JD Signitzer in Coombs (v Plavšak Krajnc 2004, 644) kot »... način, s katerim tako vlada kot privatni posamezniki in skupine vplivajo neposredno ali posredno na tista javna stališča in mnenja, ki direktno oblikujejo zunanjepolitične odločitve druge vlade.« Z njuno opredelitvijo JD se ne strinja Melissen (2005, 15), ki trdi, da gledanje na JD kot na neposredno orodje zunanje politike postavi JD v kontradiktoren položaj zunanji politiki. V kolikor je namreč JD preveč povezana z zunanjepolitičnimi cilji, obstaja nevarnost, da postane ta kontraproduktivna in neuspešna v primeru, ko je zunanja politika neuspešna. Tako JD postane odvisna od zunanje politike države in se oddalji od svoje osrednje vloge orodja diplomacije, ki ima moč učinkovati tudi tam, kjer tradicionalna diplomacija zataji (Melissen 2005, 15).

Peter van Ham (2005, 57) v svoji opredelitvi JD dodaja, da je njen namen poleg vplivanja na tuje vlade pojasnjevanje tujim javnostim v kakšnem smislu je zunanja politika sporočevalca koristna za njo. Za JD splošno velja, da je pomembno postmoderno orodje države, ki ustvarja legitimnost in je izraz izgube monopola države nad postopki razprševanja informacij.

Nye (2008, 95) opredeljuje JD kot instrument, s pomočjo katerega vlade mobilizirajo vire, ki ustvarjajo mehko moč. Viri mehke moči držav ali organizacij izhajajo predvsem iz njene kulture, vrednot in politik. Namen JD je usmerjanje pozornosti tujih javnosti na omenjene potencialne vire s pomočjo različnih mehanizmov (med drugim *broadcastinga*, izvažanja kulture, medkulturnih izmenjav ipd.) (Nye 2008, 95).

2.2 Značilnosti javne diplomacije

Pri preučevanju značilnosti JD moramo poudariti, da so se te od nastanka koncepta do danes močno spremenile. Medtem ko je v tradicionalnem kontekstu, kot pravi Szondi (2008, 6), JD pomenila enostransko naslavljanje, prepričevanje ter upravljanje tujih javnosti s strani vlad z namenom doseganja sprememb v njihovih srcih in glavah, temelji t. i. nova javna diplomacija oz. *javna diplomacija 21. st.* na dvostranski komunikaciji (dialogu), izgrajevanju odnosov in sodelovanju z javnostmi. Natančneje so razlike med prvotnim modelom JD in t. i. novo diplomacijo navedene v tabeli št. 2.1. Sodobna JD EU ima značilnosti *javne diplomacije 21. st.*, medtem ko veliko držav po svetu še vedno sledi tradicionalnemu modelu izvajanja JD (Szondi 2008, 6).

Slika 2.1: Primerjava tradicionalne javne diplomacije in javne diplomacije 21. stoletja

	Tradicionalna javna diplomacija	Javna diplomacija 21. stoletja
Cilji	Doseči politične spremembe v ciljnih državah s spreminjanjem obnašanja naslovnikov	Ustvariti podporno okolje in pozitivno podobo države v tujem okolju za doseganje političnih in gospodarskih interesov države izvajalke
Strategije	Prepričevanje, upravljanje z javnostmi, pasivno obravnavanje javnosti	Vzpostavljanje in vzdrževanje odnosov, sodelovanje z javnostjo in njeno vključevanje
Smer komuniciranja	Enostransko naslavljanje (monolog)	Dvosmerna komunikacija (dialog)
Raziskovanje (zunanjega okolja in javnosti)	Zelo malo, če sploh	JD temelji na znanstvenem raziskovanju, pomembne so tudi povratne informacije
Kontekst sporočila	Ideologije, interesi, informacije	Ideje, vrednote, sodelovanje
Ciljne javnosti	»Splošne« javnosti v ciljnih državah, javnost je prejemnik	Razčlenjene, natančno določene javnosti, javnost je aktivni udeleženec
Kanali komuniciranja	Klasični masovni mediji	Novi in stari mediji
Sredstva/financiranje	Državno financiranje	Javno zasebna partnerstva

Vir: Szondi (2008, 11).

Ključno sredstvo pri izvajanju JD in pomemben vir mehke moči je kredibilnost. Če želi biti JD uspešna, se morajo sporočila JD ujemati z dejanji politike (Hagel 2003 v Nye 2008, 102–3). Dejanja podpirajo in utrjujejo moč besed, in še tako olepšane besede so brez

konsistentnosti brez pomena. Kredibilnost je lahko v očeh javnosti hitro izgubljena, če država zavzame položaj ali deluje v nasprotju s svojimi načeli (Henrikson 2005; Nye 2008, 71).

Uspešna JD se oddaljuje od enostranskega naslavljanja javnosti in vključuje sodelovanje s tujimi javnostmi (Melissen 2005, 30). Poteka vedno v dveh smereh, vključuje tako poslušanje kot sporočanje najrazličnejših akterjev družbe in se običajno odvija v okolju odprte medkulturne komunikacije (La Porte 2011, 13). Izmenjava je izjemnega pomena za učinkovito JD, saj s poslušanjem sporočevalec vzame v obzir mnenja, vrednote in želje tujih javnosti (Nye 2008, 103). Razvoj sodobnih medijev je omogočil vladam, podjetjem in akterjem civilne družbe številne komunikacijske kanale, skozi katere lahko naslavlajo javnost, hkrati pa ima tudi javnost možnost, da odgovarja na sporočila oz. se posredno ali neposredno odziva na politike (Pigman 2010, 122), npr. skozi različne forume, na portalih izmenjevanja idej, skozi družbena omrežja ipd.

Z upoštevanjem značilnosti posameznih javnosti je lahko načrtovanje in delovanje JD ciljno usmerjeno, poleg tega pa lahko oblikovalci JD na podlagi poglobljenega poznavanja tujih javnosti ocenijo, kaj bo v javnosti delovalo in kaj ne, glede na to prilagodijo svoje politike ter se na ta način izognejo stroškom, povezanim z morebitnimi neučinkovitimi prijemi (Nye 2008, 103; Pigman 2010, 122). Izvajalci JD, ki dajejo javnostim občutek, da so njihove ideje in vrednote prezrte ter neupoštevane, pri javnostih dolgoročno ne bodo dosegli zelenega učinka (Riordan 2005, 189). Na dialogu osnovana JD potrebuje za svoje rezultate čas in ne proizvaja takojšnjih učinkov, zato je pomembno, da institucije, odgovorne za načrtovanje JD, snujejo svoje politike in strategije znotraj dolgoročnega okvira in da jih vzpostavljajo na podlagi poglobljenih geopolitičnih analiz (Riordan 2005, 192).

2.3 Teoretični okvir

Glavna teoretična koncepta, na katerih bo temeljila moja nadaljnja analiza, sta koncept mehke moči in koncept normativne moči. Ker sta koncepta zelo povezana in prepletena, tako medsebojno kot z nekaterimi drugimi zasnovami, ju je nemogoče obravnavati neodvisno drug od drugega in se zato njuni elementi pojavljajo skozi celotno nalogo. Kljub temu bom posamezne teoretične pristope v želji doseganja večje preglednosti skušala umestiti znotraj treh posameznih podpoglavij.

2.3.1 Javna diplomacija kot orodje mehke moči

Koncept mehke moči je zasnoval Joseph Nye kot protipomenko »trdi moči«, ki je značilna predvsem za neorealistične pristope k preučevanju mednarodnih odnosov. Koncept trde moči predstavlja vplivanje v mednarodnih odnosih s pomočjo prisile. Strategije trde moči vključujejo med drugim vojaško posredovanje, prisilno diplomacijo in gospodarsko sankcioniranje z namenom uresničevanja nacionalnih interesov (Art 1996; Campbell and O'Hanlon 2006; Cooper 2004; Wagner 2005 v Wilson 2008, 114). Nasprotno predstavniki neoliberalističnih pristopov (oz. neoliberalističnega institucionalizma) priznavajo večjo vlogo mehki moči v mednarodnih odnosih, kot ključnemu viru moči pri vodenju politike držav (Wilson 2008, 114).

Mehko moč opredeli Nye (2004) kot sposobnost vplivanja na izid določene situacije s privlačnostjo, namesto s prisilo oz. kaznovanjem. Delovanje mehke moči se pojavlja na vseh ravneh, od osebne, politične do mednarodne in je neprestano prisotno v dnevni politiki (Nye 2008, 95). V mednarodni politiki je mehka moč »sposobnost vplivanja na druge z namenom doseči izid, ki ga želiš sam« (Nye 2008, 94, prevedla avtorica). Mehka moč temelji torej na sposobnosti oblikovanja želja drugih. Akter je lahko uspešen v doseganju zelenih rezultatov v mednarodni politiki s tem, ko mu drugi akterji želijo biti podobni, ga upoštevajo kot svoj vzor, težijo k njegovi stopnji blaginje in odprtosti, občudujejo njegove vrednote ipd. (Nye 2008, 94).

Vir mehke moči predstavljajo sredstva, ki ustvarjajo privlačnost (Wilson 2008, 114). Ta temeljijo predvsem na kulturi³ organizacije, družbe ali države (v primeru, da je ta privlačna tujim javnostim), političnih vrednotah (ko akter deluje v skladu z njimi doma in v tujini) ter na njegovi zunanji politiki (ko je ta v zunanjem okolju zaznana kot moralno odgovorna in legitimna)⁴. Mehka moč je v smislu izidov delovanja moč privlačnosti, in lahko kot taka zajema skoraj vsa možna sredstva, razen gospodarske in vojaške moči (Cooper 2004).

³ Kulturo v tem primeru razumemo kot skupek praks, ki ustvarjajo pomen za družbo. Kultura se izraža v različnih oblikah; lahko jo razdelimo na visoko kulturo, ki jo predstavljajo literatura, umetnost in izobraževanje namenjeno predvsem elitam, in na popularno kulturo namenjeno zabavanju množic (Nye 2008, 96).

⁴ ZDA so v preteklosti zelo uspešne črpale mehko moč iz kulture. Nekateri trdijo, da so dosegle tolikšen vpliv v mednarodni skupnosti, ker so navdihnili sanje in želje drugih z ustvarjanjem globalnega ugleda skozi film in

Mehka moč nima neposrednega učinka in zahteva strateško načrtovanje, ki spremeni JD v nekaj več kot zgolj pomožno aktivnost (Seib 2009, 239). Ne moremo je enačiti samo z vplivom, (čeprav predstavlja enega izmed virov vpliva), kajti vpliv lahko temelji tudi na moči prisile ali kaznovanja. Prav tako mehka moč ni omejena zgolj na moč prepričevanja, čeprav je pomemben del le-te (Nye 2008, 95). V skladu s tradicionalno delitvijo na trdo in mehko moč v mednarodnih odnosih ugotovimo, da se EU redko poslužuje trde moči v mednarodnih odnosih (predvsem če imamo v mislih njene vojaške zmogljivosti), kljub temu pa še vedno poseduje pogoje za učinkovito izvajanje moči prepričevanja, ki je del koncepta mehke moči.

2.3.2 Javna diplomacija – sredstvo za ustvarjanje identitete in zunanje podobe EU

EU je v raziskavah tujega javnega mnenja pogosto označena kot zmagovalka multilaterizma, demokratična skupnost, proizvajalec norm in vrednot (Gouveia in Plumridge 2005, 3) ter kot bolj priljubljen akter mednarodne skupnosti v primerjavi z nekaterimi drugimi, ki vodijo »agresivnejše« politike. Kljub notranjim trenjem, občasni neusklajenosti in trenutni finančni situaciji ostaja EU ena izmed vodilnih svetovnih gospodarskih sil. Njena moč oz. vpliv pa ne izvira zgolj iz njene politične in gospodarske moči. Eden izmed pomembnejših izvorov vpliva EU je njena podoba v očeh tujih javnosti oz. imidž, ta ima namreč moč ustvariti (ne)ugodne pogoje za izvajanje posameznih dejavnosti in uresničevanje izbranih politik (La Porte 2011, 18–9; Leonard 2002, 9).

Izhajajoč iz izkušenj na ravni posameznika, je zavedanje o tem, kako posameznika zaznavajo drugi izjemnega pomena za njegovo samo–zaznavanje in ustvarjanje identitete. V današnji družbi igra pomembno vlogo podoba posameznika v očeh drugih oz. njegov status in ugled, ki ga uživa v družbi. Pomen, ki ga družba in posameznik pripisujeta imidžu, je velik, kar se kaže predvsem s pripravljenostjo posameznih akterjev do udejstvovanja v raznovrstnih aktivnostih za izboljšanje podobe v zunanjem okolju. Kot pravi Davis Cross (2011, 3) si skupnosti same sebe predstavljajo v očeh drugih in tako oblikujejo sporočila, na kakšen način želijo biti zaznane. To prispeva k oblikovanju njihove identitete, ki se neprestano vzpostavlja, spreminja, preoblikuje – je konstrukt družbe in okolja. Identiteta posameznika oz. skupnosti torej ne temelji izključno na zunanji podobi in zunanja podoba posameznika oz. skupnosti ne

televizijo in na ta način pritegnili veliko število študentov iz drugih držav, da so prišli v ZDA in tam končali svoj študij (Nye 2008, 95).

temelji zgolj na ustvarjanju identitete, ampak vzajemno vplivata druga na drugo na mnoge načine.

Če se torej strinjamo s trditvijo, da sta tako zunanja podoba skupnosti kot tudi samo-zaznavanje družbe odločujoče pri ustvarjanju identitete skupnosti, lahko najdemo smisel vseh aktivnosti, ki jih skupnost (v našem primeru EU) izvaja z namenom izboljšanja svoje podobe v svetu. Kot rečeno, JD temelji na predpostavki, da sta imidž države in njen ugled postali javni dobrini, ki imata moč ustvariti (ne)ugodne pogoje za izvajanje posameznih dejavnosti. Drugače povedano, vse aktivnosti EU namenjene vplivanju na zaznavanje tujih javnosti so JD in udejstvovanje skozi JD vpliva na samo-zaznavanje EU. JD določenega akterja nam lahko veliko sporoči o družbi sami, njeni socializacijski strukturi, o tem kako se konstruira njena identiteta in kako se ustvarjajo norme. JD leži na križišču med ustvarjanjem identitete in ustvarjanjem javne podobe (Davis Cross 2011, 3–7).

2.3.3 Normativna moč Evrope

EU kot edinstvena, postmoderna oblika integracije se je na podlagi svoje značilne konstitutivne zasnove skozi zgodovinski razvoj izoblikovala v politični režim z močno normativno komponento. V zunanjih odnosih velikokrat deluje iz svoje sposobnosti razširjanja in projiciranja lastnih norm v širše mednarodno okolje – kar imenujemo normativna moč Evrope (La Porte 2011, 7). Normativna moč po definiciji predstavlja sposobnost določiti, kakšno obnašanje velja za normalno ali sprejemljivo v določeni skupnosti (Manners 2008, 23–37).

Normativna komponenta konstitucionalne zasnove EU, ki predstavlja hrbtenico evropske zunanjepolitične doktrine in zelo pomemben element vpliva EU, je sestavljena iz naslednjih vrednot, norm in načel: osnovna načela (mir, demokracija, vladavina prava, spoštovanje človekovih pravic, pravica DČ do enakopravne institucionalne zastopanosti in raznolikost), konceptualne zasnove, ki podpirajo evropske politične režime (trajnostni razvoj, socialna solidarnosti, tržno gospodarstvo, enotni trg, območje svobode, varnosti in pravice, sosedska politika) in postopkovne norme ter norme, ki temeljijo na pravilih (dobro upravljanje in institucionalni razvoj) (Michalski 2005, 125–6). Ti dejavniki so zajeti v vrsti dokumentov EU in ustvarjajo normativno podlago, na kateri EU vzpostavlja svoje zunanje odnose, in katere zagovarja v zunanjem okolju v obliki pogodb s tretjimi državami (največkrat s pogojevalno

noto) ter s tem ponuja v svetu svojo vizijo kot alternativo za naslavljanje vrste mednarodnih vprašanj (La Porte 2011, 22; Michalski 2005, 135).

Za učinkovito delovanje normativne moči morajo biti izpolnjeni določeni pogoji. Kot trdi Manners (2008), je normativna moč akterja odvisna predvsem od sposobnosti dokazati legitimnost načel, na katerih temelji. Legitimnost v mednarodnem sistemu je mogoče doseči, če je delovanje akterja v mednarodni skupnosti skladno z načeli, ustanovljenimi s konsenzom. EU deli in spodbuja v svetu načela in vrednote, ki izhajajo iz sprejetih mednarodno pravnih dokumentov, v njih vsebovane vrednote ter načela pa mednarodna skupnost smatra za legitimne (La Porte 2011, 25).

Naslednji pogoj za učinkovito delovanje normativne moči je, da norme spodbujajo konstruktivno vključevanje naslovnika in dialog z vsemi vključenimi akterji. EU tako npr. v razvojni politiki spodbuja vključevanje tako lokalnih akterjev kot specializirane nevladne organizacije, skozi dialog spodbuja varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin v državah prejemnicah razvojne pomoči, ustvarja omrežja kontaktov in forumov izmenjav med vključenimi itd. (La Porte 2011, 26; Manners 2008).

Dejanska razsežnost normativne moči EU je močno odvisna od jasnosti razlage njenih načel, od ohranjanja občutka enostavnosti v delovanju in od konsistentnosti njenega delovanja, pri čemer bi morala EU posebno pozornost nameniti preprečevanju oz. odpravljanju dvojnih meril v svojem delovanju na različnih področjih in s tem upravičiti svoj položaj »vzornika«. Kredibilnost EU je ogrožena tudi zaradi njene nesposobnosti voditi skladno zunanjo politiko in govoriti z enim glasom ter nastopiti v skupnem duhu, kot se je izkazalo že v primerih mednarodnih kriz večjih razsežnosti (Michalski 2005, 139–42).

Razširjanje norm iz ene skupnosti v drugo je učinkovito zgolj takrat, ko so norme prepričljive (Cross 2010, 3). Evropska komisija (EK) je bila dokaj uspešna v izgrajevanju kredibilnih funkcionalnih režimov na področju mednarodnega trgovanja, razvojne politike, v zagotavljanju humanitarne pomoči in pri vzpostavljanju miru, kjer je uspela njihovo delovanje dopolniti z vedno bolj sofisticirano normativno vsebino in tehnikami razprševanja (Michalski 2005, 139–42). Kljub svoji trdni »normativni osnovi« in dokazani sposobnosti delovanja na omenjenih področjih pa je EU v mednarodni politiki pogosto videna kot relativno šibek (včasih neviden) akter (Michalski 2005, 125–6). V tem pogledu bo imela ESZD posebej zahtevno nalogo izpostaviti vlogo EU v mednarodnih odnosih in utrditi njeno moč

privlačnosti ter s tem dolgoročno povečati njen vpliv (La Porte 2011, 38). Vloga JD v teh prizadevanjih je, da deluje kot zavarovatelj kontinuitete normativne moči Evrope in hkrati kot mehanizem moči privlačnosti (La Porte 2011, 38).

2.4 Razvoj javne diplomacije

Sodobna JD oz. razprava o potrebi po večjem udejstvovanju JD izvira iz izkušnje ZDA (Hocking 2005, 6). Karakterizacijo JD, kot jo vidimo danes, pripisujemo bivšemu ameriškemu diplomatu Edmundu Gullionu, ki je opredelil JD l. 1965 kot ukvarjanje z vplivom javnosti na oblikovanje in izvajanje zunanje politike (Pigman 2010, 121). V nekaj naslednjih desetletjih se je praksa izvajanja JD povezovala v veliki meri z ZDA, predvsem v luči hladne vojne, ko so bile javne kampanje ZDA usmerjene v promocijo ameriškega načina življenja pri tujih javnostih (Hocking 2005, 6)⁵.

JD pod različnimi imeni obstaja že vrsto let in lahko rečemo, da je praksa JD stara skoraj toliko kot izvajanje tradicionalne diplomacije (Hocking 2005, 3–5) oz. razumljena v širšem kontekstu – kot odnos z javnostjo – toliko stara kot vladanje (Hemery 2005, 196). Že v antičnih časih so vladarji opažali pomen javnega mnjenja v tujih deželah. Z izumom tiska v petnajstem stoletju je komunikacija s tujimi javnostmi dobila nove razsežnosti. Proti koncu srednjega veka so že Veneti v svoje delovanje vpeljali sistemsko razpošiljanje glasil, vendar šele z Gutenbergovim izumom so prišli na račun pobudniki v odnosih z mednarodnimi javnostmi. Francija je bila posebno aktivna na področju (pre)oblikovanja svoje podobe oz. ugleda v očeh tujine, v katerem so videli velik vir nacionalne moči. Ustvarjanje identitete in projiciranje podobe je doseglo vrh z Ludvikom XIV. Druge države so kmalu sledile, tako je npr. Turčija po razpadu Otomanskega cesarstva pod Atatürkom dosegla popolno preobrazbo identitete, brez katere danes ne bi imela priložnosti za sodelovanje v evropski integraciji (Hocking 2005, 3–5).

⁵ Z 11. septembrom 2001se je v ZDA pojavila namera po ponovnem okrepljenem izvajanju javne diplomacije. Pri mnogih svetovnih javnostih z neodobravanjem sprejeta vojna proti terorizmu je sprožila potrebo ZDA po učinkoviti JD, katera bi državi pomagala ponovno izgraditi pozitivno zunanjo podobo. ZDA so vzpostavile v zunanjem okolju (z osredotočenostjo predvsem na mladino v arabskih in muslimanskih državah) vrsto programov, odprli večje število ameriških koticov, virtualnih konzulatov in »ameriških postojank« v različnih ciljnih državah, ustanovili dva nova radija za naslavljanje mladih v arabskem in muslimanskem svetu ipd. (Lynch 2005).

Pojav komunizma in fašizma in vseh mogočih aktivnostih na področju naslavljanja tujih javnosti v okviru teh režimov, je pozval (oz. skoraj prisilil) demokratične vlade k udejstvovanju s tujimi javnostmi. V obdobju med obema vojnama, je E. H. Carr že govoril o moči mnenja kot nič manj pomembni oz. nujni za politične namene, kot je vojaška ali gospodarska moč. Med hladno vojno so glavne sile že poznale pomen JD kot pomembnega vira mehke moči in postajalo je jasno, da bo tradicionalna diplomacija zelo težko uspešna brez namenjanja pozornosti JD. Rezultat bitke za vrednote in ideje, ki je preplavila mednarodno polje v drugi polovici dvajsetega stoletja je bilo tekmovanje v trdi moči velesil (Hocking 2005, 3–5).

Spremembe v sodobnem okolju so postavile diplomatsko skupnost v postmoderni dobi pred velike izzive komuniciranja s tujimi javnostmi v primerjavi z nekdanjimi praksami dialoga s tujimi uradniki (Hocking 2005, 3–5). V zadnjih letih so države pokazale povečano zanimanje za JD, kar lahko pripišemo različnim dejavnikom. Živimo v okolju, kjer je ugled v skupnosti oz. pozitivna podoba (imidž) zelo pomemben dejavnik. V časih, ko gospodarska moč vedno bolj izpodriva koncept vojaške moči, lahko pozitivna podoba države (dober imidž) odigra pomembno vlogo pri ustvarjanju ugodnega okolja za pridobivanje tujih naložb, njen izvoz ter promocijo države v zunanjem okolju. Z dobrim imidžem lahko postane država tudi bolj privlačna kot turistična destinacija (Hocking 2005, 31).

2.5 Umestitev javne diplomacije v odnosu do podobnih praks

JD je relativno nov pojem in pri pregledu literature ugotovimo, da se za istim poimenovanjem lahko skrivajo različne prakse odnosov z javnostmi v najširšem možnem pomenu. V literaturi večkrat zasledimo trditve, da se pojem JD uporablja zgolj kot evfemizem za propagando. Nye (2008, 100–1) nasprotuje takšnim trditvam in meni, da navadna propaganda običajno ne vsebuje mere kredibilnosti, medtem ko je ta nujna sestavina JD, sploh če naj bi bila ta dolgoročno učinkovita. Propaganda ima precej daljšo zgodovino kot JD. Dve posebni značilnosti propagande sta njena zgodovinska obremenitev in popularno razumevanje pojava kot manipulacije in prevare tujih javnosti. Negativno konotacijo so besedi podelile ZDA z označevanjem taktike njihovih nasprotnikov v vojnih obdobjih s propagando (npr. nacistična in komunistična propaganda ter taktike iz hladne vojne) (Melissen 2005, 17–8; Pigman 2010, 122).

Za propagando je značilen prisiljen enosmeren prenos sporočila, čigar namen je upravičiti politična dejanja (La Porte 2011, 13). Tudi danes smo priča nekaterim uradnim informacijskim kampanjam v obliki enosmernega komuniciranja s prisotnimi elementi manipuliranja javnega mnenja (Melissen 2005, 18). Nye (2008, 100–10) pravi, da mora dobra JD presegati značilnosti propagande. Bistvo razlikovanja med propagando in JD najdemo v načinu komuniciranja. Kljub temu, da bodo imeli izvajalci JD vedno v mislih lastne interese in interese tistega, ki ga predstavljajo, je moderna JD dvosmerna oblika komuniciranja. Propagandi je podobna v tem, da poskuša prepričati naslovnike, kaj naj mislijo, a hkrati je razlika med njima očitna, saj je značilnost JD vključevanje naslovnika v komunikacijo (Melissen 2005, 18–9).

Nye (2008, 100–1) zanika tudi enačenje JD z odnosi z javnostjo, ki vsebujejo strategije odgovarjajoče komercialnim ali korporacijskim interesom in se v nasprotju z JD običajno odvijajo v eni smeri (La Porte 2011, 13). Pigman (2010, 126) opaža, da je meja med JD in odnosi z javnostmi zamegljena. Odnose z javnostmi razume kot obliko komuniciranja med zasebnimi akterji (podjetja, organizacije civilne družbe itd.) in njihovimi ciljnim skupinami ter konstituentami. Namen javnih odnosov je doseganje izmenjave informacij, zmanjševanje napačnih predstav, ustvarjanje dobre volje in konstrukcija podobe (Signitzer 1992, 139–40).

Prav tako relativno nov koncept, ki je zrasel v stroki trženja in je v določenih pogledih podoben konceptu JD, je t. i. *nation-branding*⁶ (slov. pr. znamčenje države), za katerega trdi Hocking (2005, 31), da izhaja iz današnje obsedenosti držav z imidžem in obstoja možnosti preoblikovanja le-tega (Gilboa 2008, 67–8). Peter van Ham (v Lynch 2005) v svoji raziskavi ugotavlja, da se v sodobnih časih tako posamezniki in podjetja kot tudi mesta, kraji in države oglašujejo na profesionalen način, velikokrat z uporabo agresivnih prodajnih tehnik. Slab ugled ali neopaznost na trgu lahko predstavlja resno oviro za akterja, ki želi ostati konkurenčen v mednarodnem prostoru. Pogosto govorimo o državah kot o tvorbah s človeškimi lastnostmi, npr. prijazna, agresivna, nezanesljiva država ipd. V tem kontekstu lahko strategija *brandinga* (slov. pr.: znamčenje) odigra ključno vlogo pri ustvarjanju »znamke«, do katere bodo javnosti gojile brezpogojno odobravanje ali zavračanje, utemeljeno zgolj na občutku, ki ga »uporabnik« razvije do držav (podobno kot pri blagovnih znamkah).

⁶ Trženje države v drugih državah s strategijo, ki se uporablja za trženje blagovnih znamk. Izvajalci gledajo na zunanji svet kot na trg (prevedla avtorica s pomočjo spletnega slovarja Evrokopus). V nalogi uporabljam zaradi čim manjše izgube stika z izvirnim besedilom angleško različico izraza.

Praksa *nation-brandinga* vključuje dosti bolj intenziven in koordiniran trud v primerjavi z javno diplomatskimi praksami. Poudarja identiteto države in odseva njena prizadevanja in težnje. Pogosto je bistvo *nation-brandinga* preoblikovanje državne zunanje podobe in oblikovanje njene identitete na način, ki omogoča državi, da izstopi iz povprečja. Idiom *brandinga* je za države zagotovo mikaven ter še posebej zanimiv za majhne, neprepoznave države ali za države s šibko mednarodno podobo ali ugledom. Medtem ko JD snujejo za ta namen izbrani izvajalci, je za *branding* značilno, da mobilizira vse nacionalne vire, ki lahko prispevajo k promociji lastne podobe v tujini. JD in *nation-branding* se v bistvu dopolnjujeta, oba sta usmerjena k delovanju v zunanjih javnostih a imata hkrati močno notranjo komponento in oba se razlikujeta od tradicionalne diplomacije v tem, da postavljata tuje (zunanje) zaznavanje kot temelj svojega delovanja. Oddaljevanje JD od *brandinga* pa se kaže v tem, da je njena osrednja naloga spodbujanje in vzdrževanje gladkih mednarodnih odnosov, medtem ko se izvajalci *brandinga* usmerjajo bolj k projiciranju identitete države navzven (Melissen 2005, 20–1).

Kulturno diplomacijo lahko obravnavamo kot pomembno sestavino znotraj širšega koncepta JD in kot taka vsebuje vse dejavnosti, ki jih določen narod izvaja z namenom predstaviti se tujemu občinstvu. Cummings (v Schneider 2005, 147) opredeljuje kulturno diplomacijo kot izmenjavo idej, informacij, umetnosti in ostalih vidikov kulture med narodi in njihovimi ljudstvi z namenom okrepiti razumevanje oz. poznavanje drug drugega. Kulturna diplomacija je očiten primer mehke moči, njen namen je prepričevanje naslovnika skozi kulturo, vrednote in ideje. Zaradi občutka lahkotnosti izvajanja prakse na način kreativnega izražanja države v tujem okolju, je kulturna diplomacija razvedrilne narave in je lahko zaradi svoje privlačnosti zelo učinkovito diplomatsko orodje (Schneider 2005, 147–8).

Javno diplomatske prakse v državi lahko delno sovpadajo z modernimi kulturnimi odnosi, meja med konceptoma je lahko precej zamegljena. Oba koncepta poudarjata pomen vključevanja tujih javnosti pri njihovem delovanju, ne pa samo podajanja sporočila. Pri kulturnih odnosih ne gre samo za komuniciranje umetnosti oz. visoke kulture države, ampak tudi državne razprave na različnih področjih, od raziskovalne, novinarske, akademske do nacionalne. Rose in Wadham-Smith (v Melissen 2005, 22–3) ugotavljata, da gre pri diplomaciji predvsem za doseganje politično motiviranih transnacionalnih ciljev, pri čemer je zaupanje stranski produkt kratkoročne narave, medtem ko kulturni odnosi vključujejo aktivnosti, ki služijo posredno nacionalnim interesom tako, da v tujini gradijo zaupanje.

Zaradi vedno večje vpetosti postmodernih izvajalcev JD v kompleksna transnacionalna omrežja, predstavlja izgrajevanje zaupanja in spodbujanje odnosov z različnimi sektorji civilne družbe del njihovega osrednjega dela. Zunanja ministrstva zato v prihodnosti predvidoma ne bodo svojega delovanja omejila na tradicionalno, pogosto neučinkovito enosmerno komuniciranje. V tem oziru bo prepletanje med JD in postmodernimi kulturnimi odnosi v prihodnosti najbrž naraščalo, razen če se ne bodo ustvarjalci kulturnih odnosov vrnili nazaj k bolj omejenemu konceptu njihove dejavnosti (Melissen 2005, 22–3).

2.6 *Elementi javne diplomacije*

2.6.1 Izvajalci

Običajno javno diplomatske dejavnosti izvajajo in koordinirajo vlade, vendar so učinki globalizacije v sodobnem času prinesli v politične sfere pojav novih netradicionalnih akterjev (Hocking 2005, 30). Vlade in diplomati postopoma izgubljajo monopol nad mednarodnimi odnosi (Riordan 2005, 190). Države so se znašle v vlogi, ko tekmujejo z drugimi nedržavnimi akterji, ki imajo v sodobnem času pomemben vpliv pri oblikovanju političnega dnevnega reda. Ti akterji imajo podobno kot države svoje cilje in politike ter prav tako uporabljajo moč prepričevanja in na ta način branijo svoje interese v zunanjem okolju. Glede na aktivnosti nedržavnih akterjev, ki so po svoji naravi zelo podobne tistim, ki jih izvajajo države, bi lahko trdili, da tudi ti akterji posredno sodelujejo v postopkih oblikovanja in izvajanja JD (La Porte 2011, 10–3). Neuradni igralci (tako v vlogi izvajalcev in naslovnikov) so se izkazali za ekstremno agilne in sposobne v mobiliziranju podpore na veliko hitrejši način od uradne zunanjepolitične birokracije (Melissen 2005, 24; Riordan 2005, 184). Nova informacijska in komunikacijska tehnologija omogoča tem akterjem poleg aktivnega sodelovanja v razpravi in oblikovanju zunanje politike tudi dostop do virov svežih informacij skozi svetovni splet. Posledično so lahko nevladni akterji pogosto enako hitro in dobro, lahko celo boljše, informirani o najnovejšem političnem dogajanju in geopolitičnem razvoju po svetu in doma, kot vladni uslužbenci. Nedržavni akterji so raznovrstni in lahko vključujejo med drugim (La Porte 2011, 10–3; Nye 2008, 105; Riordan 2005, 190–1):

- akademske ustanove (univerze in posamezni akademiki), ki so lahko zaradi svojih razširjenih omrežij učinkoviti izvajalci JD,
- druge izobraževalne ustanove (npr. šole, privatne izobraževalne ustanove),

- nevladne organizacije, tako lokalne kot mednarodne, ki predstavljajo primer pluralnosti in svobodne razprave v družbi,
- sindikate,
- novinarje in novinarska združenja,
- politične stranke,
- *think–tanke*
- civilne skupine, lokalne skupnosti, združenja in lobije,
- poslovna združenja, gospodarske zbornice,
- posamezna podjetja, tako multinacionalna kot majhna in srednje velika podjetja,
- mladinska gibanja in združenja,
- športne klube,
- spletne klepetalnice itd.

Nevladne organizacije so se poleg medvladnih izkazale kot zelo uspešne pri vodenju javno diplomatskih kampanj (npr. GreenPeace ali Amnesty International). Narava nevladnih organizacij kot zagovornic dobrega, neomadeževanih z realnostjo politike, dodeljuje tem organizacijam večjo stopnjo moralnosti v primerjavi z vladnimi institucijami in velikimi večnacionalnimi podjetji (Hocking 2005, 39). Njihova učinkovitost na tem področju je celo pritegnila pozornost zunanjih ministrstev, ki se trudijo sodelovati v vedno bolj spreminjajočih se mednarodnih omrežjih. Zanimiv je tudi pojav združevanja interesov držav in nevladnih organizacij, kar je bilo še do nedavnega precej neobičajno predvsem zaradi zaznavanja drug drugega kot nezaupanja vrednega in zaradi občutka rivalstva med njimi. Sodelovanje posameznih držav, ZN in nekaterih nevladnih organizacij v skupnih akcijah je primer dobre prakse, ki kaže, da je s skupnimi močmi pri mobiliziranju javnega mnjenja možno doseči dosti več, poleg tega pa je takšno sodelovanje koristno za pridobivanje izkušenj in učenje drug od drugega (Melissen 2005, 12).

Eden izmed ključnih akterjev v razpravi sodobne JD so zagotovo mediji. Skozi lasten razvoj so se mediji izgradili v akterje, ki so sami sposobni prisostvovati pri oblikovanju zunanje politike in povečini niso več samo orodje vladnih javno diplomatskih strategij. Predvsem je njihov doprinos opazen v primerih humanitarnih katastrof, ko s posrednim ustvarjanjem pritiska na oblikovalce politik vplivajo na povezavo med oblikovalci politik in javnostjo (Hocking 2005, 30).

Poleg naštetih, navajam v luči osebne izkušnje še enega potencialnega izvajalca JD, ki ga v pregledani literaturi sicer nisem zasledila, vendar menim, da je lahko uspešen pri razširjanju vedenja in zanimanja o določeni državi pri tujih javnostih – to so izseljenske skupnosti in društva v tujini. Posamezni akterji znotraj teh združenj so pogosto zelo motivirani za spodbujanje medsebojnega druženja, promocijo kulture in spoznavanje njihove izvirne države. Predvsem skozi uporabo splošno dostopnih družbenih omrežij (kot so *Facebook* in *Twitter*) lahko aktivno prispevajo k razširjanju mreže članov in obveščanju o dogodkih ter spodbujajo članstvo v njih. Na tak način lahko učinkovito prispevajo k ozaveščanju naslovne javnosti o vrednotah, navadah, pogledih in značilnostih predstavljane države. Takšna društva oz. skupnosti združujejo tako prvo-generacijske izseljence kot njihove daljne potomce in prijatelje, ki so po izvoru državljani države gostiteljice. Ljudje, ki sodelujejo v teh društvih, so (predvsem tisti, ki živijo v državi že vrsto let ali so rojeni tam) po večini trdno vpeti v okolje »države prejemnice« in imajo potencialno razširjeno socialno mrežo ljudi, ki so lahko naslednji »učinkoviti« naslovniki JD. Če hkrati privzamemo tezo, da je najbolj uspešen način izvajanja JD po modelu od spodaj navzgor in da ima najbolj dolgoročni učinek izgrajevanje osebnih odnosov med posamezniki, potem je izvajanje JD skozi mrežo izseljenskih društev v tujini zelo obetavno in ima lahko ob pogoju aktivnega udejstvovanja društev in zadostnega interesa na naslovnikovi strani učinek snežne kepe. Člani društev imajo moč v sproščenem vzdušju in na prijateljski ravni posredovati informacije o državi skozi zgodbe iz prve roke oz. na podlagi osebnih izkušenj, kar se izkaže kot učinkovito sredstvo komunikacije. Poleg tega pa so naslovniki, katere ti sporočevalci naslavlajo, pogosto že privzeto zainteresirani in dovzetni za sprejemanje in informacij o državi sporočevalki ter na ta način večina informacij takoj naleti na plodna tla, v primerjavi z npr. oglaševanjem preko množičnih medijev, kjer informacije sicer dosežejo večje število ljudi, vendar je verjetnost, da bodo naslovnika pritegnile, veliko manjša. Poleg tega lahko javnost, ki je na določen način povezana s sporočevalci in predvidoma zainteresirana za sprejemanje informacij o državi, deluje kot učinkovit multiplikator pri nadaljnjem razširjanju informacij v okviru svojih socialnih mrež. V skladu z zgoraj navedeno tezo o tem, da lahko vlogo izvajalcev JD opravijo raznovrstni akterji, se lahko na tak način prvotni naslovniki JD postopoma prelevijo v bolj ali manj učinkovite izvajalce JD. S tem je uspeh JD v veliki meri dosežen, saj se tako rekoč izvaja sama in je dosežen učinek samo-vzpostavljanja in samo-vzdrževanja.

Uspeh novih akterjev pri doseganju učinkov JD gre pripisati tudi dejstvu, da so v postmodernih družbah javnosti običajno skeptične in nezaupljive do vlade. Nedržavni akterji

običajno uživajo večjo kredibilnost v javnosti kot državni predstavniki, med drugim tudi zaradi njihovega pogosto kritičnega nastopa do oblasti (Riordan 2005, 191). Na ta način so oblasti skoraj prisiljene v sodelovanje z nedržavnimi akterji, saj lahko ti zaradi zaupanja, ki ga uživajo v javnosti, predstavljajo pomemben kanal za naslavljanje javnosti. Značilnost teh akterjev je tudi, da zagotavljajo specializirano strokovno znanje na določenem področju, zagovarjajo in predstavljajo interese in mnenje širše družbe ter imajo veliko vlogo pri izpostavljanju problemov in konstruktivnem iskanju rešitev (La Porte 2011, 10). Riordan (2005, 191) razmišlja, da bi za uspešno JD morala biti vloga vlad in diplomatov omejena na koordiniranje aktivnosti naštetih nedržavnih akterjev v okviru širše strategije in spodbujanje udeleževanja tistih, ki še ne sodelujejo v aktivnostih, ter po potrebi zagotavljanje tehnične in finančne podpore.

2.6.2 Orodja

Pri preučevanju instrumentov izvajanja JD opazimo, da so le-ti raznovrstni, številčni, pravzaprav neomejeni in da ideje za izum novih načinov izvajanja JD nikakor niso izčrpane. Novi načini za njeno izvajanje so neprestano v nastajanju in razvoju, kot se neprestano spreminjajo njeni sporočevalci, kanali komuniciranja in naslovniki. JD je zelo dinamičen in spreminjajoč se proces, odvisen od številnih dejavnikov – razvoja novih tehnologij, pojava novih (skupin) javnosti, novih medijev, skozi katere lahko te javnosti naslavljamo, kreativnosti razvijalcev zamisli in seveda od neprestano spreminjajočih se interesov sporočevalcev (oz. tistega, ki želi vplivati), naslovnikov in njihovega okolja.

Na splošno so možnosti za kreativnost in izvirnost pri izvajanju JD velike. Izbor aktivnosti oz. instrumentov za naslavljanje določenih javnosti je odvisen od mnogih dejavnikov, med drugim od značilnosti naslovne družbe, razpoložljivih virov ipd. Najbolj pogoste javno diplomatske aktivnosti, ki zagotavljajo platformo za razširjanje informacij, izmenjavo mnenj in razvoj idej, so naslednje (Lynch 2005; Pigman 2010, 125–36):

- razni dogodki, obiski pomembnih oseb iz države naslovnice in udeleževanje le-teh v ciljni državi,
- konference,
- simpoziji,
- paneli,
- okrogle mize,

- akademski seminarji in predavanja
- strategija pošiljanja t. i. *ambasadorjev dobre volje* in *kulturnih ambasadorjev* v imenu držav ali nevladnih organizacij (znane osebnosti iz področja zabavne industrije, športa itd.)
- sodelovanje z mediji v najrazličnejših oblikah,
- izvajanje izobraževalnih izmenjav
- mednarodne konference in zborovanja v okviru mednarodnih institucij (ZN, Svetovna trgovinska organizacija itd.) – so lahko koristne platforme za izvajanje JD, predvsem ker pritegnejo veliko število udeležencev iz različnih sfer družbe in so običajno deležni velike pozornosti mednarodnih medijev in
- mednarodni športni dogodki (predvsem tisti velikih razsežnosti kot so Olimpijske igre, svetovna prvenstva ipd.).

V splošnem lahko zgoraj našteje aktivnosti razdelimo v tri glavne kategorije (Lynch 2005):

1. informacijske aktivnosti: vključujejo dnevno upravljanje razprševanja novic in strateško komuniciranje sporočil in podob;
2. raziskovalne in analitične aktivnosti: so ključnega pomena za učinkovito JD, saj je za JD pomembno zelo dobro poznavanje stališč in mnenj ciljnih javnosti, ki pa temelji na poglobljenih raziskavah in analizah tujega javnega mnenja;
3. kulturne in izobraževalne aktivnosti: kulturne in izobraževalne aktivnosti se izvajajo v državah naslovnih z namenom graditi odnos med dvema družbama, spodbujati vzajemno razumevanje, poznavanje drug drugega in doseči bolj pozitivne poglede na državo v zunanjem okolju.

Leonard (2002, 10–1) našteje tri dimenzije javno diplomatskih aktivnosti. Prva dimenzija izvajanja JD po Leonardu je upravljanje z novicami, ki je reaktivne narave in kot taka vključuje takojšnje odzivanje na nove dogodke na način, ki se ujema s strateškimi cilji sporočevalca (v roku nekaj ur ali dni).

Druga dimenzija – proaktivno komuniciranje z javnostmi skozi aktivnosti in dejavnosti, ki so namenjene utrjevanju glavnih sporočil in vplivanju na zaznavanja naslovnika – zahteva visoko razvite komunikacijske sposobnosti, strateško planiranje in vire za organizacijo dejavnosti ter se načrtuje tedensko ali mesečno (Leonard 2002, 10–1). Nye pravi, da je ta faza namenjena načrtovanju aktivnosti z osredotočenostjo na določeno osrednjo temo, katero je

treba najuspešneje izpostaviti. Z uspešno načrtovanim ciljanim programom JD lahko akter v določenem obdobju doseže zaželen učinek, preobrat v javnem mnenju, sprejetje določene politike itd., ki ga ob odsotnosti programa ne bi dosegel (Nye 2008, 102).

Tretja dimenzija vključuje ustvarjanje dolgoročnih odnosov z javnostmi v tujini z namenom prepoznavanja vrednot sporočevalca pri naslovniki. Odvisna je od stopnje zaupanja in temelji na ustvarjanju nevtralnega in varnega okolja ter se izvaja na dolgoročen način (Leonard 2002, 10–1). Bistvo tretje dimenzije JD vidi Nye (2008, 102) v izgrajevanju dolgotrajnih odnosov s posamezniki s pomočjo štipendij, programov izmenjav, izobraževanj, seminarjev, konferenc in uporabo medijskih kanalov. Predvsem države ali organizacije, ki so znane po visoki stopnji aktivnosti na področju JD, namenjajo razvijanju te dimenzije JD posebno pozornost in precejšen delež sredstev. Japonska je npr. razvila zanimiv program mednarodnih izmenjav, skozi katerega je privabila šest tisoč mladih iz štiridesetih držav, da se učijo japonščine in spoznavajo japonsko kulturo in na ta način stkejo dolgotrajne vezi in prijateljstva.

La Portejeva (2011, 16) na drugi strani razdeli aktivnosti JD glede na učinke, ki jih imajo posamezne aktivnosti pri naslovniku, in sicer na kratkoročne (npr. krizno upravljanje, prireditve, takojšnji politični cilji), srednjeročne (npr. kulturne aktivnosti) in dolgoročne (npr. spreminjanje stališč).

Pri izboru instrumentov JD morajo izvajalci vzeti v obzir značilnosti javnosti, h katerim je JD usmerjena. Tujo javnost je treba gledati z njihovimi očmi, ne zadostuje vedno samo to, da vemo, kaj želimo doseči. Vse prevečkrat mednarodni javni uslužbenci delujejo v skladu z miselnostjo, da tuja javnost trpi pomanjkanje informacij, in na podlagi tega nastopijo pogosto z vsiljevanjem demokratičnih in liberalnih vrednot in praks, institucionalnih in konstitutivnih ureditev ter varnostnih ukrepov in policijskih dejavnosti. Pozabijo pa upoštevati, da gre vsaka informacija skozi kulturni filter in posledično so deklaratorne oblike izjav redko sprejete na način, kot bi sporočevalec pričakoval ali želel (Ham 2005; Nye 2008, 103; Pigman 2010, 127).

Načini izvajanja JD se spreminjajo čez čas in se prilagajajo posameznim javnostim. Razvoj novih tehnologij znatno vpliva na razvoj javno diplomatskih praks. Novi načini (mediji) sporočanja omogočajo dialog in sodelovanje oddaljenih javnosti, z uporabo forumov, razprav, virtualnih svetov, video konferenc ipd. (La Porte 2011, 16). Diplomacija, ki je še pred

štiridesetimi leti veljala za »novo diplomacijo« in je temeljila na enosmernih radijskih in televizijskih sporočilih, velja danes v obdobju interneta, mobilnih telefonov in virtualnih interaktivnih platform – t. i. družbenih medijev oz. *spleta 2.0*, za zastarelo in naivno (Arsenault 2009, 135).

Uporabniki novih medijev lahko v komunikaciji in prenašanju informacij sodelujejo na različne načine z nepredstavljivo hitrostjo, enostavnostjo, brez večjih stroškov in po večini ob odsotnosti vladnega nadzora nad informacijami. Očitno postaja, da sodobne tehnologije, nepreglednost masovnih komunikacijskih omrežij in posledične spremembe obnašanja uporabnikov narekujejo tudi spremembe v javno diplomatskih dejavnostih (Arsenault 2009, 136–49; Riordan 2005, 183). Razvoj komunikacijske ter informacijske tehnologije močno vpliva na načine, s katerimi države izmenjujejo, iščejo in posredujejo informacije (Hocking 2005, 30).

Uporaba družbenih medijev pri izvajanju JD ponuja kanal za povratne informacije, platformo za neposreden dialog med državljani in mehanizem za poslušanje in upoštevanje informacij preko izražanj mnenj uporabnikov ali opazovanja njihovega odziva (Melissen 2005, 32). Aktivno spremljanje aktivnosti na zgoraj omenjenih področjih je pomembno predvsem zato, ker praksa kaže, da imajo javno diplomatske strategije z močno komponento izgrajevanja osebnih odnosov večjo moč kot tiste omejene zgolj na oglaševanje zunanje politike, in tako bolj učinkovito služijo zunanjepolitičnim ciljem države, saj povečujejo zaupanje in kredibilnost pri tujih javnostih (Arsenault 2009, 136–49).

Eden izmed najpomembnejših instrumentov JD, ko govorimo o načinih naslavljanja tujih javnosti, je zaradi svoje fleksibilnosti, razsežnosti in majhnih stroškov zagotovo internet. Kot posebno obetajoč način uporabe se je pokazal v kombinaciji z osebnimi stiki, ki še vedno ostajajo najbolj učinkovit način izvajanja JD v zunanjem okolju. Ima pa internet kot medij tudi določene omejitve, med drugim recimo ni univerzalno dostopen (v nerazvitih delih sveta je pokritost še vedno slaba), v nekaterih nedemokratskih režimih je javnostim onemogočen dostop do določenih strani itd.

Novejše analize kažejo, da so posebej učinkovito strategijo za doseganje ciljev JD obrodila javno–zasebna partnerstva (npr. gospodarske zbornice). S pomočjo projiciranja državne »blagovne znamke« v tujini, (*projecting national brand*) in izgrajevanja privlačne podobe države lahko le-ta spodbudi investitorje k neposrednim vlaganjem v države, uvoznike k uvozu

njenega blaga in turiste k obisku. Takšen način promocije države pomeni povezovanje države z določeno značilnostjo oz. blagovno znamko (npr. Nemčijo z avtomobilsko industrijo, Italijo z modo itd.) in lahko predstavlja zelo učinkovito orodje JD za nekatere države, ki se poslužujejo tega načina trženja določene državno-specifične posebnosti, kar ima lahko pozitivne posledice na njen gospodarski razvoj. Blagovne znamke in značilnosti, ki jih lahko države tržijo, so raznovrstne in vključujejo turizem (Novi Zelandiji je tako uspelo spremeniti turizem v svojo največjo izvozno dejavnost), neposredne tuje naložbe, izvoz blagovnih znamk, športa, umetnosti, kulturnih aktivnosti itd. (Olins 2005, 172–8; Pigman 2010, 129).

2.6.3 Naslovniki

Tarča delovanja JD je družba tuje države in lahko vključuje vrsto različnih akterjev in skupin: ustvarjalcev medijev in oblikovalcev mnenj, mladinskih združenj, poslovnih voditeljev, nevladnih organizacij in tudi uradnih predstavnikov tuje države, kot so predstavniki parlamenta in regionalni ter lokalni uradniki (Lynch 2005). V sodobni JD se razmeroma veliko pozornosti namenja odnosom z mediji, ki lahko igrajo pomembno vlogo posrednika JD, kot že omenjeno v prejšnjem podpoglavju. Odnosi z mediji so se izkazali za učinkovito komunikacijsko strategijo, ki vključuje vrsto aktivnosti, med drugim srečevanje in komuniciranje z novinarji, uredniki, producenti, sodelovanje v radijskih in televizijskih pogovornih oddajah, sodelovanje z *blogerji* in ostalimi medijskimi osebnostmi. Vloga diplomatov v sodelovanju z mediji je zagotavljati medijem informacije »iz prve roke« o državi gostiteljici, nuditi pomoč novinarjem pri ustvarjanju zgodb, predlagati ideje za izbor medijskih vsebin, kar lahko prispeva k zastavljenim ciljem JD. Pogosto so mediji v državi naslovnici tisti, ki dobro poznajo ciljno javnost v državi (Pigman 2010, 125). Na podlagi poznavanja njenih značilnosti, preferenc, zgodovine, načina razmišljanja, vrednot, navad in dovzetnosti za določene vsebine mediji načrtujejo svoje načine naslavljanja javnosti, ki so preverjeno najučinkovitejši in bodo praviloma dosegli največje število ljudi ter dosegli želeni učinek v javnosti.

Tudi značilnosti javnosti, kot so želje, vrednote in trenutna zanimanja, se hkrati s hitro spreminjajočim se okoljem, skozi čas spreminjajo, zato je temu primerno potrebno prilagajati način in vsebino sporočanja oz. način delovanja JD. Kot trdi Nye (2008, 103), je bistveno pri usmerjanju JD temeljito poznavanje in razumevanje ciljnega občinstva, kar vključuje razumevanje tega, kako javnost sliši sporočeno in prilagajanje sporočila temu primerno. Sicer so diplomati pri svojem delovanju od nekdaj upoštevali pomen ljudstva, vendar moč, ki jo

danes poseduje javnost, bi bila še pred nekaj desetletji za tiste, ki so bili del diplomatskih postopkov, nepredstavljiva (Melissen 2005, 24; 32). Mednarodna javna sfera je pripravljena na sodelovanje bolj kot kadarkoli prej in državljani igrajo v procesih odločanja odločilno vlogo (Nye 2008, 103; Riordan 2005, 190), kljub temu da ne posedujejo pristojnosti politikov (La Porte 2011, 11–2). Zadeve, ki so bile nekoč izključno v domeni civilne družbe, so postale del vsakdanjika v življenju sodobnih diplomatov⁷.

Kot že omenjeno, je civilna družba postala tako neodvisni opazovalec na eni, kot posredno aktivni udeleženec in sooblikovalec mednarodne politike na drugi strani (Nye 2008, 103). V tem oziru je torej raziskovanje in analiziranje tujega občinstva prvi korak na osnovi katerega se odločimo, katero strategijo bomo izbrali pri naslavljanju tuje javnosti (La Porte 2011, 11–2). Ciljne skupine v širši javnosti lahko predstavljajo za izvajalce velik izziv, saj so javnosti v tujih državah nepredvidljive (Melissen 2005, 24), predvsem če upoštevamo, da izvajalci ne izhajajo iz istega okolja in morebiti ne delijo istih vrednot, načel, zgodovinskega ozadja in navad, ki bi jim omogočile podobno zaznavanje okolja.

2.7 Merjenje učinkovitost javne diplomacije

V praksi JD ostaja vprašanje, na katerega je težko odgovoriti in s katerim se ukvarjajo številni strokovnjaki iz področja JD: kako meriti učinkovitost in uspešnost JD? Izkaže se, da je merjenje učinkovitosti izvajanja JD zelo težavno, nezanesljivo, če ne celo neizvedljivo, predvsem če upoštevamo, da »merjenje« ne poteka v izolaciji in da na javno mnenje sočasno

⁷ V okviru Slovenskega društva Triglav na Novi Zelandiji sem marca 2011 sodelovala pri srečanju društva, na katerem je prisostvoval kot gost tudi takratni odpravnik poslov Slovenskega veleposlaništva v Avstraliji (ki pokriva tudi Novo Zelandijo). Obisk oz. njegovo gostovanje na dogodku je vsebovalo več zgoraj omenjenih aktivnosti in značilnosti javne diplomacije, predvsem informacijske narave v uradnem delu srečanja in kulturno–zabavne narave v neuradnem delu. Med drugim je bilo njegovo sodelovanje na dogodku usmerjeno k vzpostavljanju in vzdrževanju dolgotrajnih odnosov z javnostjo (v tem primeru z ustanovitelji društva in udeleženci srečanja), zagotavljanju individualnih posvetovanj s posamezniki glede raznih konzularnih zadev, neuradni razpravi o izglelih za razvoj društva, sodelovanju pri naboru idej za organizacijo prihodnjih dogodkov društva ter morebitnem sodelovanju oz. podpori veleposlaništva pri tem. Dogodek je zaznamovalo izjemno sproščeno vzdušje in visoka stopnja vključenosti javnosti pri kulturno zabavnem udejstvovanju, ki je vključevalo petje slovenskih pesmi, poskušanje slovenskih kulinaričnih dobrot, igranje domače in zabavne slovenske glasbe in na ta način ohranjanje ter predstavljanje delčka slovenske kulture zunanjim javnostim – tistim, ki bi si želeli vedeti več o slovenski kulturi in izven društva nimajo stika z njo, npr. potomci, partnerji in prijatelji priseljencev.

vpliva še vrsto drugih dejavnikov, med drugim razni politični dogodki (npr. morebitno sovpadanje merjenja z volitvami), gospodarska situacija v državi, določeni medijsko odmevni dogodki, itd. Izhajajoč iz tega ugotavljam, da so učinki JD zelo pogojeni in soodvisni od mnogih dejavnikov, neoprijemljivi, težko merljivi in nepreverljivi. In vendar države v vedno večji meri uporabljajo to obliko diplomacije ter namenjajo njenim dejavnostim določeno količino finančnih sredstev.

Ustvarjanje zanesljivih in konsistentnih mehanizmov za merjenje oz. ocenjevanje uspešnosti posameznih strategij in instrumentov JD je danes eden izmed največjih izzivov za tiste, ki se ukvarjajo z JD (Pahlavi v Pigman 2010, 127). Oddelek zunanjega ministrstva ZDA za izvajanje in načrtovanje JD pripisuje velik pomen raziskovanju učinkovitosti javno diplomatskih aktivnosti v svetu. V ta namen je vzpostavljena posebna služba, ki načrtuje in izvaja celostne strategije beleženja učinkovitosti javno diplomatskih programov. Cilj takšnega poročanja je pridobivanje izkušenj, na podlagi katerih lahko svetovalci boljše predlagajo, za katere dejavnosti naj se v prihodnje namenijo sredstva, in da se delovanje usmeri v za državo najpomembnejše interese.

Kot primer orodij za merjenje učinkovitosti izvajanja posameznih javno diplomatskih programov v tujini navajam instrumente, ki jih je v ta namen razvila Enota za merjenje in ocenjevanje učinkovitosti JD ZDA (U.S. Department of State 2011):

- Ocenjevanje vpliva JD na podlagi kvantitativnih podatkov za merjenje dosežkov, pridobljenih s primerjalnimi študijami, z izvajanjem raziskav in opazovanjem fokusnih skupin.
- Evalvacije programov – analiziranje dolgoročnega vpliva javno diplomatskih programov skozi izvajanje formativnih evalvacij in retrospektivnih ocenjevanj z namenom posredovanja koristnih, empirično dobro zasnovanih in kredibilnih informacij oblikovalcem politik za izboljšanje načrtovanja in upravljanja programov.
- Spletno orodje za poročanje o merjenju učinkovitosti o. odziva javnosti, ki zbira kvalitativne in kvantitativne podatke za merjenje učinkov javno diplomatskega ozaveščanja v tujini.
- Upravljanje proračuna javno diplomatskih aktivnosti – iniciativa ocenjuje, ali aktivnosti dosegajo ključne zastavljene cilje v okviru postavljenega proračuna in ugotavlja, ali je potreben nov strateški fokus oz. če so potrebna dodatna sredstva za doseganje zastavljenih ciljev.

Pri analiziranju in merjenju uspešnosti sodobne JD so ključnega pomena povratne informacije, ki jih dobi izvajalec ob poglobljenih raziskavah in analizi stališč ciljne javnosti. Za učinkovitost javno diplomatske kampanje je nujno, da izvajalec uživa pri naslovniku zadostno mero zaupanja. Zavajanje javnosti pod kakršnimkoli imenom na dolgi rok državi oz. organizaciji izvajalki ne koristi, saj spoznanje javnosti o njenih zavajajočih namenih ustvarja nezaupanje v javnosti, s tem pa si takšen akter zelo omeji možnosti učinkovitega izvajanja JD v prihodnosti (Pigman 2010, 123).

3 JAVNA DIPLOMACIJA EU

Pojem 'javna diplomacija' se v celotni pravni dokumentaciji EU (tako v pripravljanih aktih kot zakonodaji) v desetletnem obdobju od začetka l. 2001 do konca l. 2011 pojavi v 38 dokumentih⁸, s tem da se v prvi polovici omenjenega obdobja pojavi v 12 dokumentih in drugi polovici iskanega obdobja v 27 uradnih dokumentih. Iz tega lahko (ob upoštevanju omejitev zaradi ne-poglobljenosti analize) sklepamo, da postaja JD področje, ki je v razvoju in v katerem se EU postopno vedno bolj udelejuje⁹.

Na prvi pogled bi lahko glede na ugotovljeno relativno »skromnost« dokumentacije na temo JD EU zaključili, da je udelejevanje EU na tem področju precej neaktivno. Vendar po bolj poglobljenem vpogledu v delovanje EU na področju JD ugotovimo, da to ne drži nujno, saj velja upoštevati dejstvo, da je izvajanje JD v EU razpršeno po različnih področjih, izvajano s strani številnih akterjev in skrito pod različnimi imeni, npr. *komuniciranje*, *informacijske kampanje*, *ozaveščanje*, *odnosi z javnostmi* ipd. (Michalski 2005, 126). Na podlagi izvedenih intervjujev z uradniki EU je Ana Michalski (2005, 126) ugotovila, da jih večina pojma 'javna diplomacija' ne prepozna. Izogibanje označevanju javno diplomatskih aktivnosti z besedno zvezo 'javna diplomacija' pripisuje avtorica strahu uradnikov EK pred neupravičenim zamenjevanjem JD s propagando, ki je zaradi svoje zgodovinske obremenitve pri javnostih sprejeta z negativno konotacijo. Kljub izogibanju uporabi pojma 'javna diplomacija', pa po svoji naravi večina dejavnosti EU namenjenih prepričevanju domačih in tujih javnosti o prednostih normativne komponente evropskih zunanjepolitičnih ciljev spada v splošen teoretski okvir JD (Michalski 2005, 126).

V analitičnem delu naloge bom razčlenila cilje in namen JD EU, ki so določeni s trenutno veljavnim Instrumentom za sodelovanje med EU in tretjimi razvitimi državami (Instrument ICI).¹⁰ Osredotočila se bom na operativno, pogosto subtilno izvajanje JD, namenjeno

⁸ Iskanje izvedeno 4. februarja 2012 s pomočjo spletnega iskalnika EUR-Lex.

⁹ Če iskanje razdrobimo na krajša obdobja posameznih koledarskih let, ugotovimo, da uporaba pojma 'javna diplomacija' v pripravljanih aktih in zakonodaji EU ne narašča sorazmerno z leti, ampak se pojavljanje pojma zgosti v določenih obdobjih, npr. vidno se poveča se v letih 2006, 2007 in 2011, kar pripisujem intenzivnejši medinstitucionalni razpravi o določenih zakonodajnih aktih, ki so bili obravnavani v postopkih odločanja v teh obdobjih.

¹⁰ V finančnem obdobju 2014–2020 bo Instrument ICI zamenjal t. i. Instrument partnerstva.

vplivanju na lokalnih ravneh, in tako analizirala izvajanje JD v luči pristopa »od spodaj navzgor«. V poglavju o akterjih JD EU bom podrobneje obravnavala tiste, ki so strateški snovalci JD v Bruslju in tiste, ki so operativni izvajalci JD na lokalnih ravneh (ter izpustila tiste, ki imajo moč izvajanja JD s svojim vplivom in reprezentativno naravo svojega položaja, kot npr. predsednik ES, predsednik EK in Visoka predstavnica Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko (VP ZZVP), ki jim kot takim sicer priznavam velik pomen za izvajanje JD v tujih javnostih). Pri naslavljanju instrumentov JD bom poskušala predstaviti in razdelati čim bolj praktične načine izvajanja javno diplomatskih aktivnosti, ki jih izvajajo izbrani akterji na lokalnih ravneh.

3.1 Razvoj javne diplomacije EU

Izvajanje diplomacije EU (tako tradicionalne kot javne) je del izvajanja Skupne zunanje in varnostne politike (SZVP) EU, področja politik, ustanovljenega z Maastrichtsko pogodbo. Področje je bilo vzpostavljeno z namenom razviti skupna načela in doseči enotno držo DČ do zunanje politike EU¹¹ in s tem enkrat dokončno rešiti vprašanje, ki ga je zastavil že bivši državni sekretar ZDA Henry Kissinger: »Koga naj pokličem, ko želim govoriti z Evropo?« (McCormick 2011, 415).

Prvi koraki na poti k JD so bili s strani EK narejeni l. 1960 z ustanovitvijo mreže informacijskih EU centrov, za delovanje katerih je bil sprva odgovoren generalni direktorat (GD) za komuniciranje, kasneje pa je mreža prešla pod nadzor GD za zunanje odnose. Iz prvotno dokumentacijskih centrov so se informacijski centri postopoma razvijali v vedno bolj povpraševanju prilagojene, temelječe na računalniškem zagotavljanju storitev in namenjene razširjanju informacij o EU v zunanjem okolju (Duke 2011, 3).

Besedna zveza 'javna diplomacija' se v besednjaku EU pojavi relativno pozno. Prvič jo zasledimo v uradnih dokumentih EU l. 2001, in sicer v Sporočilu Komisije Svetu o ponovni vpeljavi transatlantskih odnosov, ki je nastalo predvsem v želji po razširitvi sodelovanja z ZDA na raznih političnih in gospodarskih področjih (Evropska komisija 2001).

¹¹ Razdelitev pristojnosti delovanja na področju SZVP je bilo do začetka veljave Lizbonske pogodbe precej kompleksno, spreminjajoče se, raztreseno po različnih oddelkih in zamegljeno. Lizbonska pogodba je prinesla nekaj korenitih sprememb glede organizacije delovanja SZVP EU. Ali je takšna zasnova, kot je predvidena z novostmi iz Lizbonske pogodbe, učinkovita v dolgoročnem smislu, je najbrž še preuranjeno sklepati in bo za bolj zanesljivo oceno njenega delovanja in učinkovitosti treba še počakati nekaj časa.

L. 2002 je GD za tisk objavil strategijo o informacijski in komunikacijski strategiji za EU (Evropska komisija 2002), v kateri Komisija poziva ostale institucije ter DČ k združitvi moči pri prenovi informacijske in komunikacijske politike EU. Splošni cilj Komisije je ustanoviti koherentno in celovito informacijsko in komunikacijsko politiko EU, ki bo izboljšala mnenja javnosti o Uniji in o njeni vlogi. Ukrepi v okviru strategije so sicer prvotno namenjeni državljanom EU, vendar Komisija v strategiji namenja pozornost tudi vlogi EU v svetu, predvsem v smislu doseganja njenega učinkovitega komuniciranja v zunanjem okolju z naslavljanjem izzivov, ki jih prinaša globalizacija (Evropska komisija 2002, 15).

Od tega dokumenta naprej se pojem 'javna diplomacija' pojavlja v nekaterih dokumentih z »zunanjo« vsebino, ki naslavljajo različne oblike sodelovanja s tretjimi državami na področju izobraževanja, kulture, gospodarskega sodelovanja, trgovine ipd. V večini dokumentov je JD zgolj omenjena. Resnejšo spremembo v smeri izboljšanja njene vidnosti v zakonodaji EU pa doživi JD z Uredbo št. 1338/2011 Evropskega parlamenta in Sveta, sprejeto 13. decembra 2011, ki nadgrajuje svojo predhodnico Uredbo št. 1934/2006 s členom 5a, v katerem so do sedaj najbolj podrobno razčlenjeni cilji JD EU v zunanjem okolju. Večja teža in razčlenitev področja JD v uredbi kaže na pozitiven razvoj in prepoznavanje JD kot pomembnega orodja za sodelovanje s tretjimi državami.

3.2 Cilji in namen

Namen JD katerekoli države ali organizacije je uresničevanje določenih interesov izvajalca v okolju, kjer JD izvaja. Razlogov, zakaj naj bi EU razvijala JD, je več. K uporabi JD kot orodja kliče vse aktivnejše udejstvovanje EU v zunanjem okolju, njena vedno večja vloga v mednarodni politiki in močna prisotnost v svetovnem gospodarstvu. Prednost učinkovite JD je v tem, da lahko deluje kot pospeševalec bolj tradicionalnih zunanjepolitičnih aktivnosti (European Union External Action 2011b, 3; Lynch 2005, 23–4).

Glavni cilji izvajanja JD EU v tretjih razvitih državah so (European Union External Action 2011b, 3):

1. povečati vidnosti oz. prepoznavnost EU v tretjih razvitih državah,
2. spodbujati boljše razumevanje delovanja in stališč EU pri tujih javnostih,
3. vplivati na oblikovanje pozitivnega zaznavanja in javnega mnenja o EU.

Razlogov za učinkovito javno diplomatsko strategijo EU je več. Skozi svoj zgodovinski razvoj in širitvene vale se je EU oblikovala v zvezo, ki je vzor stabilnosti, miru in demokracije, nastalo na ruševinah dveh svetovnih vojn. Na podlagi svoje transformativne moči gradi EU svoj ugled v svetu, pri promociji le-tega v zunanjem okolju pa je njen potencial še v veliki meri neizkoriščen. Dobršen del javnosti iz tretjih držav ne ve za dejavnosti, ki jih EU izvaja v svetu, poleg tega pa relativno velik del tujih občinsteven zamenjuje institucije EU med seboj in z drugimi institucijami v Evropi. Na tem področju lahko JD odigra pomembno vlogo in razjasni javnostim v svetu, kaj EU je, za kaj se zavzema, kakšna so njena stališča in kako deluje (Lynch 2005, 23–6).

EU uživa v svetu ugled kot največja darovalka mednarodne razvojne pomoči, igra pomembno vlogo pri podpiranju aktivnosti ZN in številnih regionalnih organizacij, poleg tega pa je postala tudi vzorni model integracije za nekatere druge regionalne zveze v Latinski Ameriki in Aziji (Lynch 2005, 23–6). S pomočjo orodij JD bi lahko EU »prodala svoje zgodbe uspeha« tujim javnostim in v zunanjem okolju povečala svoj ugled, ki je posledica določenih dobrih praks. Potreba po učinkoviti JD izhaja tudi iz naraščajoče moči tujih javnih mnenj pri uresničevanju lastnih interesov v zunanjem okolju (Lynch 2005, 23).

Namene in cilje JD EU podrobneje razčlenim na podlagi treh izbranih pravnih dokumentov EU, ki v obliki finančnih instrumentov omogočajo izvajanje javno diplomatskih praks EU v tretjih razvitih državah. Dokumenti so časovni nasledniki drug drugega in se dopolnjujejo oz. nadgrajujejo bodisi v vsebinskem ali geografskem smislu, vsebinsko pa urejajo različne oblike sodelovanja s tretjimi državami. Veljavnost vseh treh uredb sovpada s finančnimi obdobji EU, in sicer:

- ICI, določen z Uredbo št. 1934/2006, se uporablja v 17 razvitih državah in ozemljih, navedenih v prilogi A. – veljavnost: od 01. 01. 2007 do 31. 12. 2013,
- ICI plus, določen z Uredbo št. 1338/2011, geografsko razširja instrument ICI tako, da zajema poleg 17 razvitih držav tudi 46 držav v razvoju – veljavnost od 14. 12. 2011 in se uporablja tako kot ICI do konca finančnega obdobja (31. 12. 2013),
- Instrument partnerstva, ki bo v novem finančnem obdobju (od 1. 2014 do izteka 1. 2020) nadomestil sedaj veljavna instrumenta ICI in ICI plus.

3.2.1 Instrument ICI

Finančni instrument ICI, določen z Uredbo št. 1934/2006, predstavlja najpomembnejšo podlago za sodelovanje EU z razvitimi državami in spodbuja različne oblike sodelovanja s 17 tretjimi razvitimi državami in ozemlji v trenutnem finančnem obdobju.¹² Instrument temelji na 181A. čl. Pogodbe o delovanju Evropske unije, ki zagotavlja pravno osnovo za gospodarsko, finančno in tehnično sodelovanje s tretjimi državami, ki niso države v razvoju. Ukrepanje EU v skladu z uredbo naj bi pripomoglo k splošnemu cilju »razvoja in utrjevanja /.../ načel /demokracije, pravne države, dobrega upravljanja ter spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin/ v partnerskih državah ter regijah« (Svet Evropske unije 2006, (5)).

Namen dejavnosti, ki jih instrument predvideva, in so hkrati del strateških ciljev zunanjega delovanja Unije v odnosu do tretjih razvitih držav, je:

/.../ povezovanj/e/ s partnerji, ki imajo podobne politične, gospodarske in institucionalne strukture in vrednote ter so pomembni dvostranski partnerji in akterji v večstranskih forumih in v politiki svetovnega reda /.../ (Svet Evropske unije 2006, čl. 2(1))

in

/.../ ustvariti okolje, naklonjeno uveljavljanju in razvijanju odnosov s temi državami in ozemlji. Dejavnosti sodelovanja /naj bi/ prispevale h krepitvi evropske prisotnosti in prepoznavnosti v teh državah ter spodbujale gospodarske, trgovinske, akademske, kulturne in druge izmenjave ter medsebojne vplive najrazličnejših akterjev z obeh strani (Svet Evropske unije 2006, (4)).

3.2.2 Instrument ICI plus

Finančni instrument ICI določen z Uredbo št. 1934/2006 je 14. decembra 2011 zamenjala Uredba št. 1338/2011, ki nadgrajuje svojo predhodnico na vsebinski ravni, razširja pa tudi geografski doseg držav, na katere se nanaša, zato je instrument dobil neuradno ime ICI plus. Aktivnosti, ki jih instrument predvideva, so razdeljene v tri vsebinske sklope delovanja, in sicer v JD, poslovno-gospodarsko sodelovanje in neposredne medosebne povezave. S to uredbo se je financiranje dejavnosti sodelovanja iz 17 industrializiranih držav in ozemelj z

¹² Seznam držav v prilogi A.

visokim dohodkom razširilo na dodatnih 46 držav v razvoju¹³. Pred začetkom veljave instrumenta ICI plus je bilo financiranje sodelovanja z zadevnimi 46 državami v razvoju namreč omejeno zgolj na aktivnosti, ki so izpolnjevale merila za uradno razvojno pomoč. Ker pa je v interesu Unije, da poglobi odnose s temi državami tudi na druge načine, je bila za financiranje takšnih ukrepov, med katere spada tudi JD, sprejeta nova uredba, ki ureja tovrstne dejavnosti sodelovanja in predvideva v ta namen tudi dodatna finančna sredstva (European Union External Action 2013a; Evropski parlament in Svet EU 2011; Svet Evropske unije 2006). ICI plus velja do izteka l. 2013, za njegovo izvajanje je v obdobju od l. 2007 do l. 2013 namenjeno 172 milijonov EUR za razvite države¹⁴ in 176 milijonov EUR za države v razvoju¹⁵ (Evropski parlament in Svet EU 2011, 12. tč. 1. čl.)

Uredba (EU) št. 1338/2011 skoraj v popolnosti ohranja vsebino svoje predhodnice, hkrati pa jo nadgrajuje še posebej na področjih JD, poslovno-gospodarskega sodelovanja in neposrednih medosebnih povezav. Instrument je primer zakonodajnega dokumenta EU, v katerem je JD do tega trenutka najbolj neposredno in podrobno naslovljena. Poleg tega je ICI plus prvi primer zakonodajnega dokumenta, v katerem EU za poimenovanje javno diplomatskih aktivnosti uporabi izrecno pojem 'javna diplomacija', medtem ko v njeni predhodnici kljub siceršnjemu navajanju javno diplomatskih dejavnosti in aktivnosti na več mestih, le-teh izrecno ne poimenuje s pojmom 'javna diplomacija'. Cilj JD in ozaveščanja v okviru uredbe ICI plus je (Evropski parlament in Svet EU 2011, čl. 4 tč. 4):

- *spodbujati široko poznavanje in prepoznavnost Unije,*
- *razširjati stališča Unije o pomembnih vprašanjih politike ter vrednote demokracije, spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin, za katere se zavzema Unija,*
- *spodbujati razmišljanje in razpravljanje o Uniji in njenih politikah ter o odnosih Unije s partnerskimi državami /.../,*
- *razvijati nove pristope, s katerimi bi spodbujali pozitivne, učinkovite odnose z državami, ki slabo poznajo Unijo ali ne vedo nič o njej.*

¹³ Glej seznam držav partneric naveden v prilogi B.

¹⁴ Za seznam razvitih držav glej prilogo A.

¹⁵ Za seznam držav v razvoju glej prilogo B.

Skupen namen zgoraj naštetih prizadevanj je izboljšanje zaznavanj EU in okrepitev medsebojnega razumevanja Unije in partnerskih držav, kar naj bi ustvarjalo ugodno okolje za dobre gospodarske in politične odnose med Unijo in državami partnericami (Evropski parlament in Svet EU 2011, čl. 4 tč. 4).

V instrumentu je kot posebna kategorija sodelovanja z državami partnericami poleg JD in gospodarsko-poslovnega sodelovanja zavedeno tudi vzpostavljanje oz. vzdrževanje neposrednih medčloveških povezav. Menim, da dejavnosti v okviru te kategorije spadajo po svoji naravi (in v skladu s privzeto opredelitvijo JD v teoretičnem delu) med javno diplomatske aktivnosti in jih v nadaljnji analizi tudi razčlenjujem kot del izvajanja JD, čeprav v uredbi niso uvrščeni znotraj naslova JD, ampak so uvrščene pod samostojnim naslovom.

3.2.3 Instrument partnerstva

Finančna instrumenta ICI in ICI plus bosta konec leta 2013 prenehala veljati (Evropska komisija 2011, 2), za novo finančno obdobje 2014–2020 pa je pripravljen nov instrument za financiranje sodelovanja EU s tretjimi državami, ki bo nadomestil omenjena instrumenta. Finančni instrument za finančno obdobje 2014–2020 se imenuje *Instrument partnerstva*, njegov glavni namen pa je spodbujati skupne interese EU in držav partneric ter na ta način ustvarjati ugodno okolje in priložnosti za poslovanje EU z državami partnericami. Podobno kot ICI plus, predvideva tudi nov finančni instrument globalni geografski doseg, t. j. financiral naj bi dejavnosti tako v razvitih državah kot v državah v razvoju (Seters 2011). V predlogu uredbe so navedeni trije glavni cilji financiranja ukrepov (Evropska komisija 2011, čl. 1):

- izvajanje mednarodnega vidika strategije *Evropa 2020*,
- izboljšanje dostopa do trga tretjih držav in v tem pogledu razvijanje trgovinskih, naložbenih in poslovnih priložnosti za evropska podjetja v zadevnih državah,
- »krepitev vsesplošnega razumevanja in prepoznavnosti Unije in njene vloge v svetu z javno diplomacijo, izobraževalnim/akademske sodelovanjem ter dejavnostmi ozaveščanja za spodbujanje vrednot in interesov Unije«.

3.3 *Akterji*

3.3.1 Izvajalci

Odgovornost za načrtovanje in izvajanje JD ostaja tudi z Lizbonsko pogodbo v rokah številnih različnih akterjev. Na visoki ravni si (v skladu z njihovimi pristojnostmi in položajem)

odgovornost za JD EU in predstavljanje EU v svetu delijo Predsednik ES, Predsednik EK in VP ZZVP (Duke 2011). Ustanovitev novih vodilnih in reprezentativnih položajev v EU, predvsem funkcije Predsednika ES in VP ZZVP, zagotavlja boljše možnosti za večjo vidnost in težo EU v svetu. Čeprav je delovanje teh vlog prvotno osredotočeno na medvladen dialog, imajo osebe na teh položajih pomembno vlogo v JD, predvsem zato, ker določajo ton diplomatskih prizadevanj in v nekaterih primerih strateških usmeritev EU (Duke in Courtier 2011, 5).

Poleg ESZD in kot njen podaljšek delegacij EU, ki so najbolj neposredno odgovorne za izvajanje JD v tretjih državah, obstaja vrsta oddelkov in direktoratsv EK, ki so vsaj posredno ali znotraj določenih programov usmerjeni v izvajanje JD v tretjih državah. Izvajanje javno diplomatskih dejavnosti EU je močno decentralizirano. Poleg Oddelka za javno diplomacijo in opazovanje volitev znotraj ESZD obstaja kar nekaj služb oz. GD EK, ki na takšen ali drugačen način izvajajo JD v imenu EU (kljub temu, da dejavnosti vedno ne poimenujejo s pojmom 'javna diplomacija'). Med njimi so pomembnejši: GD Človekoljubna pomoč (ECHO), GD Izobraževanje in kultura (EAC), GD Komuniciranje (COMM), GD Okolje (ENV), GD Podnebna politika (CLIMA), GD Raziskave in inovacije (RTD), GD Razvoj in sodelovanje *Europe Aid* (DEVCO). Kot posebej pomembno v oziru izvajanja javno diplomatskih aktivnosti omenjam Izvajalsko agencijo za izobraževanje, avdiovizualno področje in kulturo (EACEA), ki je začela delovati s 1. januarjem 2006, njeno delo pa poteka pod okriljem treh služb EK (Izobraževanje in kultura (EAC), Komuniciranje (COMM) in Razvoj in sodelovanje *Europe Aid* (DEVCO)). Agencija je odgovorna za upravljanje omrežij in virov financiranja EU na področjih izobraževanja in usposabljanj, državljanstva, mladih, avdiovizualnih dejavnosti in kulture (Education Audiovisual and Culture Executive Agency 2012).

3.3.1.1 ESZD

Izvajanje JD je bilo v »predlizzbonskem« času pristojnost GD za zunanje odnose, z začetkom veljave Lizbonske pogodbe pa je kot rečeno odgovornost za izvajanje JD izven EU dodeljena ESZD (Duke 2009). Ustanovitev ESZD pomeni predvsem v smislu doseganja enotnosti delovanja na področju SZVP eno pomembnejših novosti, vpeljanih z Lizbonsko pogodbo (European Union External Action 2013a; McCormick 2011, 123). Glavni cilj službe je povečati usklajenost in učinkovitost zunanjega delovanja EU ter s tem okrepiti njen vpliv v svetu (European Union External Action 2013a; Evropska komisija 2007), predvsem z

učinkovitim predstavljanjem EU v zunanjem okolju (La Porte 2011, 7–8). Po besedah VP ZZVP naj bi ustanovitev ESZD pomenila pomembno ločnico v SZVP EU, saj združuje v eno službo obstoječe vire, osebje in instrumente Unije iz tega področja (Europa 2011).

Ustanovitev ESZD je določena z Lizbonsko pogodbo, ki je stopila v veljavo 1. decembra 2009. Služba je bila ustanovljena 26. julija 2010 s sprejetjem sklepa Sveta št. 2010/427 o organizaciji in delovanju Evropske službe za zunanje delovanje, uradno pa je začela delovati 1. januarja 2011 (Svet Evropske unije 2010). ESZD je samostojno delovno telo, ločeno od generalnega sekretariata Sveta in Komisije, s podeljeno pravno sposobnostjo, potrebno za izvajanje njenih nalog in doseganje ciljev. Službo vodi VP ZZVP¹⁶, oseba, ki naj bi bila s svojim delovanjem v pomoč pri reprezentativnih nalogah vodenja SZVP in pri zagotavljanju koherentnega delovanja Unije v zunanjem okolju. Z namenom zagotavljanja skladnosti na različnih področjih zunanjega delovanja mora služba sodelovati tudi z diplomatskimi službami DČ in jim pri njihovem delovanju nuditi podporo. Sodelovanje in vzajemno posvetovanje mora potekati tudi s Komisijo na vseh področjih, povezanih z zunanjim delovanjem, ter pri pripravljalnem delu Komisije (Svet Evropske unije 2010, 3. čl.).

Sestava in organizacija službe

Podobno kot ostale diplomatske službe je ESZD sestavljena iz notranje službe in delegacij EU v tretjih državah ter pri mednarodnih organizacijah (Svet Evropske unije 2010, 1. čl.). Posebnost in dodano vrednost nove diplomatske službe EU najdemo zlasti v njenem skupnem birokratskem jedru. Prvič je skupnosti uspelo v organizacijskem smislu združiti na nižjem nivoju vsakodnevna administracijska opravila v enotno skupno evropsko zunanjo službo in s tem ustvariti možnosti za doseganje sinergije na področju skupnega zunanjega delovanja (McCormick 2011, 123). Notranja služba ESZD združuje pod eno streho aktivnosti, ki sta jih prej izvajali paralelno dve različni instituciji EU – Svet EU in EK. Naloga službe je sodelovati z diplomatskimi službami DČ in zagotavljati konsistentnost ter učinkovito koordinacijo zunanjih aktivnosti EU (La Porte 2011, 7–8). Struktura ESZD glede na njeno osebje je tridelna. Prvič v zgodovini EU avtonomno telo na enem mestu združuje strokovno znanje uradnikov in diplomatov, prej razpršeno po strukturah Komisije (predvsem GD za zunanje odnose), Sveta in administrativnih središč DČ (Svet Evropske unije 2010, 11. čl.).

¹⁶ Institucija ustanovljena z Lizbonsko pogodbo. VP ZZVP je v skladu z določbami Lizbonske pogodbe tudi podpredsednik Komisije in predsednik Sveta za zunanje zadeve.

Notranja služba ESZD je organizacijsko razdeljena na različne direktorate in oddelke¹⁷. Služba je razdeljena na direktorate, ki jih sestavljajo referati, odgovorni za posamezna geografska območja, in večstranski tematski direktorati in oddelki (European Union External Action 2011a; Svet Evropske unije 2010). Dejavnost JD je v organizacijski strukturi ESZD združena z dejavnostjo opazovanja volitev v Oddelku za javno diplomacijo in opazovanje volitev, ki je del Službe za zunanjepolitične instrumente. Ta se razlikuje od drugih direktorats oz. oddelkov po tem, da je to služba EK in je odgovorna neposredno VP (European Union External Action 2011a). Oddelku pripisujem velik pomen zato, ker je to prvi oddelek za JD kadarkoli ustanovljen znotraj institucionalne strukture EU. Ta novost kaže na napredek razvoja JD znotraj strukture EU, in nakazuje na to, da JD v EU pridobiva svojo identiteto, javno podobo, ime, obliko in se je do določene mere že uspela »emancipirati« kot eden izmed legitimnih instrumentov zunanje politike EU. Zanimivo je, da je oddelek, ki se ukvarja z upravljanjem JD, hkrati zadolžen tudi za izvajanje dejavnosti opazovanja volitev, med katerima sicer brez poglobljene raziskave ne najdem povezave.

Kritiki Lizbonske pogodbe in sprememb, ki jih ta prinaša, trdijo, da bo ESZD prispevala zgolj k še večji birokratični zasnovi EU, da njena ustanovitev pomeni potencialno nepotrebno zapravljanje davkoplačevalskega denarja in tekmovanje z nacionalnimi diplomatskimi misijami. Opozarjajo na poseganja v pristojnosti nacionalnih držav in v tem smislu napredovanja proti »naddržavi« (BBC News Europe 2010). Kot vsak korak k večji integraciji in prenosu pooblastil na skupne institucije, so tudi proces ustanavljanja ESZD spremljale vroče razprave, v katerih so bili poleg kriterija kakovosti in učinkovitosti službe mnogokrat izpostavljeni nacionalni zadržki o moči in vplivu službe (Keukeleire, Smith in Vanhoonacker 2010 v McCormick 2011, 92). Če privzamemo predpostavko neo-institucionalistov, da institucije igrajo pomembno vlogo pri procesih integracije, lahko pričakujemo, da se bo ESZD v dolgoročnem smislu razvila v telo z lastno identiteto in postala osrednji ter relativno vpliven akter v evropskem zunanjepolitičnem procesu (McCormick 2011, 92).

Ustanovitev ESZD prinaša torej priložnosti za razvoj delovanja na področju JD EU. Čeprav je JD v EU še vedno decentralizirana in pri njenem izvajanju sodelujejo različne institucije EU, predstavlja nova služba središče za strateški razvoj in načrtovanje JD, še posebej glede na

¹⁷ Za natančnejšo organizacijsko strukturo službe glej priloženi organigram v prilogi C.

pomembno vlogo, ki jo igra pri izvajanju zunanje politike VP ZZVP (Duke in Courtier 2011, 2).

3.3.1.2 Delegacije EU

Delegacije EU (pred začetkom veljave Lizbonske pogodbe imenovane 'delegacije EK') so glavne izvajalke JD na terenu in skrbijo za tehnični vidik izvajanja dejavnosti, medtem ko službe in oddelki s sedežem v Bruslju (npr. notranja služba ESZD) skrbijo za oblikovanje JD na strateški ravni in za koordinacijo dela delegacij (Rasmussen 2010, 273).

Pred ustanovitvijo službe ESZD je vlogo koordinatorja in snovalca komunikacijskih aktivnosti EU opravljal GD za zunanje odnose (Michalski 2005, 133). Danes igrajo delegacije EU v JD EU zelo pomembno vlogo, saj predstavljajo prvi kontakt z EU za prebivalce tretjih držav v državi gostiteljici ter so obraz EU v zunanjem okolju (Duke 2011). Predstavljajo eno izmed pomembnejših sredstev pri predstavljanju EU v tretjih državah in organizacijah in izvajajo večino diplomatskih dejavnosti (tako tradicionalnih kot javnih) v zunanjem okolju. Že več kot 50 let delujejo ta predstavništva kot ušesa, oči in usta EK v odnosu do oblasti in prebivalstva države gostiteljice (European Union External Action 2013a). Pred začetkom veljave Lizbonske pogodbe EU kot celota ni bila predstavljena v širšem zunanjem okolju. Delegacije EK so v svetu zastopale in predstavljale zgolj interese in stališča EK, pri čemer je bilo njihovo udejstvovanje večinoma omejeno na področje trgovine in zagotavljanje pomoči, sedaj pa so s koordiniranjem in predstavljanjem stališč celotne EU aktivne tudi na področju SZVP (Comelli in Matarazzo 2011, 1–2). S 1. januarjem 2010 se je kot rečeno vseh 136 delegacij EK preimenovalo v delegacije EU, hkrati pa je bila 54 delegacijam podeljena nova pristojnost govorjenja v imenu celotne EU (s predhodno odobritvijo izjav vseh DČ), dejanje, s katerim so se delegacije spremenile v veleposlaništvom podobne misije. 54 delegacij je z novimi pooblastili prevzelo odgovornost za izvajanje aktivnosti, ki je pred tem pripadala predsedujoči DČ v tistem obdobju (Rettman 2010).

Za učinkovito izvajanje JD je odločilnega pomena, da se le-ta izvaja v okolju čim bližje naslovníku in da je prilagojena značilnostim tujih javnosti. Delegacije EU predstavljajo najbolj neposreden stik z naslovníkom, zato lahko najbolj natančno ugotovijo njegove značilnosti in preference ter imajo možnosti neposrednega delovanja v njegovem okolju na podlagi pridobljenih podatkov (Duke 2011).

Glede na dejstvo, da predvsem majhne ali revnejše države pogosto nimajo zadostnih finančnih sredstev, osebja ali ustreznega strokovnega znanja za uspešno izvajanje javno diplomatskih kampanj v okviru lastnih zunanjih ministrstev (Pigman 2010, 127), so za njih delegacije EU še posebej dobrodošle kot posredne izvajalke JD, ki zastopajo in predstavljajo vse članice EU. Namen delegacij EU je med drugim s svojim delovanjem dopolnjevati obstoječa diplomatska predstavništva DČ v tretjih državah, v številnih primerih pa bodo lahko tudi prevzele opravljanje njihovih konzularnih dolžnosti, in na ta način prispevale k večji učinkovitosti in »izkoriščenosti« diplomacije (Evropski parlament 2009, tč. 10). Funkcije delegacij razdeli Bruter (1999, 199–200) na upravljalne, diplomatske in »potrošniško usmerjene«.

Delegacije EU delujejo pod oblastjo vodje delegacije, ta pa prejema navodila od VP ZZVP in od ESZD, in je odgovoren za njihovo uresničevanje. O odprtju oz. zaprtju posameznih delegacij odloča VP ZZVP s soglasjem Sveta in Komisije (Svet Evropske unije 2010, 5. čl.). Delegacije EK so se v preteklosti soočale z večjimi težavami pri pridobivanju uradnega diplomatskega priznanja. Danes sicer večina predstavništev uživa diplomatsko priznanje, v zgodnjih sedemdesetih pa je kazalo, da bodo predstavništva zaradi tega soočena s pomanjkanjem zunanjega priznavanja in legitimnosti pri svojem delu (Denza 2001, 164; 185). Od l. 1971 naprej so države gostiteljice postopoma vodjam delegacij podeljevale status veleposlanika (Kelly 2009). Tako je vodjam delegacij v državah gostiteljicah dodeljen status veleposlanikov *iz spoštljivosti*, čeprav ta ne izhaja iz Dunajske konvencije o diplomatskih odnosih. Diplomatske privilegije in imunitete, določene z Dunajsko konvencijo, podelijo delegacijam države gostiteljice na osnovi posebnega sporazuma med državo in EK (Denza 2001, 164; 185).

Na področju izvajanja JD so skoraj vse delegacije EU soočene s pomanjkanjem virov, tako človeških kot materialnih, velikokrat pa tudi s pomanjkanjem strokovnega znanja za učinkovito izvajanje JD. Obstaja sicer nekaj izjem, npr. delegacija EU v ZDA, ki na svoji spletni strani navaja, da postavlja JD kot prioriteto njenega delovanja in ima v ta namen vzpostavljen celovit in raznolik program, ki vključuje izvajanje vrste javno diplomatskih dejavnosti na različnih področjih. Delegacija EU v ZDA je prva, ki je svoje javno diplomatske aktivnosti odkrito poimenovala s pojmom 'javna diplomacija' in namenila njenemu izvajanju samostojen oddelek za tisk in JD, v okviru katerega 15 oseb skrbi za aktivno izvajanje JD EU v ZDA. Posebne oddelke za izvajanje dejavnosti, ki jih prištevamo k JD, imajo še nekatera druga predstavništva EU; npr. delegaciji v Moskvi in v Pekingu imata vzpostavljen poseben

oddelek za tisk in informacije, predstavništvo v Tokiu pa izvaja JD znotraj oddelka za tisk, javne in kulturne odnose. V nasprotju z zgoraj omenjenimi, pa je za izvajanje JD v veliki večini delegacij EU zadolžena zgolj ena oseba, ki je običajno obenem odgovorna tudi za komunikacijo in upravljanje ter izvajanje kulturnih dejavnosti (Duke 2011).

Odnos med delegacijami EU in predstavništvu DČ v tretjih državah je opredeljen s Sklepom Sveta EU o organizaciji in delovanju ESZD (2010/427/EU) (Svet Evropske unije 2010, 5. čl.), v katerem je navedeno, da naj bi delegacije EU tesno sodelovale in delile informacije z diplomatskimi službami DČ ter jim zagotavljale podporo pri njihovih diplomatskih odnosih in nudenju konzularne zaščite državljanom EU. Nekatere DČ EU imajo dobro razvite lastne strategije JD, katerih del je lahko tudi aktivno predstavljanje EU in krepitev njene podobe v svetu (v svojih strategijah imata to kot cilj navedeno npr. Francija in Združeno Kraljestvo) (Lynch 2005, 27).

Usklajenost delovanja DČ in delegacij EU je še posebej pomembna za doseganje splošne koherentnosti delovanja EU v tujini. ESZD v ta namen poziva vse DČ k sinhronemu sodelovanju, usklajevanju, dopolnjevanju in izogibanju podvajanja dejavnosti predstavništev DČ in delegacij EU z namenom doseči večji učinek tujim javnostim namenjenih programov. Takšno sodelovanje naj bi se izkazalo kot koristno tudi za DČ, saj lahko sodelovanje z novimi delegacijami izkoristijo za zmanjšanje stroškov in hkratno ohranjanje aktivne zunanje politike. Sodelovanje na področju JD pa bi moralo biti usklajeno tudi z ostalimi regionalnimi akterji prisotnimi na območju, npr. regionalnimi organizacijami in njihovimi frakcijami ali misijami (kot so Svet Evrope, ZN, Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi, NATO, regionalne organizacije), ki imajo podobne vrednote in cilje. Dobro medvladno sodelovanje držav znotraj mednarodnih organizacij, kot sta NATO ali ZN, lahko državam precej olajša naslavljanje težjih problemov v zunanjem okolju, kot npr. izvajanje mirovnih operacij, spodbujanje demokracije ali boj proti terorizmu (Nye 2008, 107).

3.3.1.3 EU centri

Delegacije EU sodelujejo in se medsebojno dopolnjujejo z EU centri, ki predstavljajo pomembnega akterja na področju izvajanja JD. Ustanovitev in izvajanje programa EU centrov je del javno diplomatske strategije EK. Program EU centrov je financiran s Finančnim instrumentom ICI (oz. naslednikom ICI plus) – instrumentom za sodelovanje z industrializiranimi državami in ozemlji in drugimi območji z visokimi prihodki (Uredba Sveta

št. 1934/2006). Iniciativa je namenjena spodbujanju ozaveščenosti o EU in krepitvi poznavanja EU izven njenih meja. Prvi centri so bili ustanovljeni l. 1998 v Kanadi in ZDA, ki še danes gostita 58 % vseh EU centrov, čeprav je v zadnjih nekaj letih število centrov močno narastlo v Aziji, Avstraliji in Novi Zelandiji – logičen razvoj, ki je odraz premikov moči in vpliva v mednarodnem okolju (The Evaluation Partnership 2011, 8). Trenutno je po svetu vzpostavljenih skupno 37 EU centrov, od tega ima 29 EU centrov sedež na univerzah v osmih tretjih razvitih državah – ZDA, Kanadi, Avstraliji, Novi Zelandiji, Japonski, Južni Koreji, Singapurju, Tajvanu. Delo EU centrov je zgoščeno okoli treh vrst dejavnosti, in sicer se osredotočajo na ozaveščanje tujih javnosti o EU, delujejo na področju izobraževanja in se ukvarjajo z raziskovalnimi dejavnostmi na temo Evrope in EU (European Union External Action 2013b).

Cilji centrov so naslednji (The Evaluation Partnership 2011, 45):

1. *akademske aktivnosti: razviti centre akademske odličnosti v evropskih študijah z namenom razširiti in poglobiti programe evropskih študij;*
2. *aktivnosti ozaveščanja: spodbujati večje razumevanje EU in odnosov med EU in državo partnerico pri javnostih z »ne–akademske« ozadjem, kot so oblikovalci mnenj in vodje, poslovni krogi in organizacije, think–tanki, vlade, pedagogi, mediji, civilna družba vključno z nevladnimi organizacijami;*
3. *akademske izmenjave: medtem ko se od EU centrov ne pričakuje, da je njihova prvotna usmerjenost naravnana k mobilnosti študentov in fakultetnega osebja, je kljub temu od njih pričakovati ohranjanje kontaktov in izmenjav z univerzami iz EU kot podpora pri doseganju njihovih glavnih ciljev v okviru organiziranja evropskih študij in ozaveščanja javnosti o EU;*
4. *sodelovanje z ostalimi EU centri: Okrepiti in povečati učinkovitost mreže EU centrov.*

EK ocenjuje iniciativo EU centrov kot zelo pozitivno in koristno pri svojih javno diplomatskih prizadevanjih v tretjih državah. EK trdi, da je investiranje v EU centre dobra naložba za Komisijo in predstavlja dodano vrednost na področju razširjanja prepoznavanja in poznavanja EU v državah partnericah ter v akademskih krogih (The Evaluation Partnership 2011, 14–5). V oceni centrov, izvedeni s strani ocenjevalne skupine, se je izkazalo, da EU centri na inovativen način dopolnjujejo javno diplomatsko delovanje delegacij EU in s takšnim sodelovanjem zapolnjujejo vrzel v javno diplomatskih prizadevanjih, ki je delegacije EU ne morejo zaradi pomanjkanja sredstev. Poleg tega so EU centri pomembni kot izvajalci

raziskav in spodbujevalci razprave o aktualnih temah EU, ter kot organizatorji konferenc in ostalih dogodkov na visoki ravni o aktualnih tematikah, medtem ko pogosto delegacije EU za tovrstne dejavnosti nimajo sredstev (The Evaluation Partnership 2011, 47). Inicijati je na letni ravni namenjeno preko tri milijone EUR sredstev od EK (European Union External Action 2013b).

Pri aktivnostih ozaveščanja splošne javnosti o EU je od centrov zaželeno osredotočanje na eno ali dve glavni javnosti, za katere ocenijo, da lahko dosežejo maksimalen vpliv in ki so najbolj dovzetne za sprejemanje sporočil. Do sedaj so se za občinstvo, pri katerem so bili centri najbolj uspešni, izkazali učitelji v srednjih šolah in študentje na univerzah (The Evaluation Partnership 2011, 9–11).

3.3.2 Ciljne javnosti

Tuje javnosti¹⁸ na prvi pogled za razliko od javnosti DČ nimajo velikega vpliva na obnašanje tradicionalnih akterjev EU, saj glavnim akterjem EU zunanje javnosti ne predstavljajo neposredne volilne konstituce (s pogojevalno noto) in jim predstavniki institucij EU ne odgovarjajo z dejanji v želji po ponovnem mandatu. In vendar, kot bomo videli v nadaljevanju naloge, se EU neprestano na najrazličnejše načine udeležuje pri naslavljanju tujih javnosti. Pomembnost aktivne in primerne komunikacije v zunanjem okolju razlaga Kelly (2009, 90) z željo akterja (v našem primeru izvajalca JD) po doseganju priznavanja in prepoznavanja njegovega režima kot legitimnega in vrednega (*worthy*) v zunanjem okolju. V skladu s povedanim je način, kako EU komunicira »navzven«, pomemben, saj lahko v veliki meri vpliva na to, kako je EU zaznana v očeh tujih javnosti, kar posledično učinkuje na razvoj in način izvajanja zunanje politike. Zaradi odvisnosti države oz. organizacije in njenih aktivnosti od zunanje podpore se JD kot potencialno orodje za vplivanje na javno mnenje izkaže kot ključen element pri doseganju legitimnosti v zunanjem okolju, kar na določen način zagotavlja in podeljuje akterju tudi dejansko »pravico do obstoja« v tem okolju (Waerraas 2007, 281 v Kelly 2009).

Javnosti, katere EU naslavlja s svojimi javno diplomatskimi aktivnostmi, so raznovrstne. Od prvotnega naslavljanja zelo specifičnih, strokovno usmerjenih javnosti se je fokus informacijskih in komunikacijskih aktivnosti EK na področju zunanjih odnosov postopoma premaknil k vedno širšim oz. splošnim javnostim. Delegacije EU so odgovorne za

¹⁸ Z izrazom 'tuja javnost' naslavljam javnost katerekoli države nečlanice EU.

identificiranje ciljnih javnosti in v skladu z ugotovitvami delovati na primeren način oz. izbrati ustrezno komunikacijsko strategijo. Dejavnosti, ki jih bo delegacija izvajala v določeni javnosti, so odvisne od značilnosti le-te, v splošnem pa velja, da delegacije običajno naslavljajo predvsem oblikovalce diskurza, npr. novinarje, nevladne organizacije, javne uslužbenke in akademike (t. i. multiplikatorje), ki imajo zaradi stalnega stika z določenimi občinstvi večje možnosti za doseganje ciljnih javnosti v tretjih državah na različne načine, npr. z organiziranjem konferenc, prireditev, seminarjev, obiskov itd. Zelo pomembna ciljna skupina so tudi mladi, seveda ob upoštevanju sporočila, ki ga želi prenesti izvajalec na naslovnika (Michalski 2005, 138–9; Rasmussen 2010, 274). Aktivnosti, ki jih posamezni akterji izvajajo, so najbolj učinkovite, ko so dosledno prirejene in prilagojene potrebam, interesom in značilnostim lokalnih javnosti (The Evaluation Partnership 2011, 12, 3).

3.4 Orodja

EU vzpostavlja v okviru strategije JD v tretjih razvitih državah naslednje ukrepe: nuditi podporo EU centrom, javnim političnim *think-tankom* in raziskovalnim inštitutom ter prirediti tematske dogodke v državah partnericah. Te aktivnosti naj bi delovale komplementarno nacionalnim iniciativam, ki se običajno odvijajo v okviru bilateralnih odnosov z DČ EU (European Union External Action 2011b, 3). V nadaljevanju predstavljam izbor najbolj pogostih aktivnosti, ki jih akterji izvajajo v tretjih državah. Večino aktivnosti, namenjenih zunanjim javnostim v tretjih državah, izvajalci organizirajo bodisi posamezno ali v medsebojnem sodelovanju z institucijami EU v Bruslju, delegacijami EU v tretjih državah, EU centri ali diplomatskimi predstavništvi posameznih DČ.

Izziv za delegacije EU pri izvajanju javno diplomatskih aktivnosti ni le v človeških in finančnih virih, ampak tudi vprašanje, kaj se razume pod terminom 'javna diplomacija' v posameznih delegacijah. Kot že omenjeno, večino akterjev v isti koš z JD meče tudi nekatere druge pojave, kot so informativne, komunikacijske in kulturne aktivnosti.

3.4.1 Akademski dogodki in dogodki za širšo javnost

Izvajalci JD EU naslavljajo javnost tretje države na vrsto načinov. Zelo popularno je prirejanje raznovrstnih dogodkov, konferenc, seminarjev, okroglih miz ipd. s privlačnimi tematikami za širše občinstvo (Rasmussen 2010, 274). Z namenom privabiti najrazličnejše naslovnike, morajo biti teme dogodkov aktualne za javnosti v državi prejemnici. Organizirani dogodki imajo lahko različne vsebine; npr. vpliv določenih politik EU na državo prejemnico,

izzivi v kulturnem/gospodarskem/političnem sodelovanju med državo in EU ipd. Pri prirejanju teh dogodkov sodelujejo najrazličnejši akterji, od delegacij EU, ki imajo običajno največjo vlogo, do EU centrov in raziskovalnih inštitutov, gospodarskih zbornic, poslovnih združenj, misij DČ, Evropskih združenj znanstvenikov, univerz, znanstvenih inštitutov itd. (Delegation of the European Union to Japan 2012).

Posebej bogat program namenjen zelo širokemu krogu »prejemnikov« pripravlja delegacija EU v ZDA ob dnevu Evrope, 9. maja. Prireditve iz raznih področij, ki so namenjene različnim javnostim, potekajo ves teden, pri izvajanju aktivnosti sodelujejo različni akterji, od EU centrov, univerz, *think-tankov*, ostalih nevladnih organizacij, misij in konzulatov DČ. Aktivnosti, ki se dogajajo ob tednu Evrope, so namenjene doseganju boljšega razumevanja in poznavanja EU ter vključujejo nagovore, seminarje, delavnice, spoznavanje EU skozi igro in zabavo namenjeno otrokom (European Union Delegation to the USA 2012a). Medtem ko so za prirejanje dogodkov akademske narave odgovorni predvsem EU centri, običajno kulturne prireditve gostijo predstavništva DČ EU (Delegation of the European Union to Australia 2012).

Pomembni dogodki, ki pritegnejo verjetno največ pozornosti širše javnosti, so gostovanja pomembnih osebnosti EU. Pri organiziranju obiskov visokih gostov iz EU se izkažejo EU centri kot pomemben gostitelj. Delegacije EU si namreč pogosto težko privoščijo gostiti obiske iz EU na visoki ravni, zato tukaj kot primeren gostitelj (v skladu s svojimi zmoglostmi) nastopijo EU centri oz. univerze, na katerih imajo centri sedež (The Evaluation Partnership 2011, 51). EU centri takšne obiske z visoko udeležbo splošne javnosti in visokim odzivom medijev učinkovito izkoristijo za lastno promocijo in promocijo univerze na različne načine (npr. razdeljevanje promocijskega materiala, razstavljanje panojev z logotipi itd.), hkrati pa se na takšnih prireditvah posledično »oglašuje« tudi EU oz. EK.

Izvajalci aktivnosti pogosto organizirajo tudi dogodke zabavne narave, kot je npr. debatno tekmovanje, organizirano s strani EU v Indoneziji, ki je odprto za študente iz vseh univerz po državi. Namen dogodka je povečanje prepoznavnosti in poznavanja EU ter njenih odnosov z državo gostiteljico, kot tudi izboljšati debatne sposobnosti tekmovalcev in razširjati njihov glas skozi virtualna omrežja, kot je *Facebook* (Delegation of the European Union to Indonesia 2012).

3.4.2 Širjenje poznavanja EU v srednjih šolah

Precej učinkovita aktivnost je po podatkih delegacije EU v ZDA predstavljanje EU po srednjih šolah in univerzah, saj lahko izvajalec z njo doseže veliko naslovnikov hkrat (European Union Delegation to the USA 2012a). Na Japonskem delegacija EU organizira program *EU pride na vašo šolo*, v okviru katerega ambasadorji in diplomati delegacije EU in misij DČ obiščejo učence srednjih šol. Šole, ki želijo sodelovati v programu in biti deležne obiska diplomatov, se morajo za to prijaviti na oddelku za tisk, javne in kulturne zadeve delegacije EU na Japonskem (Delegation of the European Union to Japan 2012).

3.4.3 Kulturni dogodki

Delegacija EU v ZDA pripravlja v sodelovanju z misijami DČ dan odprtih vrat *Bližnjica do Evrope*, ko predstavništva DČ in delegacija EU odprejo vrata za širšo javnost. Na ta način želijo prebivalcem ZDA približati evropsko kulturo in jih seznaniti s poslanstvom ter načinom delovanja predstavništev DČ in delegacij EU. Organizatorji zagotavljajo udeležencem dan zabave, hrane, plesa, iger, razstav, načrtovanja počitnic itd. Na ta dan vsaka misija DČ odpre svoja vrata za vpogled v notranjost zgradbe in na ta način omogoči obiskovalcem поблиže spoznati tradicijo in kulturno dediščino države, za boljšo dostopnost do predstavništev pa je zagotovljen tudi brezplačen avtobusni prevoz (European Union Delegation to the USA 2012a).

Podobno kot v ZDA organizira tudi delegacija na Japonskem s partnerji *evropski teden* (okoli 9. maja), v okviru katerega prireja kulturne, družabne, izobraževalne, akademske in športne dogodke povezane z EU oz. posameznimi DČ (Delegation of the European Union to Japan 2012). Poleg evropskega tedna imajo prebivalci Japonske priložnost na zabaven način in preko prijateljskega izmenjavanja informacij izvedeti več o delovanju EU, v *tednu prijateljstva*. Delegacija v tem tednu organizira oz. podpira izvedbo raznih dogodkov, namenjenih širšemu občinstvu. Med drugim so bili v sklopu programa do sedaj izpeljani filmski festivali in drugih zabavni dogodki ter aktivnosti namenjene proslavitvi odnosov med EU in Japonsko, kot je npr. dobrodelni turnir v golfu (Delegation of the European Union to Japan 2012).

V sodelovanju s kulturnimi inštituti DČ EU in Japonsko organizacijo za promocijo Industrijskega oblikovanja organizira delegacija EU na Japonskem na področju umetnosti tekmovanje za mlade japonske industrijske oblikovalce. Namen tekmovanja je spodbujati

kreativno sodelovanje japonskih oblikovalcev in oblikovalcev iz EU, povečati prepoznavanje evropskega oblikovanja na Japonskem ter predstaviti različne možnosti izobraževanja iz tega področja v EU. Delegacija EU na Japonskem je tudi sponzor Evropskega filmskega festivala v Osaki in podpira oz. sodeluje pri izvedbi nekaterih glasbenih in gledaliških dogodkov. Z namenom razvoja in sodelovanja na področju umetnosti je na Japonskem oblikovana mreža kulturnih inštitutov EU, ki razvija projekte, ki spodbujajo Evropsko umetnost, kulturo in jezikovno različnost (Delegation of the European Union to Japan 2012).

Tudi delegacija EU v Avstraliji in delegacija EU v Kanadi organizirata vsako leto evropski filmski festival, na katerem predvajata zmagovalne filme iz DČ EU. Posebnost festivala je v tem, da pritegne bogastvo različnih kultur Evrope na eno mesto ter skozi film predstavi sodobno družbeno problematiko Evrope in druge izzive, s katerimi se srečuje evropska družba. Filmi imajo politično ali socialno tematiko, nekateri pa so tudi bolj umetniške narave (Delegation of the European Union to Australia 2012; Delegation of the European Union to Canada 2012).

Z željo po približanju evropske umetnosti tujim javnostim nekatere delegacije (npr. v Kanadi) za ljubitelje evropske literature organizirajo redne predstavitve knjižnih del in bralne oz. debatne krožke. Literarni navdušenci se lahko udeležujejo tudi v okviru evropskega knjižnega kluba, ki ga v Kanadi vzpostavlja mreža nacionalnih kulturnih inštitutov DČ EU (Delegation of the European Union to Canada 2012). V nekaterih tretjih državah je poskrbljeno tudi za ljubitelje evropske glasbe in športne navdušence. Tako pridejo ljubitelji evropske klasične glasbe na svoj račun v Kanadi, ko se privrženci te zvrsti glasbe vsako leto množično zberejo na tradicionalnem božičnem koncertu, kjer prepevajo božične pesmi izbrani pevski zbori iz Evrope. Športne navdušence pa združuje delegacija EU v Kanadi v svoji ekipi za igranje hokeja na ledu, katera se udeležuje prijateljskih tekmovanj z drugimi akterji (Delegation of the European Union to Canada 2012).

Pomemben del učinkovite JD v tretjih državah so izmenjave (Kelly 2009, 258). Zanimiv instrument, ki ga uporablja Macao, so t. i. kulturne izmenjave in jezikovna usposabljanja za prebivalce območja. Komisija naj bi z izmenjavami krepila zmogljivosti portugalsko-kitajskega tolmačenja v Macau (Office of the European Union to Hong Kong and Macao 2012).

3.4.4 Branding (znamčenje) EU znamke

Posebno pozornost simbolom EU namenja na svoji spletni strani delegacija EU v Avstraliji, ki v posebni kategoriji združuje in predstavlja t. i. evropske simbole, med drugim evropsko zastavo, evropsko himno Odo radosti, dan Evrope in slogan EU »Združeni v raznolikosti« (Delegation of the European Union to Australia 2012).

Neodvisna skupina ocenjevalcev iniciative EU centrov priporoča Komisiji, da bi morala več pozornosti nameniti krejitvi znamke EU Centrov na način, da bi ustvarjala vidno povezovanje EU centrov in univerz, na katerih imajo centri sedež, z EU. Z namenom izboljšanja oglaševanja »znamke« EU predlaga skupina vključitev zastave EU kot vidnega simbola na vseh spletnih straneh institucij, ki so prejemnice sredstev programa, in zagotovitev promocijskega in informacijskega materiala za vsak EU center. Poleg tega predlaga skupen logotip EU Centrov, ki bi navzven predstavljal iniciativo in bi ga uporabljali vsi EU centri na svojih spletnih straneh in promocijskem materialu (The Evaluation Partnership 2011, 11).

3.4.5 Izobraževalni programi evropskih študij

Vzpostavitev mreže EU centrov v tretjih državah je močno vplivala na razvoj predmetnika evropskih študij po univerzah v tretjih razvitih državah (The Evaluation Partnership 2011, 13–4). EU centri so najpomembnejši akter v tretjih državah pri akademskem raziskovanju tematik, povezanih z EU. Naloga vsakega izmed centrov je spodbujanje preučevanja EU, njenih institucij in politik, prav tako pa tudi razvoja odnosov med EU in državo prejemnico. Z interdisciplinarnim pristopom k raziskovanju, preučevanju in poučevanju privabljajo centri k sodelovanju študente, raziskovalce in druge akademike z različnimi interesi in ozadji (Delegation of the European Union to Canada 2012).

Nekatere delegacije EU nudijo zainteresiranim opravljanje strokovne prakse na njihovih sedežih (t. i. *European Union Delegation Internship Program*), kar udeležencem predstavlja priložnost za notranji vpogled v delovanje EU v zunanjem okolju, boljše razumevanje kompleksnih odnosov med EU in tretjo državo in pridobivanje znanj ter veščin na področju mednarodnih odnosov. Poleg tega lahko pomeni tovrstno praktično usposabljanje dobro osnovo oz. priložnost za ustvarjanje dolgoročnih stikov med praktikantom in uslužbenci delegacije EU ter ostalimi akterji, s katerimi je prišel praktikant v kontakt skozi svoje usposabljanje (European Union Delegation to the USA 2012a).

3.4.6 Sodelovanje z mediji

Naloga delegacij EU je med drugim zagotavljati pravilen in hiter prenos informacij o EU medijem v državi prejemnici. V ta namen imajo po večini delegacije na spletnih straneh vzpostavljene oddelke za novinarje, ki vsebuje material za tisk, napovedi dogodkov, slike, govore, sporočila za javnost itd. (Delegation of the European Union to Singapore 2012).

Aktivnosti delegacij EU, namenjene novinarjem v državi gostiteljici, vključujejo med drugim strokovne ekskurzije v Bruselj, kjer imajo novinarji s področja poročanja o zadevah EU, priložnost bolj podrobno seznaniti se z institucijami EU in uradniki vpletenimi v postopke odločanja. Program *Letni novinarski obisk za podiplomske študente novinarstva* omogoča diplomantom novinarstva iz ZDA ekskurzijo v Bruselj, kar poleg boljšega razumevanja odnosov med državo in EU, prinaša udeležencem tudi odlično priložnost za ustvarjanje in razvoj strokovnih stikov in morebitno nadaljnje sodelovanje s kolegi iz EU (Delegation of the European Union to Singapore 2012; European Union Delegation to the USA 2012a).

Nekatere delegacije EU v sodelovanju z EK organizirajo tekmovanja oz. novinarske natečaje v pisanju prispevkov na temo aktualnih vprašanj EU in odnosov med državo partnerico in EU. V Kanadi je zmagovalni članek natečaja objavljen v medijih države gostiteljice, za nagrado pa gre zmagovalec natečaja na enotedenski študijski obisk v EU, kjer ima priložnost od znotraj spoznati institucije EU. Sponzor strokovnega obiska je EK (Delegation of the European Union to Canada 2012). Podobno podeljuje delegacija EU v Avstraliji letno EU novinarsko nagrado Qantas. Natečaj je odprt za vse Avstralske novinarje z vsaj triletnimi izkušnjami v medijih, ki prepričajo člane komisije, da so prav oni tisti, ki bi največ pridobili in odnesli od novinarskega obiska v institucijah EU in treh DČ (Delegation of the European Union to Australia 2012).

3.4.7 Poslovno-gospodarsko sodelovanje

Za namen spodbujanja gospodarskega sodelovanja med EU in tretjimi razvitimi državami vzpostavlja EK vrsto programov. ETP program (*Executive Training Programme*) je program financiran s strani EK, ki zagotavlja evropskim podjetjem, ki imajo namen poslovati v tretjih državah, usposabljanje v državi, kjer nameravajo vzpostavljati gospodarske vezi. Gre za 45 tednov dolgo intenzivno usposabljanje iz različnih področij. Udeleženci se sprva na Univerzi v Londonu izobražujejo o zgodovini, kulturi in gospodarstvu države prejemnice, nato se skozi t. i. poglobljeni modul (*immersion module*) poslovno ter jezikovno usposabljujejo na eni izmed

Univerz v državi partnerici, v zadnjem delu pa uporabijo novo pridobljena znanja in veščine skozi praktično usposabljanje v izbranem podjetju države gostiteljice (Delegation of the European Union to the Republic of Korea 2012). Program je do sedaj pozitivno vplival na podjetja EU, ki si prizadevajo za vzpostavitev oz. okrepitev poslovanja z Japonsko in Korejo (Evropska komisija 2011, 25). Na Japonskem se je izkazal program kot eden izmed najdlje trajajočih in najbolj uglednih programov, ki spodbujajo ustvarjanje stikov na področju trgovine in neposrednih tujih investicij (Delegation of the European Union to Japan 2012).

Japonska v sodelovanju z EU organizira na področju poglobitve gospodarskih vezi *Japan Industry Insight* – program, ki v štiri do pet tedenskem usposabljanju zagotavlja podjetjem iz EU poglobljeno spoznavanje japonske gospodarske strukture, poslovnih praks in upravljanja skozi predavanja, ogleda na terenu in obiske posameznih podjetij. Na ta način naj bi udeleženci pridobili znanje, kako najbolje izkoristiti priložnosti, ki se ponujajo v poslovanju z Japonsko. Skozi program pridobijo udeleženci globok vpogled v posamezno gospodarsko panogo, izkušnje in razumevanje japonske kulture ter gospodarskih elementov, ki so pomembni pri poslovanju z državo (Delegation of the European Union to Japan 2012).

Distribution and Business Practices in Japan – je pet do osem dnevna misija na Japonskem, ki podpira evropska podjetja pri pridobivanju praktičnega razumevanja japonskega distribucijskega sistema. Udeleženci se učijo o japonskih načinih doseganja zadovoljstva kupcev, poleg tega pa poglobijo svoje znanje o tem, kako lahko nabavne verige uspešno prilagodijo svojo strategijo glede na značilnosti japonskega trga (Delegation of the European Union to Japan 2012). Delegacija EU sodeluje tudi pri organizaciji obiskov najbolj naprednih japonskih industrijskih obratov. Namen aktivnosti je vodilne iz evropskih podjetij seznaniti z metodami stroškovne učinkovitosti poslovanja japonskih podjetij, spoznavanje uspešnih poslovnih praks in proizvodnih metod z namenom izboljšanja poslovanja na domačih tleh. Gre za neke vrste izmenjavo izkušenj in učenje iz primerov dobre prakse (Delegation of the European Union to Japan 2012). Tudi v obratni smeri lahko v okviru programa *EU Gateway Programme* Japonski poslovni partnerji spoznajo podjetja iz EU, ki predstavijo svoje ideje, načine poslovanja in najboljše prakse na raznih dogodkih s poslovno tematiko (Delegation of the European Union to Japan 2012).

Vulcanus je program, ki spodbuja sodelovanje in izmenjave študentov iz področja inženirstva in arhitekture. Študentje iz EU so nastanjeni v Japonskih podjetjih, kjer opravljajo praktično usposabljanje, pred tem pa se udeležijo enotedenskega seminarja o Japonski in štirimesečnega

intenzivnega tečaja japonščine. Namen programa je preliv znanja iz naprednih tehnologij, učenje japonščine in spoznavanje japonske kulture, ustvarjanje kariernih možnosti in priložnosti za nadaljnje poslovno sodelovanje z japonskimi poslovnimi partnerji. *Vulcanus* v EU deluje na podoben način, udeleženci iz izbranih tretjih držav pobliže spoznajo evropsko poslovno kulturo, gospodarsko strukturo in institucije, vpletene pri poslovanju, s čimer se dobro pripravijo na potencialno prihodnje sodelovanje in ustvarjanje poslovnih stikov z EU (Delegation of the European Union to Japan 2012).

3.4.8 Sodelovanje v mednarodnih forumih

EK je pogosto aktivna udeleženka v razpravah raznih mednarodnih organizacij, kot so ZN, Svetovna banka, Svetovna trgovinska organizacija in Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj, kjer kot udeleženka vpliva na potek mednarodnih razprav o razvojnih problemih, mednarodni trgovini, finančnih temah ipd. Stopnja vpliva Komisije znotraj teh organizacij je močno odvisna od oblike pristojnosti na posameznih političnih področjih (*policy competence*) (EK uživa npr. večji vpliv na področju mednarodne trgovine ali zaščite okolja v primerjavi z ostalimi področji). Kot rečeno, lahko tovrstne mednarodne konference oz. forumi mednarodnega dosega za EU predstavljajo zelo pomembno platformo za izvajanje JD, saj ima predvsem zaradi velike medijske pozornosti takih dogodkov, priložnost učinkovito prenesti svoje sporočilo oz. stališče širši javnosti in izpostaviti svojo vidnost med drugimi mednarodnimi akterji.

3.4.9 Publikacije in informacijske dejavnosti

Komunikacija EK z zunanjimi javnostmi velja od nekdaj za šibek element strategije Komisije in vse bolj jasno postaja, da se enosmerno komuniciranje, t. i. *facts-and-figures* pristop, ki temelji na izdajanju informacijskih zloženkov z osnovnimi informacijami o EU, njenih institucijah in politikah, ne izkaže kot učinkovito orodje za naslavljanje tujih javnosti v sodobnem okolju (Delegation of the European Union to Canada 2012). Odgovoren za izdajo in tiskanje uradnih publikacij o EU je Urad za Publikacije EU s sedežem v Bruslju. Urad je založnik ali sozaložnik številnih informacijskih zloženkov in publikacij iz različnih področij ter ima ustanovljeno spletno knjigarno *EU Bookshop*, na kateri lahko uporabniki naročijo brezplačne in plačljive publikacije EU (v elektronski obliki ali trdih kopijah) (Urad za publikacije EU 2012).

Tujim javnostim so uradne publikacije in informacijski material o EU po naročilu na voljo pri delegacijah EU in v večini EU centrov. Tovrstne publikacije so namenjene tudi šolam v izobraževalne namene in jih je mogoče pri delegacijah naročiti v večjem številu (Delegation of the European Union to Japan 2012).

Posebna naloga delegacij EU je dosledno izvajanje sprejete informacijske in komunikacijske politike EU v skladu z vsesplošno strategijo EU (Delegation of the European Union to Singapore 2012). Spletne strani delegacij EU v zunanjem okolju običajno služijo kot vstopna točka v EU. Tukaj najdemo pregled vsega, kar je v povezavi z delovanjem EU, njenimi odnosi in sodelovanjem s tretjimi državami. Poleg tega so strani namenjene najavljanju prihajajočih dogodkov in aktivnosti, ki jih organizirajo delegacije EU v državah prejemnicah (Delegation of the European Union to Singapore 2012). Večina delegacij EU izdaja tudi samostojna glasila oz. revije, večinoma v spletni obliki, v katerih poročajo o razvoju na področju posameznih politik EU in o dogodkih ter aktivnostih, ki so se v preteklem obdobju dogajale v posamezni delegaciji EU (Delegation of the European Union to Japan 2012).

Razsežnost informacij in materiala o EU na spletnih straneh delegacij se močno razlikuje od delegacije do delegacije. Medtem ko imajo nekatere delegacije EU (npr. Japonska) pregledne in obsežne strani z mnogo informacijami in koristnimi podatki, opisi programov, napovedniki dogodkov, interaktivnimi vsebinami, objavami slik, govorov, poročil, spletnih mesečnikov in informacijskih listov, je vsebina spletnih strani drugih delegacij skromnejša oz. vsebuje zgolj osnovna dejstva in podatke o EU. Delegacija EU na Japonskem ima na svoji spletni strani ogromno raznolikega informacijskega materiala za obiskovalce spletne strani. Med drugim so uporabnikom na voljo enostavne, prijazne video vsebine, preko katerih delegacija na interaktiven in uporabniku zanimiv način predstavlja določene tematike, npr. video predstavitev evra, posameznih institucij EU itd. Pri izdajanju publikacij namenjenih javnostim tretjih držav je ena izmed najbolj aktivnih na tem področju delegacija ZDA, ki na spletni strani redno izdaja število brezplačnih publikacij, mdr. dvomesečnik *EU Focus*, *EU-insight*, razne izročke z zgoščenimi informacijami o določeni politiki ali delovanju EU na določenem področju, politični zemljevid EU ipd. (European Union Delegation to the USA 2012a).

3.4.10 Predstavljanje »zgodb uspeha« tujim javnostim

Ena izmed namer zunanje dimenzije komunikacijske strategije EU je predstavljati javnostim konkretne in ljudem usmerjene »zgodbe uspeha«. Te so običajno predstavljene v

informacijskem materialu EU in temeljijo na primerih uspešno izpeljanih razvojnih ali humanitarnih projektov v tretjih državah, z namenom obvestiti državljane EU in tuje javnosti, za kakšne vrste dejavnosti je bil porabljen davkoplačevalski denar (Michalski 2005, 135).

Ker je govorjenje dosti manj učinkovito od kazanja z vzorom, želi EU svoje sporočilo tujim javnostim utemeljiti oz. okrepiti s prikazovanjem dobre prakse. Vlaganja EU v razvojno pomoč, izobraževanje, izboljšanje infrastrukture itd. v tujini so precejšnjega pomena. EU kot največji donator razvojne pomoči poskuša skozi dejanja delovati kot vzor solidarnosti, kar ji glede na raziskave zagotavlja večjo kredibilnost, popularnost in priljubljenost v svetu ter daje večji ugled pri domačih in tujih javnostih (Ham 2005; Nye 2008, 103).¹⁹ Tovrstne dejavnosti EU so poudarjene v pisnih publikacijah, na spletnih straneh in v govorih predstavnikov institucij EU. Utemeljitev, dokazi in številke običajno kažejo na pozitivne učinke aktivnosti EU na določenem področju, pri tem pa prenašajo javnostim sporočilo, da je EU učinkovit akter v mednarodni skupnosti, ki ga lahko povezujejo s človekovimi pravicami, demokracijo in multilateralizmom (Rasmussen 2010, 275).

EU želi okrepiti učinke JD, s tem ko organizira komunikacijo o določenih temah, katere posledično postanejo vir razprave tudi v delegacijah EU po vsem svetu. Tako je bila npr. l. 2008 v EU aktualna tematika podnebnih sprememb. V okviru teme se je EU angažirala po svetu in aktivno sodelovala v razpravi ter oblikovala tri glavna sporočila, ki jih je želela posredovati tujim javnostim. Tema podnebnih sprememb je primer, kako lahko skozi aktualne politične oz. družbene teme EU posledično vpliva na zunanje-politični diskurz. Problematiko, ki jo EU uvršča visoko na lestvici pomembnosti, poskuša uvrstiti na politično agendo v tretjih državah, hkrati pa komunicira svojo identiteto kot učinkovit akter sposoben uresničevanja oprijemljivih ciljev in idej (Rasmussen 2010, 275).

3.4.11 Izobraževalne in akademske izmenjave

Študijska usposabljanja, akademske izmenjave in štipendije predstavljajo pomemben element JD. EU je močno okrepila svojo podobo na tem področju z uvedbo številnih programov, ki zajemajo raznolike oblike (predvsem) akademskega sodelovanja med tretjimi razvitimi državami in EU (Lynch 2005, 29).

¹⁹ EU je največja donatorica humanitarne pomoči na svetu, letno namreč prispeva približno 50 % vseh sredstev za nujno finančno pomoč. L. 2011 je prispevala 1154 milijonov EUR humanitarne pomoči v 91 državah nečlanicah EU (Eurostat 2013).

3.4.11.1 European Union Visitors Programme

European Union Visitors Programme (EUVP) je program, ki ga s skupnimi močmi financirata EK in EP. Cilj programa je omogočiti mladim, perspektivnim voditeljem iz držav nečlanic EU, da obišejo EU in skozi izkušnjo pridobijo vpogled v delovanje EU, njene cilje, politike, ljudi ter s tem prispevajo k večjemu vzajemnemu razumevanju med strokovnjaki iz EU na eni in obiskovalci iz tretjih držav na drugi strani (European Union Delegation to the USA 2012b; Michalski 2005, 135). Obisk je sestavljen iz pet do osem dnevnega programa srečanj z uradniki EU. Program je bil ustanovljen l. 1974 in je sprva omogočal zgolj študijske obiske iz ZDA v institucije EU in v dve državi po lastni izbiri (Michalski 2005, 138–9). Prvo leto je na ta način institucije Skupnosti obiskalo pet izbranih državljanov ZDA, sedaj pa letno v okviru programa obišejo EU številni mladi politiki iz več kot 70 različnih držav (European Union Delegation to the USA 2012b).

3.4.11.2 Jean Monnet

Cilj programa je zagotavljati finančno podporo zavodom in združenjem, ki se osredotočajo na teme evropske integracije ter izobraževanje v evropskih študijah (Evropska komisija 2012e, 22–3). V programu sodeluje približno 250 000 udeležencev iz 72 držav. Program omogoča naslednje akcije (Evropska komisija 2012b, 2012e):

- *Jean Monnet* katedre (delovna mesta za visokošolske predavatelje integracij EU),
- *Jean Monnet* katedre *ad personam* (predavateljska mesta za zaslužne profesorje evropskih integracij),
- *Jean Monnet* centri odličnosti (inštituti specializirani za študije evropskih integracij),
- *Jean Monnet* moduli za poučevanje (krajši študijski programi iz področja evropskih integracij),
- Združenja profesorjev in raziskovalcev (v študijah evropskih integracij),
- Spodbujanje razprave na temo evropskih študij (konference, seminarji, okrogle mize),
- Aktivnosti za spoznavanje EU v šoli (razvijanje primerne pedagoške vsebine na temo evropske integracije za učence osnovnih in srednjih šol),
- Večstranske raziskovalne skupine (vsaj trije *Jean Monnet Chairi* iz različnih univerz) s skupnim raziskovalnim načrtom iz področja evropskih študij.

3.4.11.3 Erasmus Mundus

Erasmus mundus je program sodelovanja in izmenjav med visokošolskimi ustanovami iz tretjih držav in DČ EU. »Namen programa je izboljšanje kvalitete evropskega visokošolskega izobraževanja, promoviranje Evropske unije kot centra odličnosti visokošolskega izobraževanja in skozi sodelovanje s tretjimi državami spodbujati medkulturni dialog in razvoj visokega šolstva v teh državah« (CMEPIUS 2013). Sestavljajo ga tri t. i. akcije (CMEPIUS 2013):

- Akcija 1: Financiranje izvajanja Skupnih programov strokovnih magisterijev in doktorskih študijev in zagotavljanje štipendij za udeležence programov. Gre za sodelovanje evropskih in neevropskih univerz, pri čemer morajo v programu sodelovati vsaj 3 univerze iz EU oz. iz Evropskega gospodarskega prostora.
- Akcija 2: *Erasmus Mundus* štipendije za študente in predavatelje na dodiplomskih in podiplomskih programih. Akcija je namenjena udeležencem iz neevropskih držav.
- Akcija 3: Promocija »Evropskega visokošolskega prostora kot centra odličnosti v svetovnem merilu«, katere namen je povečati vidnost evropskega visokošolskega izobraževanja v svetu. Projekti spodbujajo dostopnost izobraževanja v EU, zagotavljanje kakovosti, medsebojno prepoznavanje pridobljenih kvalifikacij, mobilnost itd.

3.4.11.4 Sedmi okvirni program za raziskave in razvoj

Vlaganje v raziskave in tehnološki razvoj je ključnega pomena za doseganje strateškega cilja EU – postati najbolj konkurenčno, na znanju temelječe gospodarstvo na svetu. Sedmi okvirni program za raziskave in razvoj, ki traja od l. 2007 do 2013 (in ga bo l. 2014 zamenjal program *Obzorje 2020*) predstavlja ključno orodje, s katerim EU naslavlja ta cilj in zagotavlja vodilni položaj v globalni ekonomiji znanja (Evropska komisija 2012c). Razpisi so odprti tako za raziskovalce iz EU kot za udeležence iz tretjih držav in spodbujajo mobilnost raziskovalcev (Evropska komisija 2012a). Bistvo takšnega sodelovanja je podpirati evropsko konkurenčnost skozi strateška partnerstva, spodbujati razvoj znanja in znanstvene odličnosti z ustvarjanjem stikov z najboljšimi raziskovalnimi ustanovami v tretjih državah in z izmenjavami spodbuditi prenos znanja za naslavljanje specifičnih znanstvenih problemov (npr. državno-specifičnih znanstvenih pristopov, kot je potresno inženirstvo na Japonskem) (Evropska komisija 2012d).

3.4.11.5 Marie Curie (Sedmi okvirni program za raziskave in razvoj)

Dejavnosti v okviru programa *Marie Curie* so namenjene spodbujanju mladih raziskovalcev k odločitvi za znanstveni poklic in razvoju kariere v raziskovalnih poklicih. V obliki finančnih podpor nudijo t. i. mreže za izobraževanje mladih raziskovalcev mladim znanstvenikom priložnosti za izobraževanje, delo v uveljavljenih raziskovalnih skupinah, povezovanje akademskega dela s poslovnim okoljem in posledično boljše zaposlitvene možnosti. Do finančne podpore so upravičeni raziskovalci vseh držav, pri projektu morajo sodelovati najmanj trije partnerji (lahko so univerze, podjetja, raziskovalni inštituti), sodelovanje pa mora vključevati čezmejno mobilnost (Evropska komisija 2012č). Program financira raziskovalne projekte z namenom prenosa znanja v gostiteljsko organizacijo ali z namenom krepiteve sodelovanja med Evropo in neevropskimi državami. Raziskovalec se obveže, da se bo po končanem pridobivanju znanj ali razvoju kompetenc, vrnil v EU in pridobljene izkušnje uporabil v gostiteljski organizaciji znotraj EU (Evropska komisija 2010).

3.4.11.6 Individualni dvostranski sporazumi

Poleg zgoraj navedenih programov obstaja še vrsto drugih, ki temeljijo na individualnih sporazumih med EU in posameznimi tretjimi državami, oz. njihovimi prebivalci in izobraževalnimi ustanovami. Primeri takšnih projektov so:

- Mreža evropskih raziskovalcev na Japonskem – namenjena je vsem državljanom EU in evropskim ali japonskim organizacijam, ki gostijo evropske raziskovalce na Japonskem, na področju znanosti, tehnologije ali inovacij, tako v javnem kot zasebnem sektorju (npr. evropski inženirji, študenti, investitorji, podjetniki, izumitelji itd.). Mreža zagotavlja spletne in druge storitve za raziskovalce, ki želijo okrepiti ali razširiti kontakte z ostalimi evropskimi raziskovalci na Japonskem in v Evropi. Projekt podpira EK (Delegation of the European Union to Japan 2012).
- Z namenom spodbujanja študijskih priložnosti med Tajvanom in EU je EK l. 2011 začela financirati štipendijske programe, ki naj bi povečale število študijskih izmenjav med Tajvanom in EU. Tečaji oz. študijski programi se osredotočajo na jezik in kulturo ter omogočajo izbranim študentom iz EU in Azije bivanje v tujini do 6 mesecev (European Economic and Trade Office 2012).
- Z namenom krepiteve vezi med EU in Hongkongom skozi akademsko sodelovanje in vzpostavljanje vezi z lokalnimi, regionalnimi in evropskimi partnerji, je l. 2012

ustanovljen *Akademski program EU v Hongkongu*. Program je sofinanciran s strani EK, sestavlja ga konzorcij štirih lokalnih univerz, ki skupaj ustvarjajo regionalno sinergijo na področju poučevanja EU študij. Iniciativa pomembno prispeva k spodbujanju vzajemnega razumevanja in vzpostavljanju tesnejših vezi med akterjema (Office of the European Union to Hong Kong and Macao 2012).

3.4.12 Digitalna orodja

Globalizacija poleg številnih izzivov prinaša tudi zaton tradicionalnih diplomatskih praks, hkrati pa prinaša javno diplomatskim akterjem večje priložnosti za naslavljanje in vključevanje širše javnosti v svoje delovanje. Pri tem je izjemnega pomena pripravljenost izvajalcev JD do aktivnega udejstvovanja v t. i. *digitalni diplomaciji*. Komuniciranje z mladimi generacijami zahteva uporabo njihovih kanalov, če izvajalci želijo, da sporočilo pride do njih. Naraščajoče število mladih ljudi se lahko doseže z blogi, spletnimi družbenimi omrežji in ostalimi strategijami e-informiranja. Za večino javnosti v razvitih državah je takšne vrste komunikacija preko digitalnih medijev veliko učinkovitejša od klasičnega informiranja javnosti v obliki tiskanih publikacij. Lyncheva ocenjuje, da večina delegacij še ni zadostno pripravljena in usposobljena za aktivno komuniciranje z javnostmi z uporabo vseh možnih digitalnih kanalov, ki so v teh časih na voljo in ki jih uporabljajo predvsem mlajše generacije (Lynch 2005, 24).

Večina akterjev, ki v kakršnikoli obliki sodelujejo pri izvajanju JD EU, poskuša svoje delovanje prilagoditi razvoju novih medijev in značilnostim novodobnih javnosti. Akterji zunanjega delovanja EU, npr. različni GD EK, nekatere delegacije EU, Sekretariat Sveta in ESZD so razvili svoje spletne portale, na katerih so dostopne različne informacije, obvestila, novice, video vsebine, uradni govori predstavnikov institucij, izjave, deklaracije ipd. Nekateri akterji komunicirajo z javnostmi tudi preko družbenih omrežij, kot sta *Twitter* in *Facebook* (Duke in Courtier 2011, 3–4).²⁰

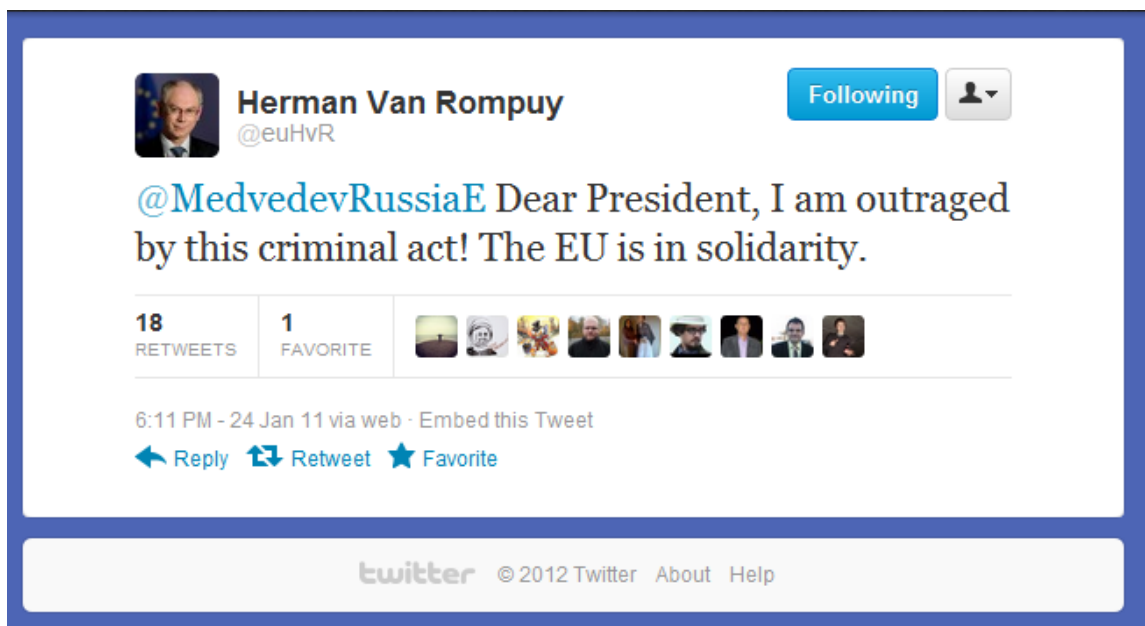
²⁰ Moč, ki jo imajo družbena omrežja in različne digitalne oblike povezovanja med ljudmi, se je v vsej svoji razsežnosti prikazala v obliki dogodkov t. i. arabske pomladi. Družbeni mediji so na Srednjem Vzhodu in Severni Afriki pospešili mobilizacijo ljudstva, saj so predstavljali brezplačen in splošno dostopen način organiziranja in koordiniranja demonstracij. Družbeni mediji predstavljajo kot taki za izvajanje javne diplomacije katerega koli akterja izjemno priložnost z velikim dosegom.

ESZD je ustvarila svoj profil na družbenem omrežju *Facebook* maja 2011.²¹ Na svojem zidu predstavniki službe objavljajo novice o aktualnih dogodkih, prispevke o aktivnostih EU v zunanjem okolju, svoja stališča in opredelitve do aktualnega dogajanja na temo zunanjega delovanja EU, izjave VP ZZVP, povabila na razne dogodke in konference ipd. Na profilu lahko zainteresirani spremljamo uradne obiske VP ZZVP in ostalih predstavnikov službe v različnih državah in regijah podprte z video vsebinami, novice o tem, kaj dela služba za izboljšanje razmer na posameznih področjih sveta ali v okviru določenih politik, itd. Ob vsaki objavi imajo uporabniki družbenega omrežja možnost odziva v obliki lastnega komentarja, kar na prvi pogled zagotavlja dvostransko komuniciranje oz. vključenost javnosti v dialog – eno izmed glavnih značilnosti JD – vendar je mogoče ob pregledu zadnjih nekaj objav službe ugotoviti, da so odzivi predstavnikov ESZD na komentarje in vprašanja uporabnikov precej redki. V roku dveh mesecev (od 01. 07. 2013 do 31. 08. 2013) je ESZD na zid prilepila 21 objav, pri tem pa je le štiri krat komentirala objavo oz. odgovorila na vprašanje uporabnika, kar kaže na določeno stopnjo pasivnosti v dialogu z javnostmi (Uradna Facebook stran EEAS 2013).

ESZD ima svoj račun ustvarjen tudi na družbenem omrežju *Twitter*. Novice v imenu ESZD objavljata dva uporabniška računa, in sicer *EU External Action in Michael Mann* – uradni govorec VP ZZVP (Uradni Twitter račun EU External Action 2013). »Tvitanje« z obeh računov je sicer v primerjavi z objavami na *Facebook* strani bolj pogosto, kljub temu pa Kenna (2011) meni, da bi lahko bila z drugačnim pristopom dostopanja do javnosti skozi uporabo tega medija ESZD oz. VP ZZVP uspešnejša. Avtorica (*ibid.*) predvideva, da v kolikor bi VP na *Twitterju* imela osebni račun, kot ga imajo nekateri drugi predstavniki EU in mnogi svetovni politični voditelji – med drugim tudi predsednik ES Herman Van Rompuy (spodaj primer njegovega odziva na *Twitterju*) – in z javnostjo ne bi komunicirala zgolj s posredovanjem uradnega govorca ter v obliki uradnih izjav, bi se njena podoba oz. zaznavanje javnosti (uporabnikov *Twitterja*) lahko izboljšala, saj bi s tem javnostim bila omogočena večja dostopnost in vpogled v njeno delo.

²¹ Analiza uradne strani ESZD na družbenem omrežju *Facebook*.

Slika 3.1: Odziv predsednika Evropskega sveta Hermana Van Rompuya na Twitterju na napade na Moskovsko letališče naslovljen Ruskemu predsedniku Medvedjevu

Vir: Uradni Twitter račun Hermana Van Rompuya (2012).

Kljub temu, da strukture strateškega komuniciranja v ESZD še niso dokončno oblikovane in bo še potrebno nekaj časa za njihov razvoj, predstavljajo družbeni mediji veliko priložnost za JD EU. Namen JD je namreč ustvariti podporo v javnosti za izvajanje politik, pri čemer lahko družbeni mediji odigrajo pomembno vlogo, saj krepijo interakcijo z javnostmi v bolj sproščenem vzdušju v primerjavi z dajanjem uradnih izjav (Kenna 2011). Kenna (2011) ugotavlja, da je ESZD pri izvajanju JD skozi družbena omrežja relativno neaktivna in tega medija ne izkorišča dovolj ter posledično pri javnostih ne doseže želenega odziva. Avtorica (*ibid.*) nadalje trdi, da so nekateri uradniki, organizacije in politiki deležni dobrega odziva javnosti in so uspešni pri doseganju svojega učinka in doseganju popularnosti pri uporabnikih družbenih omrežij predvsem zaradi tega, ker namenijo temu načinu povezovanja zadostna sredstva in človeške vire, ki vzdržujejo aktivnost dialoga.

Poleg omenjenih družbenih omrežij uporablja EU za komuniciranje z javnostmi oz. prenašanje sporočil tudi televizijski kanal *Euronews* in kanal *EU Tube* (Rasmussen 2010, 274). Televizijski kanal *Euronews*, ki je delno financiran s strani EK, je dosegel pomembno nalogo pri zagotavljanju informacij o zadevah EU, saj je dosegljiv skoraj v 151 milijonih gospodinjstev v sedmih jezikih (Lynch 2005, 27).

Različni izvajalci JD EU bolj ali manj aktivno uporabljajo digitalne kanale za naslavljanje ciljnih skupin. Delegacija EU v ZDA je po moji oceni ena izmed najbolj aktivnih delegacij EU v tretjih državah pri uporabi sodobnih spletnih orodij za širjenje sporočila v javnosti. V ta namen delegacija uporablja *Twitter*, kjer ima svoj uporabniški račun tako delegacija kot tudi osebno vodja delegacije. Delegacija ima tudi *Facebook* račun, na *You Tubeu* si je možno ogledati razne video posnetke, preko orodja *Flickr* lahko sledimo objavi slikovnega gradiva delegacije, poleg tega pa se lahko uporabniki prijavijo na prejemanje novic o EU preko spletnega orodja *RSS*.

Tudi delegacija EU na Japonskem svoje javnosti naslavlja preko *Facebooka*, *Twitterja* in *You Tubea*. Posebno orodje, ki ga lahko uporabijo obiskovalci spletne strani delegacije EU na Japonskem, je televizijski kanal imenovan *U stream*, preko katerega lahko obiskovalci strani »v živo« spremljajo dogodke, ki potekajo v stavbi delegacije. Delegacija razpolaga z obsežno digitalno knjižnico z različnimi vsebinami. Na njihovi spletni strani lahko dostopamo do video galerije s posnetki s preteklih prireditev, uradnih obiskov in govorov, interaktivnimi predstavitvami EU, preusmerimo se lahko do zbirke video posnetkov na *YouTubeu* itd. (Delegation of the European Union to Japan 2012).

Prebivalci Nove Zelandije in Avstralije, ki so zainteresirani za zadeve EU, lahko spremljajo spletni televizijski kanal *EUANZ TV Limited*. Kanal podpira *Mreža EU centrov na Novi Zelandiji*. S tem, ko sebe poimenuje *Glas Avstralazije o Evropi*, podaja različne poglede na svetovno problematiko, odpira razpravo o aktualnih temah in akademskem raziskovanju iz področja medvladnih odnosov, gospodarstva, okoljskih tematik ipd. (Network 2013).

4 ANALIZA JAVNE DIPLOMACIJE EU V TRETJIH RAZVITIH DRŽAVAH

Cilj tega poglavja je potrditi oz. ovreči postavljeno hipotezo na začetku naloge:

Stopnja aktivnosti izvajanja JD EU v tretjih razvitih državah in ozemljih se je po vzpostavitvi ESZD zvišala.

Stopnjo aktivnosti bom merila s številom izvedenih aktivnosti v izbranem časovnem obdobju od začetka l. 2008 do konca l. 2012 (razdeljeno na polletja) s strani akterja JD EU – EU centrov v tretjih razvitih državah.

Za ugotavljanje stopnje aktivnosti izvajanja JD EU sem zbrala podatke o številu vseh izvedenih javno diplomatskih aktivnosti EU centrov v desetih polletjih od 01. 01. 2008 do 31. 12. 2012.

4.1 Aktivnosti

V analizi predstavlja spremenljivko število izvedenih aktivnosti posameznih EU centrov. Znotraj izbranega obdobja opazujem, kako se število izvedenih aktivnosti spreminja skozi čas. Posamezne aktivnosti EU centrov sem za namen lažjega analiziranja kodirala in razporedila znotraj petih skupin oz. kategorij. Skupine sem ustvarila na podlagi skupnih vsebinskih oz. organizacijskih značilnosti dogodkov (npr. kulturni/akademski/družabni itd.).

V analizi sem upoštevala aktivnosti centra, ki sem jih lahko uvrstila v eno izmed naslednjih skupin: kulturni dogodki, akademski dogodki, natečaji/nagrade, informativni študijski in karierni dogodki ter družabni dogodki. Podrobna razčlenitev, kaj vse sem uvrstila v posamezno kategorijo, je navedena v spodnji tabeli. Pri štetju aktivnosti sem pri vseh EU centrih upoštevala pravilo: Ena aktivnost oz. dogodek šteje 1 »točko« znotraj posameznega dneva. V primeru, da traja določena aktivnost (npr. konferenca) več dni, je število točk za analizo enako številu dni trajanja dogodka. V primeru, da je na en dan izvedenih v centru več različnih aktivnosti, se šteje za analizo vsaka aktivnost/dogodek posebej, saj gre lahko za vsebinsko različne aktivnosti.

Analizirane aktivnosti (razvrščene v kategorije):

Slika 4.1: Seznam javno diplomatskih aktivnosti EU centrov.

KULTURNI DOGODKI	Kulturni dogodki, razstave, projekcije filmov, festivali, kulinarčne prireditve...
AKADEMSKI DOGODKI	Akadske delavnice, konference, paneli, simpoziji, predavanja, okrogle mize, seminarji...
NATEČAJI/NAGRADE	Javni in akadamski natečaji, novinarski natečaji, tekmovanja, nagrade za najboljši prispevek (esej, video publikacijo), strokovne ekskurzije, ki se jih udeleženci udeležijo za nagrado na natečaju, strokovna praksa...
INFORMATIVNI ŠTUDIJSKI / KARIERNI DOGODKI	Dogodki, ki se izvajajo v povezavi s univerzo gostiteljico. Informativni dnevi, delavnice, predstavitve kariernih možnosti v EU, predstavitev študija v EU ali na univerzi, delavnice za sestavljanje učnih načrtov za pedagoge, predstavitev strokovnih praks, predstavitev štipendij, fundacij, raziskovalnih priložnosti v tujini, predstavitev programov izmenjav, predstavitvene aktivnosti namenjene osnovnim in srednjim šolam...
DRUŽABNI DOGODKI	Družabni dogodki, praznovanja, proslave, svečani nagovori, podelitve nagrad/nazivov/diplom, predstavitev knjig in revij, praznovanje dneva Evrope...

4.2 Izvajalci

Glavni cilj JD EU je povečati vidnost EU kot celote, spodbujati boljše razumevanje dejanj in stališč EU ter pozitivno vplivati na zaznavanje EU v državah partnericah. Poleg »tradicionalnih« akterjev JD EU (kot so delegacije EU) delujejo kot podpora pri izvajanju JD EU med drugim EU centri, javno politični *think-tanki* in raziskovalni inštituti ter večkrat letno organizirani ciljani dogodki v državah partnericah (European Union External Action 2011b, 1). Izmed naštetih akterjev, ki izvajajo JD zunaj EU, sem izbrala za namen analize EU centre, saj so le-ti poleg delegacij EU eden izmed najaktivnejših izvajalcev JD EU v tretjih državah, poleg tega pa so podatki o njihovem delovanju in organizaciji posameznih dogodkov lahko dostopni v arhivih na njihovih spletnih straneh. Kot vzorec sem v analizo vključila 10 EU centrov (od skupno 29 EU centrov v tretjih razvitih državah in 6 centrov v Rusiji, ki niso vključeni v raziskavi), za katere sem našla podatke o izvedenih javno diplomatskih aktivnosti v obdobju 01. 01. 2008 do 31. 12. 2012. Centri, ki so ustanovljeni po začetku l. 2008, niso vključeni v raziskavo. Spodaj je vzorec analize – seznam analiziranih EU centrov.²²

²² Za seznam vseh EU centrov glej prilogo Č.

Tabela 4.2: Seznam analiziranih EU centrov (izvajalci)

	EU Center	Država gostiteljica
1	CANBERRA ANU Centre for European Studies The Australian National University	Avstralija
2	MIAMI The European Union Center of Excellence Florida International University	ZDA
3	CHRISTCHURCH European Union Centres Network (EUCN) New Zealand in the National Centre for Research on Europe University of Canterbury	Nova Zelandija
4	NORTH CAROLINA AT CHAPEL HILL European Union Center of Excellence University of North Carolina at Chapel Hill	ZDA
5	KOBE EU Institute in Japan, Kansai (EUIJ Kansai) Kobe University	Japonska
6	TEXAS European Union Center of Excellence University of Texas at Austin	ZDA
7	ILLINOIS European Union Center of Excellence University of Illinois	ZDA
8	CARLETON (OTTAWA) European Union Centre of Excellence Centre for European Studies Carleton University	Kanada
9	WISCONSIN-MADISON European Union Center of Excellence University of Wisconsin-Madison	ZDA
10	SINGAPORE European Union Centre in Singapore National University of Singapore and Nanyang Technological University	Singapur

Vir: European Union External Action (2013).

EU centri so kot rečeno univerzitetni konzorciji, ki izvajajo izobraževalne aktivnosti na temo EU (npr. programe evropskih študij), razširjajo ključne informacije o EU širšemu občinstvu in akademsko raziskujejo različna relevantna področja v okviru EU ali odnosov med EU in državo (regijo), v kateri se center nahaja (Evropska komisija 2011, 25). EK ocenjuje na podlagi pregleda opravljenega l. 2010 pobudo EU centrov kot zelo pozitivno (Evropska komisija 2011, 25):

/.../, „Centri pomenijo dejansko dodano vrednost in pobuda zagotavlja široke koristi za Komisijo. Obseg dela, ki ga opravijo Centri, daleč odtehta stroške, ki jih ima Komisija pri izvajanju programa“. Program se je trdno usidral v državah, ki so delovale kot pionirji pobude (ZDA in Kanada), in si uspešno prizadeva doseči višje stopnje zrelosti v Avstraliji in na Novi Zelandiji. Financiranje EU lahko deluje kot izhodiščni kapital, zlasti ker pritegne druge vire financiranja, ki se priključijo pobudi in zagotavljajo dolgoročno trajnost.

Pri izbirnem postopku dodeljevanja sredstev Komisija v skladu z izbirnim postopkom v razpisu ocenjuje kandidate na podlagi naslednjih kriterijev (EEAS 2013):

- *kakovost in relevantnost prijave na razpis:* aktivnosti, ki odgovarjajo zastavljenim ciljem, relevantnost aktivnosti, koherentnost načrta, jasen delovni plan in časovni okvir izvedbe,
- *pričakovan učinek načrtovanih aktivnosti:* doseganje večje prepoznavnosti in znanja o EU pri javnostih, oblikovanje priporočil za razvoj odnosov med državo in EU, v smislu razprševanja učinkov, publicitete in multiplikacijskega učinka,
- *dodana vrednost predlaganih aktivnosti:* doseganje širšega učinka v različnih regijah v državi,
- *stroškovna učinkovitost implementacije predlaganih aktivnosti in sposobnost centra pridobivanja sredstev iz alternativnih virov.*

4.3 Obdobje

Obdobje črpanja podatkov za raziskavo je od 01. 01. 2008 do 31. 12. 2012. To je najširši možni časovni razpon, ki je reprezentativen za analizo. Veliko EU centrov je namreč zelo mladih, ustanovljenih v zadnjih letih in zaradi tega podatki o njihovem delovanju za starejša obdobja ne obstajajo, nekateri »starejši« centri pa kljub svojemu daljšemu obstoju nimajo dostopnih podatkov o izvedenih aktivnostih za vsa leta svojega delovanja, saj so z beleženjem oz. arhiviranjem in objavljanjem dogodkov začeli kasneje. Večina centrov ima dostopen arhiv

dogodkov in aktivnosti od začetka l. 2008 naprej, zato sem izbrala ta trenutek kot začetno časovno točko analize. Pri izbiri končne časovne točke pa me je vodila težnja, da je analiza čim bolj aktualna, hkrati pa menim, da mora biti končna točka zaključek koledarskega leta, kar pomeni, da ostane možnost za izbiro končne točke analize omejena na konec leta 2012.

4.4 Metodologija

V nalogi želim preveriti (potrditi oz. ovreči) hipotezo, ali se je stopnja aktivnosti izvajanja JD EU v tretjih razvitih državah in ozemljih po vzpostavitvi ESZD (t. j. 01. 01. 2011) zvišala. Predpostavljam, da velja začetek leta 2011 (ko je bila vzpostavljena ESZD) za točko preloma, od katere naprej se je stopnja izvedenih javno diplomatskih aktivnosti s strani izvajalca (EU centrov) statistično znatno povišala.

Hipotezo bom preverila s t. i. analizo prelomnih točk, statistično metodo, s katero ugotavljamo, ali je prišlo v določeni časovni vrsti do preobrata, do kolikšnih sprememb je prišlo ter s kakšno gotovostjo lahko trdimo, da je prišlo do spremembe. Lahko se izvaja pri analizi vseh tipov časovnih podatkov, tudi na podatkih z nenormalno porazdelitvijo in na podatkih, ki vsebujejo osamelce. Metodo je vpeljal v statistično znanost Wayne Taylor (Medved 2012, 15). Pri metodi gre za ugotavljanje točke, v kateri se statistične značilnosti opazovanega zaporedja v časovni vrsti značilno spremenijo. Prepoznavanje takšnih sprememb je lahko pomembno oz. uporabno na različnih področjih raziskav, med drugim v raziskavah podnebnih sprememb, oceanografiji, medicini itd. (Killick in Eckley 2013, 1).

4.5 Pregled in predstavitev podatkov

V skladu z izbrano metodologijo, sem zbrala v tabeli vse aktivnosti desetih EU centrov po posameznih polletjih od 01. 01. 2008 do 31. 12. 2012. Spodaj prikazujem tabelo s »surovimi« podatki o zbranih aktivnostih desetih vzorčnih EU centrov.

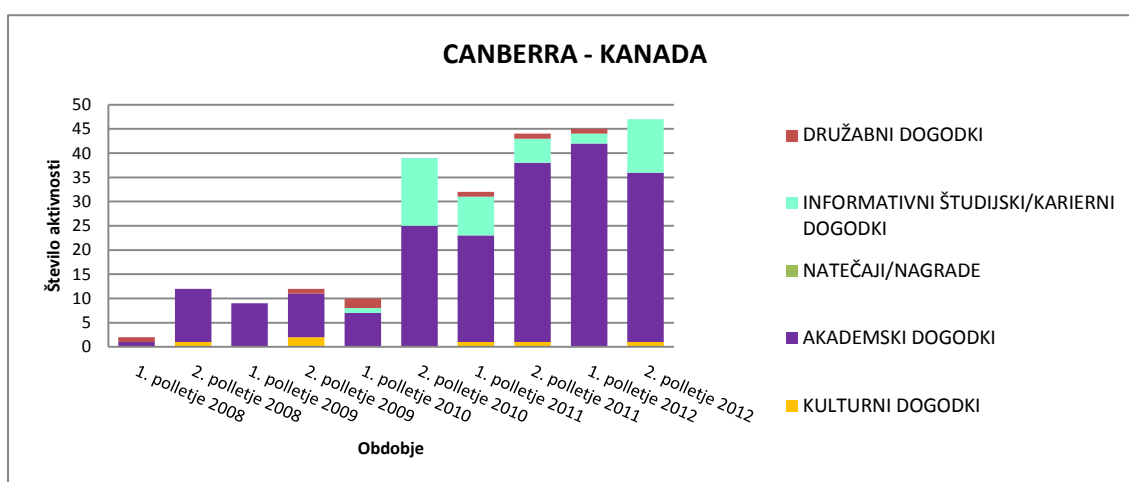
Tabela 4.3: Število izvedenih aktivnosti izbranih EU centrov v polletnih obdobjih

Polletje	Aktivnost	ILLNOIS	CANBERRA	MIAMI	N.CAROLINA	CHRISTCHURCH	KOBE	TEXAS	OTTAWA	WINSOSCIN	SINGAPORE	Total
1. polletje 2008	KULTURNI DOGODKI	8	0	20	0	0	0	0	0	0	0	28
1. polletje 2008	AKADEMSKI DOGODKI	10	1	34	33	11	31	3	0	14	0	137
1. polletje 2008	NAGRADE/NATEČAJI	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	3
1. polletje 2008	INFO. ŠTU./KARIERNI DOGODKI	1	0	1	9	0	0	0	0	1	0	12
1. polletje 2008	DRUŽABNI DOGODKI	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	2
2. polletje 2008	KULTURNI DOGODKI	8	1	1	3	0	1	17	0	0	0	31
2. polletje 2008	AKADEMSKI DOGODKI	10	11	19	23	0	20	17	8	11	10	129
2. polletje 2008	NAGRADE/NATEČAJI	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
2. polletje 2008	INFO. ŠTU./KARIERNI DOGODKI	10	0	0	5	0	0	3	0	0	0	18
2. polletje 2008	DRUŽABNI DOGODKI	1	0	1	2	0	0	0	0	0	0	4
1. polletje 2009	KULTURNI DOGODKI	4	0	3	3	0	0	15	0	1	0	26
1. polletje 2009	AKADEMSKI DOGODKI	10	9	32	10	0	10	32	12	27	13	155
1. polletje 2009	NAGRADE/NATEČAJI	1	0	6	1	0	0	1	0	0	0	9
1. polletje 2009	INFO. ŠTU./KARIERNI DOGODKI	3	0	3	2	0	0	19	0	5	0	32
1. polletje 2009	DRUŽABNI DOGODKI	1	0	8	0	0	0	0	0	0	1	10
2. polletje 2009	KULTURNI DOGODKI	8	2	16	0	0	0	11	0	0	0	37
2. polletje 2009	AKADEMSKI DOGODKI	10	9	17	17	5	22	18	3	24	11	136
2. polletje 2009	NAGRADE/NATEČAJI	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	2
2. polletje 2009	INFO. ŠTU./KARIERNI DOGODKI	2	0	2	2	0	0	1	0	0	0	7
2. polletje 2009	DRUŽABNI DOGODKI	0	1	3	0	0	0	1	0	0	0	5
1. polletje 2010	KULTURNI DOGODKI	5	0	7	1	0	2	21	0	0	0	36
1. polletje 2010	AKADEMSKI DOGODKI	27	7	43	24	11	24	28	11	24	9	208
1. polletje 2010	NAGRADE/NATEČAJI	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	4
1. polletje 2010	INFO. ŠTU./KARIERNI DOGODKI	7	1	3	3	0	0	5	0	6	1	26
1. polletje 2010	DRUŽABNI DOGODKI	1	2	3	0	0	0	0	0	0	0	6
2. polletje 2010	KULTURNI DOGODKI	0	0	13	1	0	0	16	0	0	0	30
2. polletje 2010	AKADEMSKI DOGODKI	10	25	28	14	5	23	55	12	12	18	202
2. polletje 2010	NAGRADE/NATEČAJI	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	2
2. polletje 2010	INFO. ŠTU./KARIERNI DOGODKI	2	14	2	1	0	3	13	0	1	0	36
2. polletje 2010	DRUŽABNI DOGODKI	0	0	1	1	0	0	3	0	0	1	6
1. polletje 2011	KULTURNI DOGODKI	11	1	11	1	0	0	82	0	0	0	106
1. polletje 2011	AKADEMSKI DOGODKI	45	22	42	26	2	16	49	1	31	20	254
1. polletje 2011	NAGRADE/NATEČAJI	1	0	4	0	0	0	0	0	0	0	5
1. polletje 2011	INFO. ŠTU./KARIERNI DOGODKI	9	8	6	0	0	2	35	0	1	0	61
1. polletje 2011	DRUŽABNI DOGODKI	0	1	2	0	0	0	15	0	0	1	19
2. polletje 2011	KULTURNI DOGODKI	7	1	17	6	0	0	21	0	1	0	53
2. polletje 2011	AKADEMSKI DOGODKI	27	37	26	19	3	15	20	8	20	17	192
2. polletje 2011	NAGRADE/NATEČAJI	1	0	2	3	0	0	1	0	0	0	7
2. polletje 2011	INFO. ŠTU./KARIERNI DOGODKI	10	5	2	1	0	2	20	0	0	0	40
2. polletje 2011	DRUŽABNI DOGODKI	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1	3
1. polletje 2012	KULTURNI DOGODKI	22	0	6	2	0	3	43	0	0	0	76
1. polletje 2012	AKADEMSKI DOGODKI	53	42	34	26	11	19	42	9	16	19	271
1. polletje 2012	NAGRADE/NATEČAJI	19	0	5	0	0	0	0	0	0	0	24
1. polletje 2012	INFO. ŠTU./KARIERNI DOGODKI	73	2	6	1	2	4	9	0	1	0	98
1. polletje 2012	DRUŽABNI DOGODKI	11	1	2	1	1	1	0	0	0	1	18
2. polletje 2012	KULTURNI DOGODKI	8	1	24	2	0	0	8	0	0	1	44
2. polletje 2012	AKADEMSKI DOGODKI	35	35	34	31	3	13	13	10	17	14	205
2. polletje 2012	NAGRADE/NATEČAJI	0	0	9	0	0	0	0	0	0	0	9
2. polletje 2012	INFO. ŠTU./KARIERNI DOGODKI	64	11	2	1	0	2	2	0	0	0	82
2. polletje 2012	DRUŽABNI DOGODKI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Total		535	252	512	277	54	213	639	74	213	138	2907

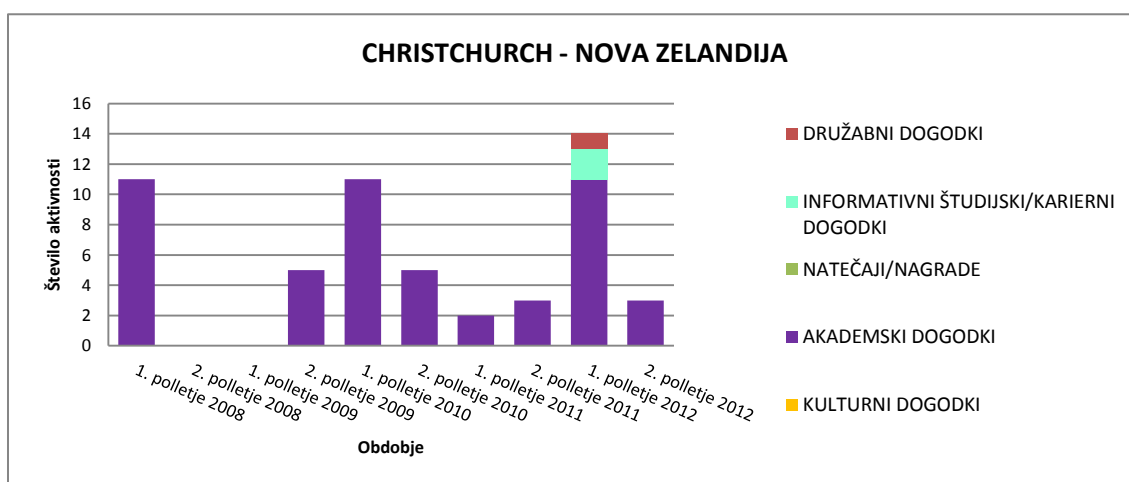
Analizo razdelim na dva dela. V prvem delu predstavim dinamiko izvedenih aktivnosti za vsak posamezni EU center v vzorcu, pri tem opazujem tudi, kako so aktivnosti porazdeljene v okviru naštetih kategorij in kakšno je razmerje med njimi. V drugem delu analiziram vse aktivnosti, izvedene v desetih polletjih v okviru vseh desetih EU centrov v vzorcu skupaj. Pri tem ne polagam pozornosti na vrsto izvedenih aktivnosti, temveč analiziram samo skupno število izvedenih aktivnosti v okviru vseh kategorij skupaj. Analizo izvajam s pomočjo statističnega programa *Change-point analyzer*, ki na podlagi uvoženih podatkov ugotovi, ali obstaja v časovni vrsti podatkov določena prelomna točka, ki pomeni statistično spremembo značilnosti določene serije pred prelomno točko v primerjavi s časovno serijo po prelomni točki.

4.5.1 Posamezni EU centri

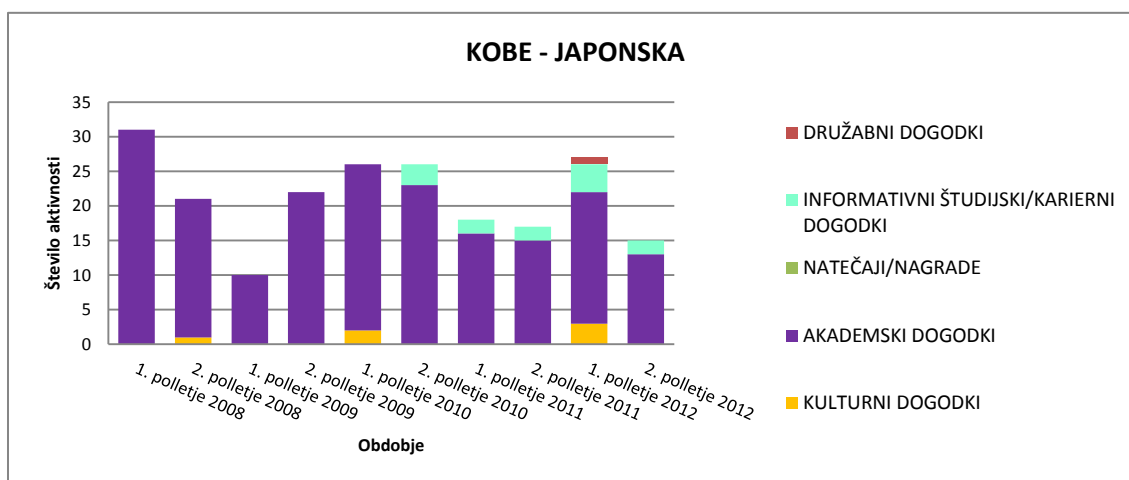
Grafikon 4.4: Canberra – ANU Centre for European Studies

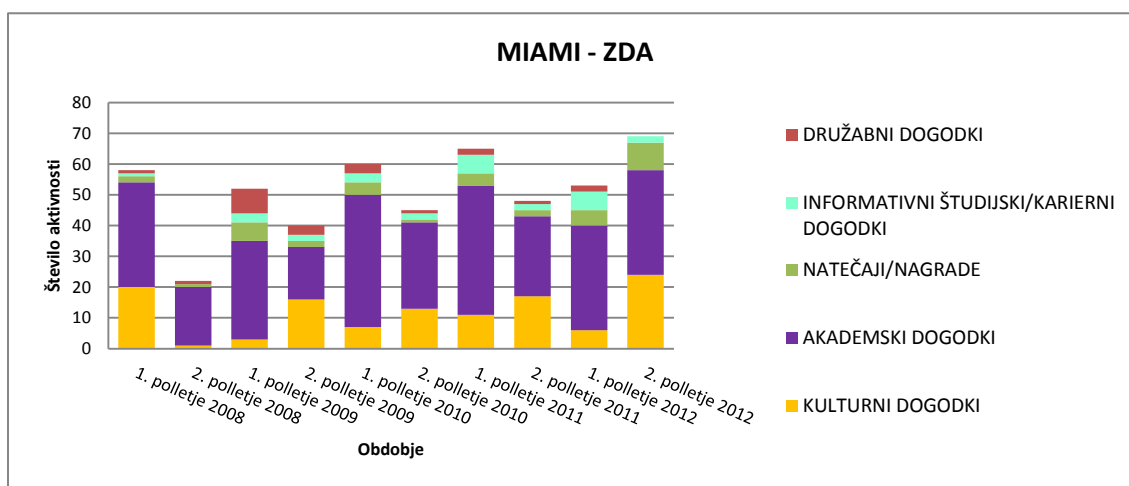
Grafikon 4.5: Christchurch – European Union Centres Network New Zealand

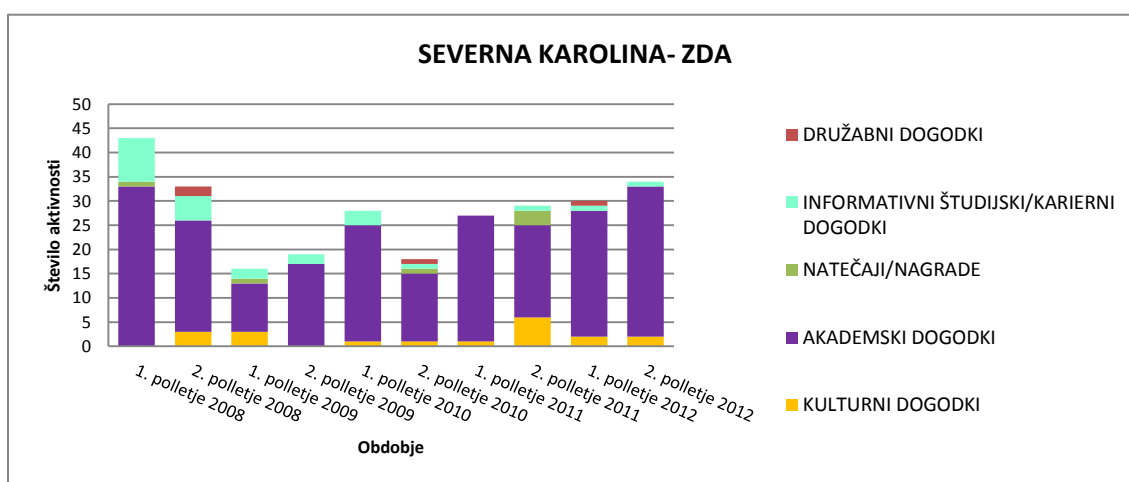
Grafikon 4.6: Kobe – EU Institute in Japan

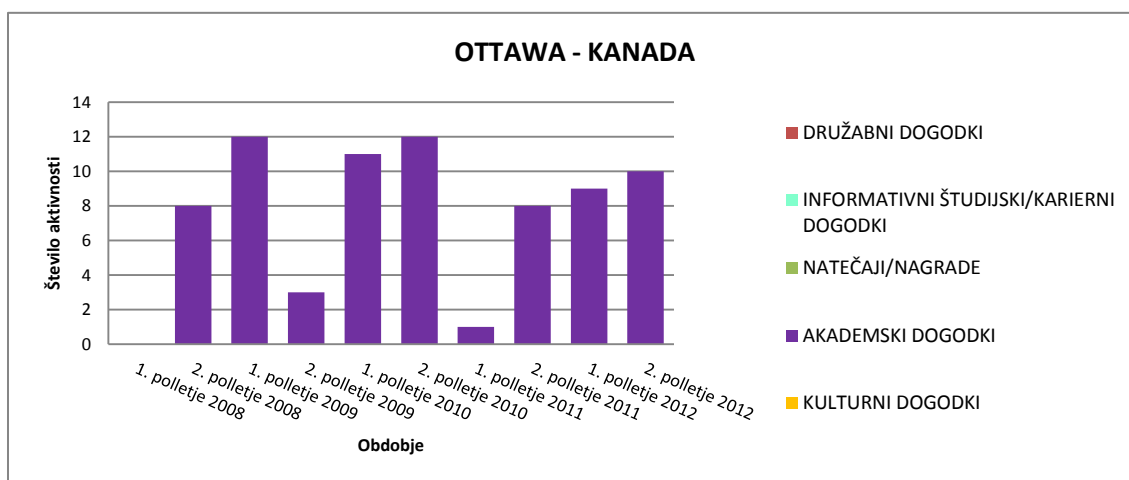
Grafikon 4.7: Miami – The European Union Center of Excellence

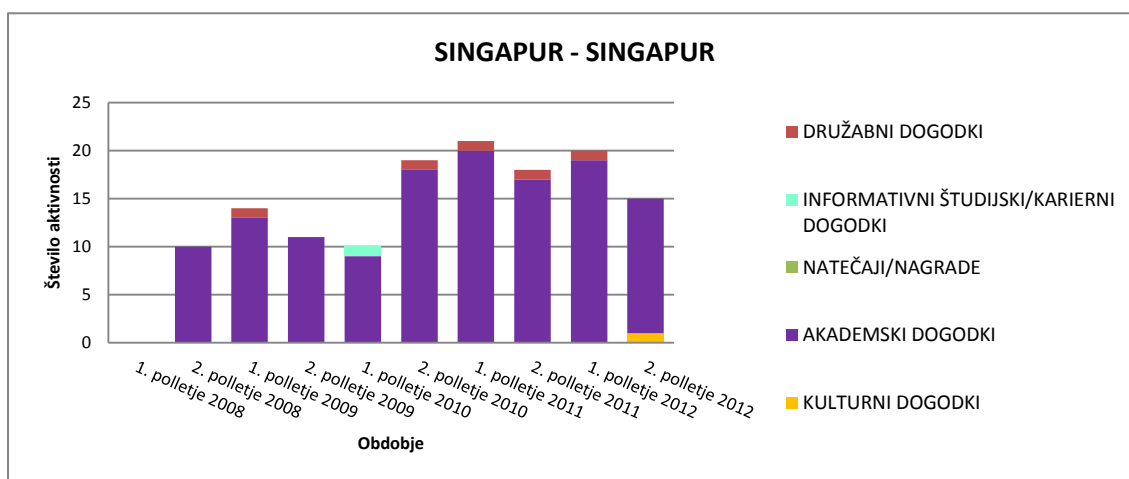
Grafikon 4.8: Severna Karolina – European Union Center of Excellence

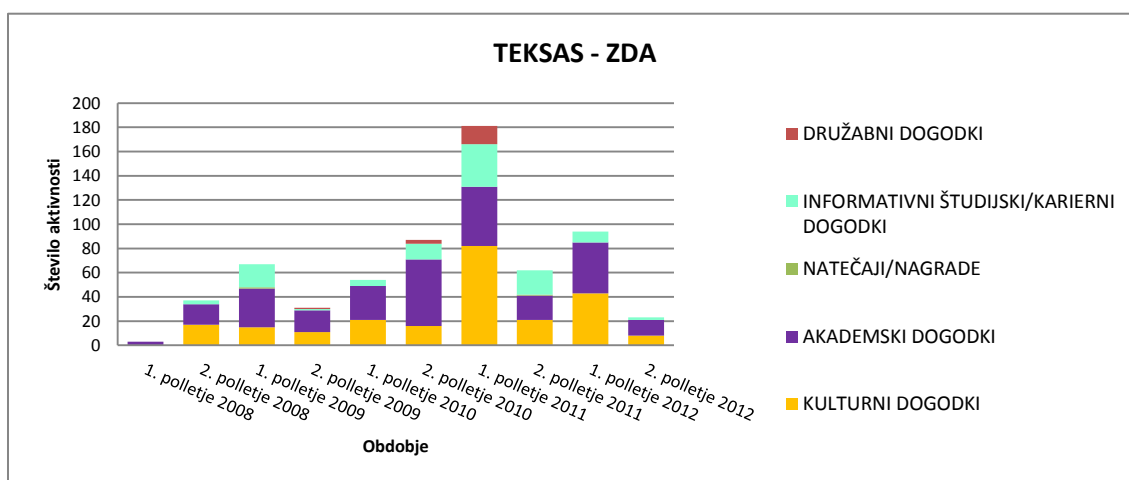
Grafikon 4.9: Ottawa – European Union Centre of Excellence

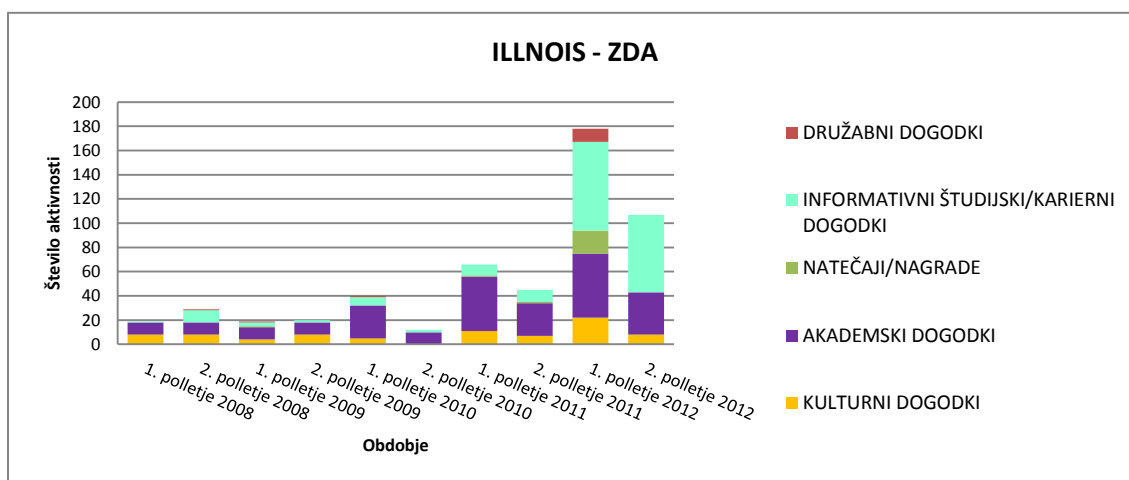
Grafikon 4.10: Singapur – European Union Centre in Singapore

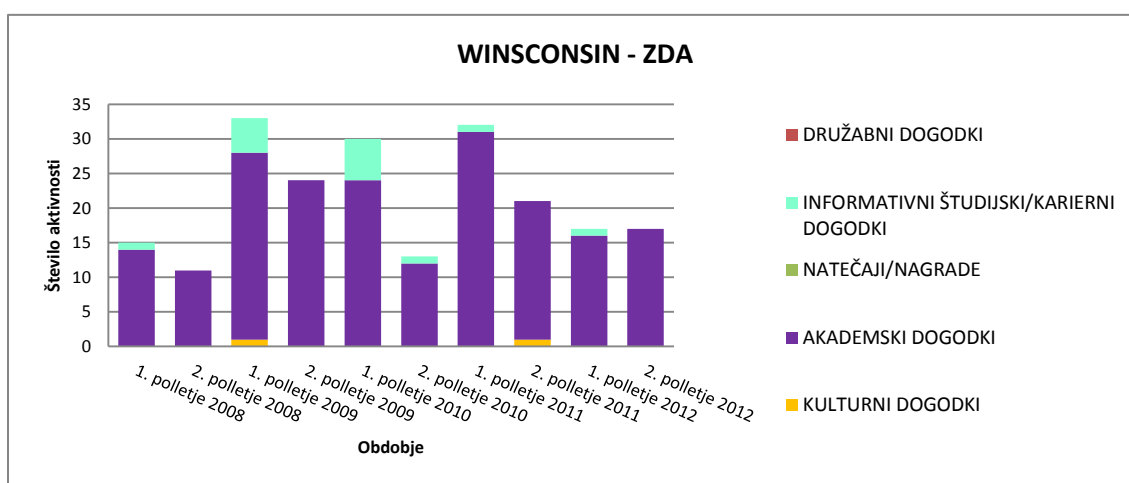
Grafikon 4.11: Teksas – European Union Centre of Excellence

Grafikon 4.12: Illinois – European Union Centre of Excellence

Grafikon 4.13: Winsconsin – European Union Centre of Excellence

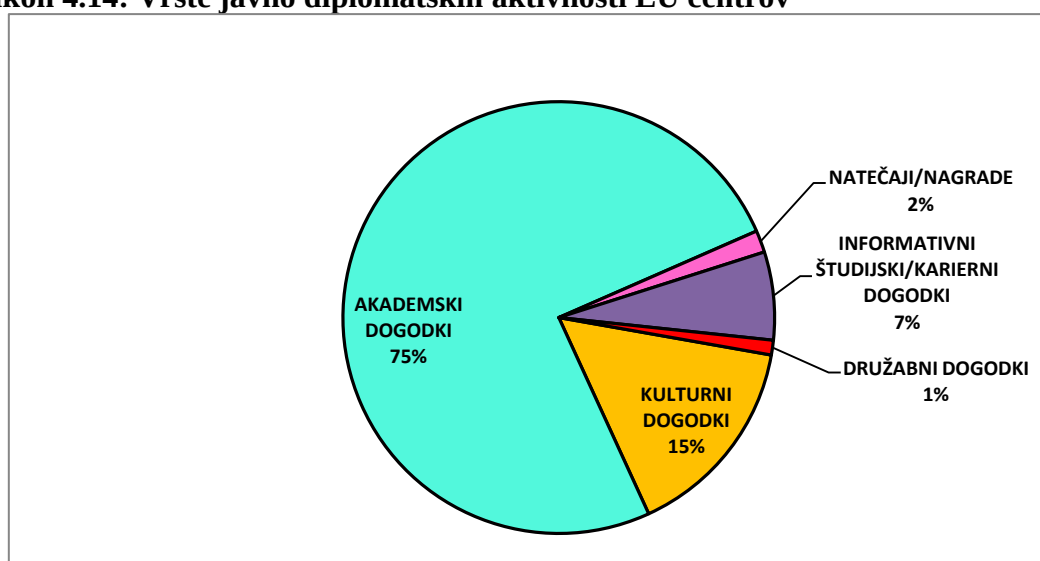
Zgornji grafi nam prikazujejo dinamiko izvajanja javno diplomatskih aktivnosti, razvrščenih v pet kategorij znotraj obdobja petih let (od začetka 2008 do konca 2012). Opazimo lahko, da se število izvedenih aktivnosti od centra do centra močno razlikuje. Na prvi pogled iz grafov ne moremo trditi, da ima večina centrov določen skupen trend pri dinamiki izvajanja aktivnosti v izbranem obdobju.

Brez podrobnejše statistične analize prav tako ne moremo sklepati, da je pri večini centrov prav v določenem obdobju povečana aktivnost izvajanja dogodkov, saj opazimo, da se aktivnost v posameznih letih zelo razlikuje od centra do centra. Nekateri so bili bolj aktivni pri izvajanju aktivnosti na začetku izbranega obdobja, drugi proti koncu.

4.5.2 Skupna analiza

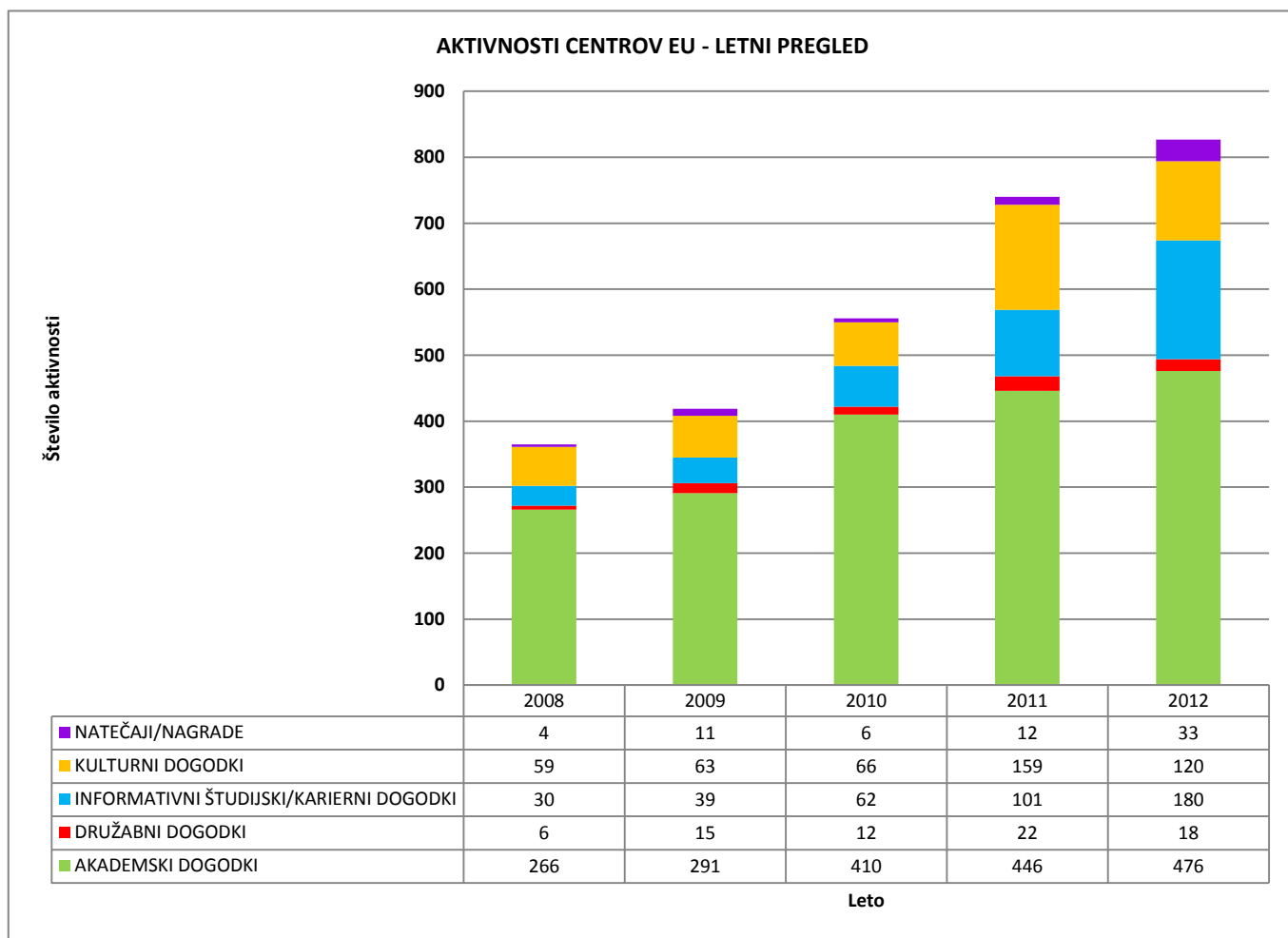
Primerjava aktivnosti znotraj petih ustvarjenih kategorij na ravni vseh desetih analiziranih EU centrov skupaj nam pokaže, da velika večina izvedenih aktivnosti (75 %) EU centrov spada v kategorijo akademskih aktivnosti, druga najbolj pogosta oblika javno diplomatskega udejstvovanja centrov je prirejanje kulturnih dogodkov (15 %), sledijo informativni študijski in karierni dogodki z vključenimi delavnicami za učitelje (7 %), na področju organizacije družabnih dogodkov in tekmovanj oz. natečajev na temo EU pa so bili EU centri v analiziranem obdobju najmanj aktivni, in sicer je bilo od vseh aktivnosti tovrstnih dogodkov le 3 % pri obeh kategorijah skupaj.

Grafikon 4.14: Vrste javno diplomatskih aktivnosti EU centrov

Pri združenem pregledu aktivnosti vseh desetih analiziranih centrov skupaj ugotovimo, da število izvedenih javno diplomatskih aktivnosti od začetka leta 2008 do konca leta 2012 konstantno, iz leta v leto, narašča. Prirast števila aktivnosti je prikazan v spodnji tabeli. Tako je deset analiziranih EU centrov v letu 2008 skupaj izvedlo 365 javno diplomatskih aktivnosti, v letu 2009 419 dogodkov, leto kasneje 556, leta 2011 je bilo izvedenih 740 aktivnosti, v zadnjem letu raziskave pa 827. Od 1. 2008 do 1. 2012 (v petletnem obdobju) je stopnja aktivnosti analiziranih EU centrov narasla za 126, 58 %. Prirast števila aktivnosti je prikazan v spodnji tabeli.

Grafikon 4.15: Letni pregled števila izvedenih javno diplomatskih aktivnosti EU centrov po kategorijah

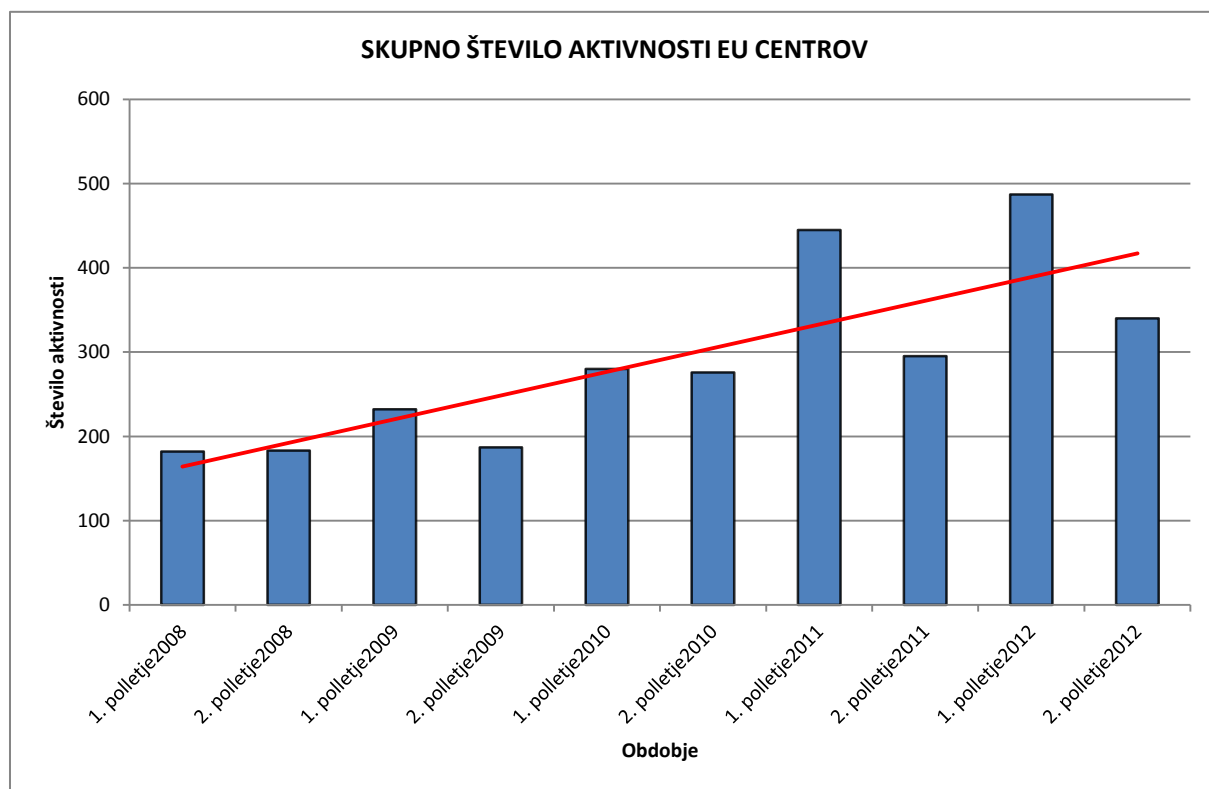

Za dokazovanje hipoteze potrebujemo podatek o skupnem številu izvedenih aktivnosti po posameznih polletjih od začetka l. 2008 do konca l. 2012 za vse analizirane EU centre skupaj. Številčni prikaz v spodnji tabeli in grafu:

Tabela 4.16: Skupno število izvedenih aktivnosti EU centrov po polletjih

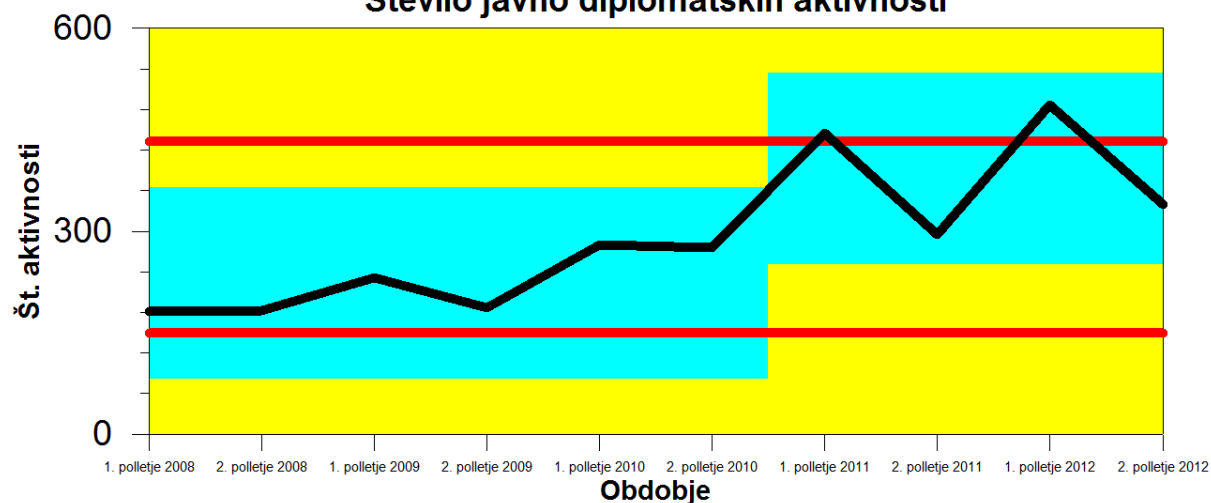
Obdobje	1. polletje 2008	2. polletje 2008	1. polletje 2009	2. polletje 2009	1. polletje 2010	2. polletje 2010	1. polletje 2011	2. polletje 2011	1. polletje 2012	2. polletje 2012	Skupaj
Št. Aktivnosti	182	183	232	187	280	276	445	295	487	340	2907

Grafikon 4.17: Število izvedenih javno diplomatskih aktivnosti v obdobju 2008 do 2012

Pridobljene podatke, prikazane v zgornji tabeli, sem izvozila v statistični program *Change-point analyzer*, ki pomaga pri stohastičnih procesih ugotoviti, ali v časovni seriji obstaja prelomna točka oz. ali je teh točk več in kdaj je prišlo do spremembe v časovni vrsti (Medved 2012, 15). Z namenom ugotavljanja prelomnih točk v nizu podatkov s pomočjo programa narišemo kontrolni grafikon (Grafikon 4.18), ki se uporablja za ugotavljanje sprememb v časovni vrsti.

Grafikon 4.18: Število izvedenih javno diplomatskih aktivnosti v obdobju 2008 do 2012
Število javno diplomatskih aktivnosti

Črna linija na zgornjem grafu prikazuje gibanje števila aktivnosti EU centrov v izbranem obdobju. Rdeči črti na grafu predstavljata kontrolno mejo, torej največji možen razpon, znotraj katerega pričakujemo, da se bodo gibale vrednosti, brez da bi zaznali statistično značilno spremembo v seriji podatkov (Taylor 2013).

Rezultati računalniško izvedene analize prelomnih točk so predstavljene z modrim poljem na ozadju grafa. To modro področje se v našem primeru premakne samo enkrat, kar pomeni, da v časovnem obdobju od 2008 do 2012 pride do samo ene značilne točke spremembe v seriji podatkov, in sicer na prelomu iz 2. polletja 2010 v 1. polletje 2011, torej približno na začetku l. 2011, ko je ESZD uradno začela s svojim delovanjem.

Spodnja slika nam prikazuje rezultate izvedene analize prelomnih točk še v tabelarni obliki. Navedena je samo ena sprememba, do katere je prišlo kot rečeno okoli preloma iz l. 2010 v l. 2011. V tabeli je naveden tudi odstotek zaupanja, ki nam pove, s koliko zanesljivostjo lahko trdimo, da je do spremembe dejansko prišlo. V našem primeru je do spremembe prišlo s 96-odstotno zanesljivostjo. V tabeli je prikazan tudi interval zaupanja, ki nam pokaže, kdaj naj bi prišlo do spremembe. Torej s 96-odstotno zanesljivostjo lahko trdimo, da je prišlo do spremembe med začetkom l. 2011 in začetkom l. 2012.

Tabela 4.19: Prikaz rezultatov analize prelomnih točk za število izvedenih javno diplomatskih aktivnosti v obdobju od 2008 do 2012.

Table of Significant Changes for Št. aktivnosti					
Confidence Level for Candidate Changes = 50%, Confidence Level for Inclusion in Table = 90%, Confidence Interval = 95%, Bootstraps = 1000, Without Replacement, MSE Estimates					
Obdobje	Confidence Interval	Conf. Level	From	To	Level
1. pol.2011	(1. pol.2011, 1. pol. 2012)	96%	223.33	391.75	1

Z opravljeno analizo smo torej v uvodu zastavljeno hipotezo potrdili. Z uporabljenimi statistično metodo analize prelomnih točk je mogoče zaznati, da se je stopnja aktivnosti izvajanja JD EU v tretjih razvitih državah in ozemljih po vzpostavitvi ESZD (01. 01. 2011) zvišala. Omejitev naloge ostaja v dejstvu, da ne moremo trditi ali je do navedenih sprememb v javno diplomatskih aktivnostih v izbranem obdobju prišlo ravno zaradi vzpostavitve ESZD ali pa je vzrok spremembe (med drugim tudi) pripisati kakšnim drugim dejavnikom oz. vplivom.

5 SKLEP

Vprašanje, ki mi je v času pisanja in raziskovanja JD EU odzvanjalo v mislih je: »Zakaj se države in nedržavni akterji udeležujejo v javno diplomatskih aktivnostih oz. poslužujejo javno diplomatskih praks«. Skozi to vprašanje in s pomočjo podvprašanj, ki so se mi zastavljala skozi proces raziskovanja, sem prišla do zaključka, da je največji pomen JD, da ima sposobnost delovati kot instrument za doseganje mnenj »običajnih« ljudi, ki niso povezani z vladnimi institucijami. Moč JD se izkaže predvsem v njeni vlogi kot vpliven instrument mehke moči, ki pa v primeru EU igra še posebej pomembno vlogo, predvsem zaradi njenih relativno malo razpoložljivih virov tradicionalne, trde moči. K uporabi javno diplomatskih orodij kliče tudi vse aktivnejše udeleževanje EU v zunanjem okolju in njena vloga v svetovnem gospodarstvu ter mednarodni politiki. V tem duhu so glavni cilji izvajanja JD EU v tretjih razvitih državah: povečanje vidnosti EU, doseganje boljše razumevanje stališč EU pri zunanjih občinstvih in vplivanje na oblikovanje pozitivnega mnenja o EU.

Pomen JD je izpostavila že hladna vojna, predvsem na račun razširjanja demokracije, nenadnega porasta medijev, rasti globalnih nevladnih in protestnih gibanj, kar je vse spremenilo naravo moči. Vse bolj pogosto so skozi čas postajala mnenja in stališča tujih javnosti tista, ki so lahko odigrala odločilno vlogo pri uresničevanju zunanjepolitičnih ciljev. Mnenja javnosti lahko delujejo kot podpora zunanjepolitičnim idejam in odločilno pripomorejo pri izvajanju določenih politik, po drugi strani pa imajo moč tudi ovirati določeno idejo ali usmeritev, če so stališča do akterja ali do samega izvajanja politik negativna. Zato je izjemnega pomena, kako se akterji, ki želijo doseči določen učinek pri ciljnem občinstvu, lotijo izvajanja naslavljanja tujih javnosti. Doprinos JD je lahko tako največji ravno v primerih, ko je cilj sporočevalca vplivati na negativna tuja stališča in jih spremeniti v pozitivna in sprejemljiva do določene politike (Lynch 2005).

JD lahko služi tudi kot učinkovito orodje za ustvarjanje dobrega imidža, ki je eden izmed pomembnejših virov vpliva EU in ima moč ustvariti podporno okolje za izvajanje dejavnosti in uresničevanje politik v tretjih državah. V skladu s pomembno usmeritvijo zunanje politike EU – povečati prepoznavnost EU v svetu – je JD postala pomembno orodje v tretjih razvitih državah za doseganje tega cilja. Potreba po večji učinkovitosti, boljši odzivnosti in bolj enotnem delovanju, so spodbudile ustanovitev službe ESZD in institucije VP ZZVP. Z vzpostavitvijo službe ESZD (oz. prenosom dejavnosti iz GD za zunanje odnose

in iz nekaterih drugih GD pod okrilje enotne službe, ki skrbi za zunanje zadeve EU) je EU nadalje okrepila izvajanje JD v tretjih državah.

Tradicionalni izvajalci JD so vlade, vendar v nalogi ugotavljam, da so učinki globalizacije v sodobnem času prispevali k pojavu novih netradicionalnih akterjev na področju JD, ki se pogosto izkažejo za izjemno uspešne v mobiliziranju podpore javnosti na hitrejši način od uradne zunanjepolitične birokracije. Tovrstni akterji so lahko akademske ustanove, nevladne organizacije, sindikati, novinarji, politične stranke, civilna združenja, mladinska gibanja, spletne klepetalnice itd. V okviru EU so glavne operativne izvajalke JD na terenu (v tretjih državah) delegacije EU, ki predstavljajo najbolj neposreden stik s tujimi javnostmi in lahko zaradi bližine najbolj natančno ugotovijo njene značilnosti in preference. Pomembni izvajalci JD EU v tretjih državah so tudi EU centri, ki prav tako kot delegacije EU delujejo pod okriljem ESZD. Namen programa EU centrov, ki je del javno diplomatske strategije EK, je spodbujanje ozaveščenosti o EU in krepitvi poznavanja EU v zunanjem okolju, in sicer skozi akademske aktivnosti, aktivnosti ozaveščanja javnosti in spodbujanje akademske mobilnosti.

Orodja, ki jih izvajalci JD uporabljajo pri svojem poslanstvu, so raznolika, številčna in omejena samo z domišljijo izvajalcev. Predvsem v sodobnem svetu novih tehnologij in digitalnih medijev za doseganje množic so akterji postavljeni pred dejstvo, da so tradicionalne oblike enostranskega naslavljanja množic zastarele in pogosto neučinkovite. Aktivnosti, v katerih se javno diplomatski akterji v sodobnih časih udejstvujejo, vključujejo razne akademske dogodke, delavnice, okrogle mize, kulturne prireditve, študijske izmenjave, sodelovanje z mediji, poslovno-gospodarsko sodelovanje, pa tudi vse bolj udejstvovanje s pomočjo digitalnih orodij, kot so *Facebook*, *Twitter* in *Flickr*.

V analitičnem delu naloge potrjujem svoje predvidevanje, da JD EU iz leta v leto dobiva vedno večje razsežnosti v smislu udejstvovanja v javno diplomatskih aktivnostih. V petletnem obdobju od l. 2008 do l. 2012 se je stopnja javno diplomatskih aktivnosti v EU centrih povečala za več kot enkrat, zaslediti pa je tudi vedno večjo raznolikost aktivnosti, ki se izvajajo v okviru javno diplomatskega delovanja. S pomočjo izbrane metodologije ugotavljam, da se je stopnja aktivnosti izvajanja JD s strani EU centrov po ustanovitvi ESZD (01. 01. 2011) statistično značilno povečala, s čimer sem potrdila zastavljeno hipotezo. Hkrati menim, da bi bila za potrditev predpostavke – da je vzrok ugotovljenega povečanja javno diplomatskih aktivnosti okoli začetka l. 2011 ravno vzpostavitev službe ESZD – potrebna dodatna poglobljena analiza s predvidoma drugo metodologijo, če je takšno povezavo sploh

mogoče dokazati. Velika večina izvedenih aktivnosti EU centrov uvrščamo v skupino akademskih aktivnosti, druga najbolj pogosta oblika aktivnosti je prirejanje kulturnih dogodkov, sledijo informativni študijski in karierni dogodki ter prirejanje družabnih dogodkov in tekmovanj oz. natečajev.

V prihodnosti potrebuje JD bolj odprt pristop, aktivnejše sodelovanje z nevladnimi akterji in pripravljenost na prevzemanje znanja od privatnega sektorja. Kljub temu, da bo predvidoma v prihodnosti večji del javno diplomatskih dejavnosti prepuščen nedržavnim akterjem, pa vloga predstavništev in diplomatov ostaja pomembna. Predvsem bo njihova naloga spodbujanje in vključevanja političnih elit, vključno z mediji, v ta namen pa bo potreben odprt pristop, pripravljenost za dialog z »navadnimi« posamezniki, vključevanje širše javnosti v razpravo, proaktivno udejstvovanje in iskanje vedno novih priložnosti za sodelovanje z nevladnimi akterji. Za učinkovitost JD se bo moralo delovanje diplomatov preusmeriti iz birokratičnega in pisarniškega dela na teren, v širšo okolico, s poudarkom na lokalnem mreženju (Riordan 2005, 192–3).

V prihodnosti vsekakor ne moremo pričakovati zatona JD. Digitalna orodja za naslavljanje javnosti, kot so družbena omrežja, postajajo vse bolj dostopna in njihova uporaba vse cenejša, medtem ko predstavlja izvajanje bolj tradicionalnih oblik diplomacije večje stroške. Zaradi tega obstaja velika možnost, da se bodo vlade vedno bolj zatekale k različnim orodjem JD, tudi pri soočanju z bolj zahtevnejšimi problemi, kot je npr. vojna proti terorizmu (Sharp 2005, 107). Z analizo javno diplomatskih praks EU ugotavljam, da posamezni akterji JD uporabljajo inovativna orodja, ki jim s pomočjo sodobnih tehnologij omogočajo zelo neposredno komuniciranje s širokimi množicami, poleg tega pa takšni načini hkrati dopuščajo možnost dvosmerne komunikacije, kar je ena izmed pomembnih značilnosti učinkovite sodobne JD.

6 LITERATURA

- Arsenault, Amelia. 2009. *Public Diplomacy 2.0. V Towards a New Public Diplomacy: Redirecting U.S. Foreign Policy*, uredil P. Seib. New York: Palgrave Macmillan.
- Ashton, Catherine. 2011. *Razprave v Evropskem v Evropskem parlamentu*. Prepis govora, 7. julij. Dostopno prek: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=--//EP//TEXT+CRE+20100707+ITEMS+DOC+XML+V0//SL&language=SL#creitem26> (28. januar 2013).
- BBC News Europe. 2010. Q&A: EU External Action Service. Dostopno prek: <http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-11941411> (22. junij 2011).
- Bruter, Michael 1999. Diplomacy without a state: The External Delegations of the European Commission. *Journal of European Public Policy* 6 (2): 183–205 Dostopno prek: <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/135017699343676#.Ujk0bMYeU40> (01. avgust 2013).
- CMEPIUS. 2013. *Erasmus Mundus II*. Dostopno prek: <http://www.cmepius.si/erasmus-mundus.aspx> (21. avgust 2013).
- Comelli, Michele in Raffaello Matarazzo. 2011. Rehashed Commission Delegations or Real Embassies? EU Delegations Post-Lisbon. *IAI working papers* 11 (23). Dostopno prek: <http://www.isn.ethz.ch/isn/Digital-Library/Publications/Detail/?ots591=0c54e3b3-1e9c-be1e-2c24-a6a8c7060233&lng=en&id=131963> (18. februar 2012).
- Cooper, Robert. 2004. Hard Power, Soft Power and the Goals of Diplomacy. V *American Power in the 21st Century*, uredil D. Held in M. Koenig-Archibugi. Dostopno prek: <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/CooperarticleGoalsofdiplomacyweb.pdf> (02. februar 2013).
- Cross, Mai'a K Davis. 2010. EU Foreign Policy and the Challenge of Public Diplomacy. Dostopno prek: stockholm.sgir.eu/uploads/Mai'a%20Cross%20EU%20PubD%20paper.pdf (02. februar 2012).
- 2011. *Working paper: The New European Embassies & the Rise of the Supranational Diplomat*: University of Southern California. Dostopno prek: http://euce.org/eusa/2011/papers/10i_cross.pdf (12. januar 2012).

- Delegation of the European Union to Australia. 2012. Dostopno prek: http://eeas.europa.eu/delegations/australia/index_en.htm (23. julij 2013).
- Delegation of the European Union to Canada. 2012. Dostopno prek: http://eeas.europa.eu/delegations/canada/index_en.htm (23. julij 2013).
- Delegation of the European Union to Indonesia, Brunei Darussalam and ASEAN. 2012. Dostopno prek: http://eeas.europa.eu/delegations/indonesia/index_en.htm (01. avgust 2013).
- Delegation of the European Union to Japan. 2012. Dostopno prek: <http://www.deljpn.ec.europa.eu/> (23. junij 2013).
- Delegation of the European Union to Singapore. 2012. Dostopno prek: http://eeas.europa.eu/delegations/singapore/about_us/welcome/index_en.htm (05. julij 2013).
- Delegation of the European Union to the Republic of Korea. 2012. Dostopno prek: http://www.delkor.ec.europa.eu/home/en_index.html (01. avgust 2013).
- Denza, Eileen. 2001. *The Intergovernmental Pillars of the European Union*. Oxford: Oxford University Press.
- Duke, Simon. 2009. Providing for European–Level Diplomacy after Lisbon: The Case of the European External Action Service. *The Hague Journal of Diplomacy* 4 (2): 211–33. Dostopno prek: <http://brill.publisher.ingentaconnect.com/content/mnp/hjd/2009/00000004/00000002/art00006;jsessionid=28g3mmg4u3y82.alice> (22. julij 2012).
- 2011. The Implicit Becomes Explicit? The European External Action Service and Public Diplomacy. *The International Studies Association Annual Convention*. Dostopno prek: http://citation.allacademic.com/meta/p_mla_apa_research_citation/5/0/2/9/1/pages502915/p502915-1.php (13. februar 2012).
- Duke, Simon in Aurélie Courtier. 2011. The EU's External Public Diplomacy and the EEAS – Cosmetic Exercise or Intended Change? *The Diplomatic System of the European Union* (Policy Paper No. 7). Dostopno prek: http://dseu.lboro.ac.uk/Documents/Policy_Papers/DSEU_Policy_Paper07.pdf (21. februar 2012).
- Education Audiovisual and Culture Executive Agency. 2012. Dostopno prek: http://eacea.ec.europa.eu/about/about_eacea_en.php (20. januar 2012).

- EU Centres Network. Dostopno prek: <http://www.eucnetwork.org.nz/> (14. junij 2013).
- EUR-Lex. 2012. *Access to European Union Law*. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/Result.do?idReq=56&page=2> (04. februar 2012).
- Europa. 2011. *Press Release: A new step in the setting-up of the EEAS: Transfer of staff on 1 January 2011*. Dostopno prek: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-10-1769_en.htm (23. marec 2011).
- European Economic and Trade Office. 2012. Dostopno prek: http://eeas.europa.eu/delegations/taiwan/index_en.htm (23. februar 2012).
- European Union Delegation to the USA. 2012a. Dostopno prek: <http://www.eurunion.org/eu/> (23. februar 2012).
- 2012b. *European Union Visitors Program*. Dostopno prek: <http://www.eurunion.org/eu/European-Union-Visitors-Program.html> (22. januar 2012).
- European Union External Action. 2011a. EEAS Organisational Chart. Dostopno prek: http://www.eeas.europa.eu/background/docs/organisation_en.pdf (01. avgust 2012).
- 2011b. *Multi-annual programme for cooperation with industrialised countries and other high-income countries and territories (2011-2013)*. Dostopno prek: http://www.eeas.europa.eu/ici/docs/com_2011_2046_en.pdf (28. januar 2012).
- 2013a. Dostopno prek: <http://www.eeas.europa.eu/> (13. januar 2012).
- 2013b. *European Union Centres*. Dostopno prek: http://www.eeas.europa.eu/eu-centres/index_en.htm (20. avgust 2013).
- 2013c. *Public Diplomacy and Outreach: EU-Canada Call for proposals*. Dostopno prek: http://www.eeas.europa.eu/canada/grants/2011/2011_call_proposals_canada_publicdiplomacy_en.pdf (26. avgust 2013).
- Eurostat. 2013. *Gross Domestic Product at Market Prices*. Dostopno prek: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=tec00001> (04. julij 2013).
- Evrokorpus. 2012. *Spletni slovar*. Dostopno prek: www.evrokorpus.si (12. januar 2012).
- Evropska komisija. 2001. *Communication from the Commission to the Council: Reinforcing the Transatlantic Relationship: Focusing on Strategy and Delivering Results*,

- COM/2001/0154 final. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52001DC0154:EN:HTML> (15. februar 2012).
- 2002. *Communication from the Commission to the Council, the European parliament, the Economic and social committee of the regions on an information and communication strategy for the European union COM(2002) 350 final/2*. Dostopno prek: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2002/com2002_0350en02.pdf (24. avgust 2012).
- 2007. *The EU's 50th anniversary celebrations around the world: A glance at EU public diplomacy at work*. Luksemburg: Urad za uradne publikacije evropskih skupnosti. Dostopno prek: http://europa.eu/50/around_world/images/2007_50th_anniv_broch_en.pdf (22. januar 2012).
- 2010. *Marie Curie actions in brief. A pocket guide*. Luksemburg: Publication Office of the European Union. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/research/fp7/understanding/marie-curieinbrief/pdf/marie-curie-in-brief_en.pdf (13. februar 2012).
- 2011. *Predlog: Uredba Evropskega parlamenta in sveta o vzpostavitvi instrumenta partnerstva za sodelovanje s tretjimi državami COM/2011/0843 konč.* Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0843:FIN:SL:PDF> (09. januar 2012).
- 2012a. *International dimension of the 2012 Work Programmes*. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/research/iscp/index.cfm?lg=en&pg=international_dimension_2012wp (13. februar 2012).
- 2012b. *The Jean Monnet Programme*. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/education/jean-monnet/doc609_en.htm (23. januar 2012).
- 2012c. *Kaj je 7. OP? Osnove*. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/research/fp7/understanding/fp7inbrief/what-is_sl.html (19. februar 2012).
- 2012č. *Mreže za izobraževanje mladih raziskovalcev (ITN)*. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/research/fp7/understanding/marie-curieinbrief/home_sl.html (13. februar 2012).
- 2012d. *Outside the EU*. Dostopno prek: http://cordis.europa.eu/fp7/public_en.html (13. februar 2012).

- 2012e. *Program Vseživljenjsko učenje (VŽU): Vodnik za prijavitelje 2012 Del I: Splošne določbe*. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/education/llp/doc/call12/part1_sl.pdf (23. januar 2012).
- Evropski parlament. 2009. *Resolucija Evropskega parlamenta z dne 22. oktobra 2009 o institucionalnih vidikih ustanovitve evropske službe za zunanje delovanje (2009/2133(INI)) (2010/C 265 E/03)*. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:265E:0009:0014:SL:PDF> (28. julij 2011).
- Evropski parlament in Svet EU. 2011. *Uredba (EU) št. 1338/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o spremembah Uredbe Sveta (ES) št. 1934/2006 o oblikovanju instrumenta za financiranje sodelovanja z industrializiranimi državami in ozemlji ter drugimi državami in ozemlji z visokim dohodkom*. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:347:0021:0029:SL:PDF> (12. januar 2012).
- Gilboa, Eytan. 2008. Searching for a Theory of Public Diplomacy. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science* 616 (1): 55–77. Dostopno prek: <http://ann.sagepub.com/content/616/1/55.abstract> (23. september 2011).
- Gouveia, de Fiske Philip in Helen Plumridge. 2005. *European Infopolitik: Developing EU Public Diplomacy Strategy*. London: The Foreign Policy Centre. Dostopno prek: mappamundiconsulting.com/wp-content/uploads/2011/01/Info-Politik.pdf (20. avgust 2011).
- Ham, van Peter. 2005. Power, Public Diplomacy, and the Pax Americana. V *The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations*, uredil J. Melissen. Dostopno prek: <http://www.palgraveconnect.com.ezproxy.auckland.ac.nz/pc/doi/10.1057/9780230554931> (09. januar 2012).
- Hemery, John. 2005. Training for Public Diplomacy: an Evolutionary Perspective. V *The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations*, uredil J. Melissen. New York: Palgrave Macmillan. Dostopno prek: <http://www.palgraveconnect.com.ezproxy.auckland.ac.nz/pc/doi/10.1057/9780230554931> (08. januar 2012).

- Henrikson, Alan K. 2005. Niche Diplomacy in the Public Arena: Canada and Norway. V *The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations*, uredil J. Melissen. New York: Palgrave Macmillan. Dostopno prek: <http://www.palgraveconnect.com.ezproxy.auckland.ac.nz/pc/doi/10.1057/9780230554931> (12. januar 2012).
- Hocking, Brian. 2005. Rethinking the "New" Public Diplomacy. V *The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations*, uredil J. Melissen. New York: Palgrave Macmillan. Dostopno prek: <http://www.palgraveconnect.com.ezproxy.auckland.ac.nz/pc/doi/10.1057/9780230554931> (10. januar 2012).
- Kelly, Serena. 2009. *The European Union in the Asia–Pacific: Current Representations and the Potential Impact of the EEAS*. Christchurch: University of Canterbury. Dostopno prek: http://ir.canterbury.ac.nz/bitstream/10092/3625/1/MicrosoftWord-SK_FINAL_EEAS.pdf (18. avgust 2011).
- Kenna, Megan. 2011. EEAS falling behind on Twitter and Facebook. *Public Service Europe*, 22. avgust. Dostopno prek: <http://www.publicserviceeurope.com/article/606/eeas-failing-on-twitter-and-facebook> (05. junij 2012).
- Killick, Rebecca in Idris A. Eckley. 2013. *changepoint: An R Package for Changepoint Analysis*. Lancaster: Lancaster University. Dostopno prek: (20. avgust 2013).
- La Porte, Terese. 2011. The Power of the European Union in the global governance: A proposal for the new Public Diplomacy. *CPD Perspectives on Public Diplomacy*. Dostopno prek: <http://uscpublicdiplomacy.org/publications/perspectives/CPDPerspectivesEUPower.pdf> (23. december 2011).
- Leonard, Mark. 2002. *Public Diplomacy*. London: Foreign Policy Centre.
- Lloveras Soler, Josep M. . 2011. The New EU Diplomacy: Learning to Add Value *RSCAS Working Papers* (5). Dostopno prek: <http://hdl.handle.net/1814/15639> (16. december 2011).
- Lynch, Dov. 2005. Communicating Europe to the World: What Public Diplomacy for the EU? *EPC Working Papers* (21). Dostopno prek: <http://www.isn.ethz.ch/isn/Current-Affairs/Security-Watch-Archive/Detail/?fecvnodeid=110616&ord588=grp1&fecvid=33&ots591=0c54e3b3-1e9c-be1e-2c24-a6a8c7060233&lng=en&v33=110616&id=16968> (03. februar 2012).

- Manners, Ian. 2008. The normative power of the European Union in a globalized world. V *EU Foreign policy in a globalized world*, uredil L. Laïdi. New York: Routledge.
- McCormick, John. 2011. *European Union Politics*. New York: Palgrave Macmillan.
- Medved, Vesna. 2012. *Diplomsko delo: Nekateri testi za odkrivanje trendov in prelomnih točk na klimatskih podatkih za Slovenijo*. Maribor: Univerza v Mariboru. Dostopno prek: http://www.fk.uni-mb.si/fkbv/images/stories/Vesna_Medved_diploma_-_final.pdf (23. avgust 2013).
- Melissen, Jan. 2005. Between Theory and Practise. V *The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations*, uredil J. Melissen. New York: Palgrave Mamillan.
- 2011. Beyond the New Public Diplomacy. *Clingendael Discussion Papers in Diplomacy* (3). Dostopno prek: http://www.clingendael.nl/publications/2011/20111014_cdsp_paper_jmelissen.pdf (16. januar 2012).
- Michalski, Anna. 2005. The EU as a Soft Power: The Force of Persuasion. V *The New Public diplomacy: Soft Power in International Relations*, uredil J. Melissen. Basingstoke: Palgrave-Macmillan. Dostopno prek: <http://www.palgraveconnect.com.ezproxy.auckland.ac.nz/pc/doi/10.1057/9780230554931> (09. januar 2012).
- Nye, Joseph S. 2004. *Soft power: the means to success in world politics*. New York: Public Affairs.
- 2008. Public Diplomacy and Soft Power. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science* 616 (1): 94–109. Dostopno prek: <http://ann.sagepub.com/content/616/1/94.full.pdf+html> (02. februar 2012).
- Office of the European Union to Hong Kong and Macao. 2012. Dostopno prek: http://eeas.europa.eu/delegations/hong_kong/more_info/eu_information_centres/index_en.htm (24. februar 2012).
- Olins, Wally. 2005. Making a National Brand. V *The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations*, uredil J. Melissen. New York: Palgrave Macmillan. Dostopno prek: <http://www.palgraveconnect.com.ezproxy.auckland.ac.nz/pc/doi/10.1057/9780230554931> (09. januar 2012).
- Pigman, Geoffrey Allen. 2010. *Contemporary Diplomacy*. Cambridge: Polity Press.

- Plavšak Krajnc, Kristina. 2004. Javna diplomacija: temeljni koncept in trendi. *Teorija in praksa* 41 (3): 643. Dostopno prek: <http://www.media-forum.si/slo/izobrazevanje/javna-diplomacija/clanki/javna-diplomacija-2004.pdf> (02. februar 2012).
- Rasmussen, Steffen Bay. 2010. The Messages and Practices of the European Unions Public Diplomacy. *The Hague Journal of Diplomacy* 5: 263–87. Dostopno prek: <http://www.ingentaconnect.com/content/mnp/hjd/2010/00000005/00000003/art00003> (28. Februar 2011).
- Rettman, Andrew. 2010. EU commission 'embassies' granted new powers. *EU Observer*, 21. januar. Dostopno prek: <http://euobserver.com/24/29308> (20. februar 2012).
- Riordan, Shaun. 2005. Dialogue-based Public Diplomacy: a New Foreign Policy Paradigm? V *The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations*, uredil J. Melissen. New York: Palgrave Macmillan. Dostopno prek: <http://www.palgraveconnect.com.ezproxy.auckland.ac.nz/pc/doifinder/10.1057/9780230554931> (08. januar 2012).
- Schneider, Cynthia P. 2005. Culture Communicates: US Diplomacy that works. V *The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations*, uredil J. Melissen. New York: Palgrave Macmillan. Dostopno prek: <http://www.palgraveconnect.com.ezproxy.auckland.ac.nz/pc/doifinder/10.1057/9780230554931> (08. januar 2012).
- Seib, Philip. 2009. Conclusion: the task for policy makers. V *Toward a new public diplomacy*, uredil P. Seib. New York: Palgrave Macmillan.
- Seters, van Jeske. 2011. The EU financial framework 2014 – 2020: what's in it for development cooperation? *European Centre for Development Policy Management*. Dostopno prek: <http://www.ecdpm-talkingpoints.org/mff2011-whats-in-for-development-cooperation/> (12. avgust.2011).
- Sharp, Paul. 2005. Revolutionary States, Outlaw Regimes and the Techniques of Public Diplomacy. V *The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations*, uredil J. Melissen. New York: Palgrave Macmillan. Dostopno prek: <http://www.palgraveconnect.com.ezproxy.auckland.ac.nz/pc/doifinder/10.1057/9780230554931> (08. januar 2012).

- Signitzer, Benno H. in Timothy Coombs. 1992. Public Relations and Public Diplomacy. Conceptual Convergences. *Public Relations Review* 18 (2): 137–47. Dostopno prek: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/036381119290005J> (23. januar 2012).
- Svet Evropske unije. 2006. *Uredba sveta (ES) št. 1934/2006 z dne 21. decembra 2006 o oblikovanju instrumenta za financiranje sodelovanja z industrializiranimi državami in ozemlji ter drugimi državami in ozemlji z visokim dohodkom*. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:029:0016:0022:SL:PDF> (03. januar 2012).
- 2010. *Sklep sveta z dne 26. julija 2010 o organizaciji in delovanju Evropske službe za zunanje delovanje (2010/427/EU)*. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:201:0030:0040:SL:PDF> (17. januar 2012).
- Szondi, Gyorgy. 2008. Public Diplomacy and Nation Branding: Conceptual Similarities and Differences. *Discussion Papers in Diplomacy* (112). Dostopno prek: http://www.clingendael.nl/publications/2008/20081022_pap_in_dip_nation_branding.pdf (02. februar 2012).
- Taylor, W.A. 2013. *Change-Point Analysis: A Powerful New Tool For Detecting Changes*. Dostopno prek: <http://www.variation.com/cpa/tutorials/tutorial1.html> (20. avgust 2013).
- The Evaluation Partnership. 2011. *Evaluation of EU Centres: Final Report, February 2011*. Dostopno prek: http://www.eeas.europa.eu/eu-centres/docs/2010_evaluation_en.pdf (26. januar 2012).
- U.S. Department of State. 2011. *Evaluation and Measurement Unit: Office of Policy, Planning and Resources for Public Diplomacy and Public Affairs (R/PPR)*. Dostopno prek: <http://www.state.gov/r/ppr/emu/index.htm> (22. januar 2012).
- Urad za publikacije EU. 2012. Dostopno prek: http://publications.europa.eu/index_sl.htm (23. februar 2012).
- Uradna Facebook stran EEAS. 2013. Dostopno prek: <http://www.facebook.com/EuropeanExternalActionService> (21. september 2013).
- Uradni Twitter račun EU External Action. 2013. Dostopno prek: https://twitter.com/#!/eu_eeas (21. februar 2013).

- Uradni Twitter račun Hermana Van Rompuya. 2012. Dostopno prek: <https://twitter.com/#!/euHvR> (21. februar 2012).
- Wallström, Margot. 2008. *Public Diplomacy and its role in the EU's external relations*. Govor na Georgetown University Washington DC, 2. oktober. Dostopno prek: <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/08/494&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en> (28. januar 2012).
- Wilson, Ernest J. 2008. Hard Power, Soft Power, Smart Power. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science* 616 (1): 110–24. Dostopno prek: <http://ann.sagepub.com/content/616/1/94.full.pdf+html> (12. december 2011).

PRILOGA A: SEZNAM TRETJIH RAZVITIH DRŽAV IN OZEMELJ V UREDBI 1934/2006

- (1) Avstralija
- (2) Bahrajn
- (3) Brunej
- (4) Kanada
- (5) Kitajski Tajpej ²³
- (6) Hongkong
- (7) Japonska
- (8) Republika Koreja
- (9) Kuvajt
- (10) Macao
- (11) Nova Zelandija
- (12) Oman
- (13) Katar
- (14) Saudova Arabija
- (15) Singapur
- (16) Združeni arabski emirati
- (17) Združene države

Vir: Svet Evropske unije (2006).

²³ Čeprav diplomatski ali politični odnosi s Kitajskim Tajpejem niso vzpostavljeni, pa intenzivno sodelovanje na področju gospodarstva, trgovine, znanosti in tehnologije, standardov in norm ter na številnih drugih področjih že poteka in bi se moralo nadaljevati.

PRILOGA B: SEZNAM DRŽAV V RAZVOJU V UREDBI 1934/2006

Latinska Amerika

1. Argentina
2. Bolivija
3. Brazilija
4. Čile
5. Kolumbija
6. Kostarika
7. Kuba
8. Ekvador
9. Salvador
10. Gvatemala
11. Honduras
12. Mehika
13. Nikaragva
14. Panama
15. Paragvaj
16. Peru
17. Urugvaj
18. Venezuela

Azija

19. Afganistan
20. Bangladeš
21. Butan

22. Burma/Mjanmar
23. Kambodža
24. Kitajska
25. Indija
26. Indonezija
27. Demokratična ljudska republika Koreja
28. Laos
29. Malezija
30. Maldivi
31. Mongolija
32. Nepal
33. Pakistan
34. Filipini
35. Šrilanka
36. Tajska
37. Vietnam

Osrednja Azija

38. Kazahstan
39. Kirgiška republika
40. Tadžikistan
41. Turkmenistan
42. Uzbekistan

Bližnji vzhod

43. Iran

44. Irak

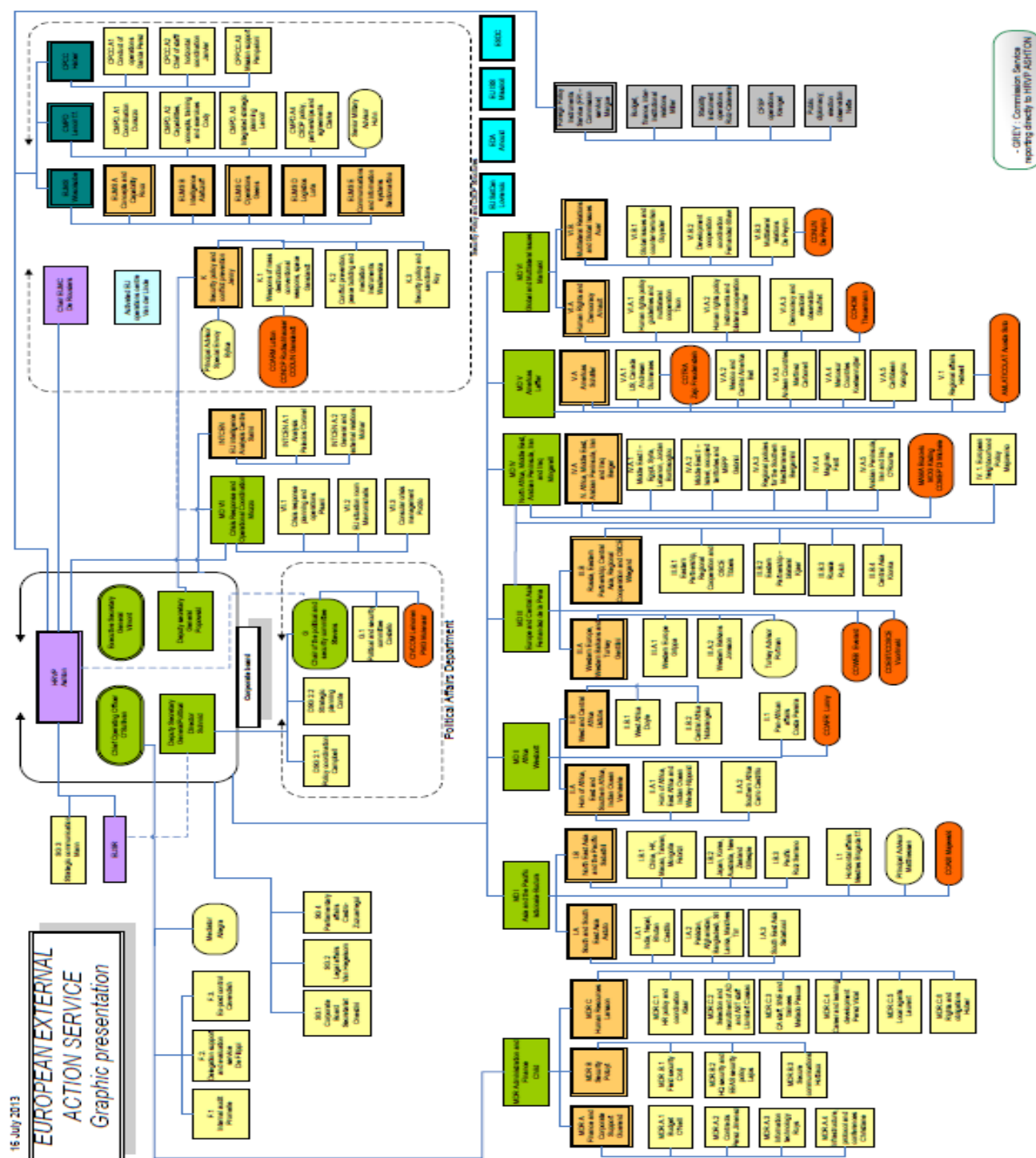
45. Jemen

Južna Afrika

46. Južna Afrika.

Vir: Evropski parlament in Svet EU (2011).

PRILOGA C: ORGANIGRAM ESZD

Vir: European Union External Action (2011a).

PRILOGA Č: SEZNAM EU CENTROV

USA – 10 Centres of Excellence Website: www.euce.org BERKELEY European Union Center of Excellence, The University of California, Berkeley, 207 Moses Hall # 2316 Berkeley, CA 94720–5940 Co–Director: Beverly Crawford Email: bev@berkeley.edu Tel: (510)–643–5777 Fax: (510)–643–3372 Co–Director: Jeff Pennington Email: jpennington@berkeley.edu Tel: (510)–643–6736 Fax: (510)–643–5045 Associate Director: Noga Wizansky Email: nwizansk@berkeley.edu Tel.: (510) 643–4558 Fax: (510) 643–3372 Website: http://eucenter.berkeley.edu/index.html Email: eucenter@berkeley.edu	AUSTRALIA – 3 Centres CANBERRA ANU Centre for European Studies 1 Liversidge St., Bldg 67C The Australian National University Canberra 0200, Australia Director: Jacquie Lo, Email: jacqueline.lo@anu.edu.au Deputy Director: Pierre Van der Eng, Email: pierre.vandereng@anu.edu.au Tel: +61 2 6125 9896, Fax: +61 2 6125 9976 Website: http://ces.anu.edu.au/ Email: europe@anu.edu.au
COLORADO European Union Center of Excellence, University of Colorado at Boulder 3100 Marine Street, Room 479, 572 UCB Boulder, CO 80309– 0572 Director: Joe Jupille, Email: jupille@colorado.edu Tel: (303)–492–5445 Fax: (303)–492–0978 Associate Director: Felicia Naranjo Martinez, Email: ceuce@colorado.edu, Tel.: (303) 492–5983 Fax: (303) 492–2311 Website: http://www.ceuce.com	MELBOURNE EU Centre at RMIT University RMIT University RMIT City campus, Building 5, level 2, Bowen Street, GPO Box 2476, Melbourne 3000, Victoria, Australia Director: Bruce Wilson, Email : bruce.wilson@rmit.edu.au Programme Manager: Amanda Crichton, Email: amanda.crichton@rmit.edu.au Tel: +61 3 9925 8214, Fax: +61 3 9925 8220 Website: www.rmit.edu.au/eucentre Email: eucentre@rmit.edu.au
ILLINOIS European Union Center of Excellence, University of Illinois 328 International Studies Building, 910 S. 5th Street, Champaign, IL 61820, MC–429 Director: A. Bryan Endres, Email: eucenter@illinois.edu Tel: (217) 265–7515 Fax: (217) 333–6270 Associate Director: Matt Rosenstein, Email: rosenstn@illinois.edu Tel.: (217) 244–5085 Fax: (217) 333–6270 Website: http://www.euc.illinois.edu	MELBOURNE Monash European and EU Centre Monash University, 900 Dandenong Rd, PO Box 197, Caulfield East, Victoria 3145, Melbourne, Australia Director: Pascaline Winand, Email: pascaline.winand@monash.edu.au Tel.: +61 3 9903 4633, Fax: +61 3 9903 4686 Deputy Director: Natalie Doyle, Email: natalie.doyle@monash.edu.au Tel.: +61 3 9905 9418, Fax: +61 3 9903 4686 Website: http://monash.edu.au/europecentre Email: europecentre@monash.edu

MIAMI The European Union Center of Excellence Florida International University, Modesto A. Maidique Campus, 11200 SW 8th Street, SIPA 508, Miami, FL 33199 Co-Director: Rebecca Friedman, Email: friedmar@fiu.edu Associate Director: Christine Caly-Sanchez Email: calyc@fiu.edu Tel.: (305) 348-5949 Fax: (305) 348-6562 The European Union Center of Excellence, School of International Studies University of Miami, 1531 Brescia Avenue #144, POBox 248123, Coral Gables, Florida 33124-3010 Co-Director: Joaquin Roy, Email: jroy@miami.edu, Tel: (305)-284-3266, Fax: (305) 284-4406 Website: http://casgroup.fiu.edu/miami_euc/ Email: miamieuc@fiu.edu	NEW ZEALAND – 1 Centre CHRISTCHURCH European Union Centres Network (EUCN) New Zealand in the National Centre for Research on Europe 2nd level Geography Building University of Canterbury, Private Bag 4800, Christchurch, New Zealand Director: Martin Holland, Email: martin.holland@canterbury.ac.nz Project Manager: Sarah Christie, Email: sarah.christie@canterbury.ac.nz Tel: +64 3 364 2348, Fax: +64 3 364 2634 Website: http://www.eucnetwork.org.nz Email: manager@eucnetwork.org.nz
NORTH CAROLINA AT CHAPEL HILL* European Union Center of Excellence University of North Carolina at Chapel Hill CB# 3449, 301 Pittsboro Street, Chapel Hill, NC 27599-3449 Director: John D. Stephens Email: jdsteph@unc.edu Tel: (919) 962.4634 Fax: (919) 962.5375 Executive Director: Erica Edwards, Email: eedwards@email.unc.edu or europe@unc.edu Tel.: (919) 962-6765, Fax: (919) 962-2494 Website: http://www.unc.edu/depts/europe * Network & Outreach Coordinator for US Centers	JAPAN – 4 Centres KOBE EU Institute in Japan, Kansai (EUIJ Kansai) Kobe University, Rokkodai Campus 2-1, Rokko-dai, Nada-ku Kobe 657-8501, Japan Director: Akinori Yamada, Email: eugmgr@people.kobe-u.ac.jp Tel.: +81 78 803 7221, Fax: +81 78 803 7223 Website: http://euij-kansai.jp/index_en/ Email: euij-k@org.kobe-u.ac.jp
PITTSBURGH The European Union Center of Excellence, University of Pittsburgh, 4200 Wesley W Posvar Hall, Pittsburgh, PA 15260 Director: Ronald H. Linden, Email: linden@pitt.edu Tel.: (412) 648-7405 Fax: (412) 648-2199 Associate Director: Allyson J. Delnore, Email: adelnore@pitt.edu Tel: (412) 624-5404, Fax: (412) 648-2199 Website: http://www.ucis.pitt.edu/euce Email: euce@pitt.edu	TOKYO EU Studies Institute in Tokyo, Hitotsubashi University, Mercury Tower 3504, 2-1 Naka, Kunitachi, Tokyo 186-8601, Japan Director: Professor Kyoji Kawasaki Tel.: +81 42 580 9110, Fax: +81 42 580 9109 Website: http://www.eusi.jp/ Email: info@eusi.jp

TEXAS European Union Center of Excellence University of Texas at Austin 1 University Station A1800, MEZ 3.126, Austin TX 78713 Co-Director: Douglas Biow, Email: biow@mail.utexas.edu Tel: (512) 232-7267, Fax: (512) 232-6000 Co-Director: Gary Freeman, Email: gfreeman@austin.utexas.edu Tel.: (512) 232-7260/7250 Fax: (512) 232-6000 Website: http://www.utexas.edu/cola/centers/european_studies/ Email: ces@austin.utexas.edu	TOKYO EU Institute in Japan, (EUIJ Waseda) Waseda University, 306 Bldg., 120-4, 513 Waseda Tsurumaki-cho, Shinjuku-ku, Tokyo 162-0041, Japan Director: Koji Fukuda Tel.: +81 3 5286-8568, Fax: +81 3 5286-8579 Website: http://euij-waseda.jp/ Email: EUIJ-W@list.waseda.jp
WASHINGTON DC European Union Center of Excellence, Washington DC Johns Hopkins University, SAIS 1717 Massachusetts Avenue NW, Washington DC 20036 Director: Daniel Hamilton, Email: dhamilton@jhu.edu Tel: (202) 663-5880, Fax: (202) 663-5879 Sheherazade Rehman, Email: rehman@gwu.edu Tel.: (202) 994-6813 Fax: (202) 994-7422 Website: http://transatlantic.sais-jhu.edu/ACES/index.htm Email: transatlantic@jhu.edu	KYUSHU EU Institute in Japan (EUIJ Kyushu) Kyushu University, EU Centre, 6-10-1 Hakozaki, Higashi-ku, Fukuoka 812-8581, Japan Administrative Director : Yoshie Takahara Tel. : +81 92 642-4433, Fax: +81 92 642-4435 Website: http://www.euij-kyushu.com Email: secretariat@euij-kyushu.com
WASHINGTON, SEATTLE European Union Center of Excellence, University of Washington, Center for West European Studies, Thomson Hall, room 120, Seattle, WA 98195 Director: James Caporaso, Email : caporaso@u.washington.edu Tel.: (206) 543-1674 Fax: (206) 616-2462 Associate Director: Phil Shekleton Email: philross@u.washington.edu Tel: (206) 616-2415, Fax: (206) 616-2462 Website: http://jsis.washington.edu/euc/ Email: euc@uw.edu	CANADA – 3 Centres of Excellence CARLETON (OTTAWA) * European Union Centre of Excellence, Centre for European Studies Carleton University 1311 Dunton Tower, 1125 Colonel By Drive Ottawa, ON K1S 5B6, Canada Director: Joan DeBardeleben, Email: Joan_debardeleben@carleton.ca Associate Director (Outreach): Robert Gould, Email: Robert_gould@carleton.ca Associate Director (Research): Achim Hurrelmann, Email: achim_hurrelmann@carleton.ca Tel: (613) 520-2600 ext.1179, Fax: (613) 520-7501 Website: http://www.carleton.ca/ces/ Email: ces@carleton.ca *Network & Outreach Coordinator for Canada Centres

WISCONSIN–MADISON European Union Center of Excellence, University of Wisconsin–Madison 213 Ingraham Hall, 1155 Observatory Drive, Madison, WI 53706 Director: Myra Marx Ferree, Email: mferree@ssc.wisc.edu Tel: (608) 265–8040, Fax: (608) 265–9541 Associate Director: Elizabeth Covington, Email: eecovington@wisc.edu Tel: (608) 265–8040, Fax: (608) 265–9541 Website: http://eucenter.wisc.edu Email: eucenter@intl-institute.wisc.edu	DALHOUSIE European Union Centre of Excellence, Dalhousie University 1376 LeMarchant Street, Halifax, Nova Scotia B3H 4P9, Canada Director: Finn Laursen, Email: fi.laursen@dal.ca Tel: (902) 494.2980; Fax: (902) 494.1909 Website: http://euce.dal.ca Email: euce@dal.ca
SINGAPORE – 1 Centre SINGAPORE European Union Centre in Singapore, National University of Singapore and Nanyang Technological University, 11 Slim Barracks Rise (off North Buona Vista road), #06–01 Executive centre (NTU@one–north Campus) Singapore 138664 Director: Yeo Lay Hwee, Email: eucylh@nus.edu.sg Tel.: (65) 6513 2007, Fax: (65) 6774 1445 Website: http://www.eucentre.sg/ Email: eucsec@nus.edu.sg	ALBERTA European Union Centre of Excellence (as of June 2013) University of Alberta 116 St. And 85 Ave. Edmonton, Alberta T6G 2R3, Canada Director: ... Tel: (780) 492–3111 Website: http://www.ualberta.ca Email: ...
TAIWAN – 1 Centre TAIPEH European Union Centre in Taiwan National Taiwan University, 2F Common bldg, N°21, Xuzhou Road, Zhongzheng Dist., Taipei City 100, Taiwan Director General: Hungdah Su, Email: hdsu@sinica.edu.tw Deputy Director General: Francis Kan, Email : fykan@nccu.edu.tw Executive Director: Marc Cheng, Email: marccheng@gmail.com Tel.: (886) 2.3343.3621, Fax: (886) 2.3343.3623 Website : www.eutw.org.tw Email: ntueutw@ntu.edu.tw	RUSSIA – 6 Centres ST PETERSBURG EU Centre in North West Russia European University in St Petersburg Gagarinskaya Ul. 3, Room 13 St Petersburg , 191187, Russia Director: Maria Nozhenko, Email: nozenkho@eu.spb.ru Tel.: +7 (812) 386 7622, Fax: +7 (812) 579 56 89 Website: http://www.eu.spb.ru/en/research-centers/ces Email: ces@eu.spb.ru

KOREA – 4 Centres SEOUL Yonsei–SERI EU Centre Yonsei University 134 Shinchon–dong, Seodaemun–gu Seoul, 120–749, Korea Director: Young–Ryeol Park, Email: yrpark@yonsei.ac.kr Tel.: +82 16 386–7142 Website: http://www.yonseri.org/ Email: eucenter@yonsei.ac.kr	KALININGRAD EU4U, EU Centre in Kaliningrad Immanuel Kant Baltic State Federal University A. Nevskogo Ul. 14, Office 112, Kaliningrad, 236041, Russia Director: Anna Barsukova, Email: abarsukova@kantiana.ru Tel.: +7 4012 595 577, Fax: +7 4012 338 322 Website: http://www.kantiana.ru/eng/eu4u/ Email: eu4u@kantiana.ru
SEOUL EU Centre at Hankuk University of Foreign Studies Hankuk University of Foreign Studies 270 Imun–dong, Dongdaemun–gu, Seoul 130–791, Korea Director: Bung–ik Zang, Email: zangbung@hufs.ac.kr Tel.: +82 2 2173 2745–6, Fax: +82 2 2173 2747 Website: http://www.hufs-hri.org/ Email: webmaster@hufs-hri.org	TOMSK EU Centre in Siberia (EUCES) Tomsk State University Office 49, 34a Lenina ave., Tomsk, 634050 Russia Director: Larisa Deriglazova, Email: larisa.deriglazova@euces.tsu.ru Tel.: +7 3822 529 918; Fax: +7 3822 529 918 Website: http://euces.tsu.ru/en/ Email: euces@euces.tsu.ru
PUSAN PNU EU Center in Korea Pusan National University Seonghakgwang 604, San 30, Jangjeon–Dong Geumjeong–gu Busan 609–735 South Korea Director: Chae–Deug Yi, Email: givethanks@pusan.ac.kr Tel.: +82 51 510 2585 Website: http://eucenter.pusan.ac.kr/ Email: givethanks@pusan.ac.kr	KAZAN EU Centre – VOICES Kazan State Federal University 18, Kremlyovskaya Ul., Kazan, 420008 Russia Director: Irina Kuznetsova–Morenko, Email: Iri.Morenko@ksu.ru Tel.: +7 843 2337021; Fax: +7 843 2337021 Website: http://kpfu.ru/main_page?p_sub=12921 Email: voi@kpfu.ru
DAEGU Yeungnam University EU Centre Yeungnam University 214–1 Dae Dong, 714–749 Gyeongsan–si, Gyeongsangbuk–Do, South Korea Director: In Soo Park, Email: ispark@ynu.ac.kr Tel.: +82 53 810 2624 Website: http://www.eucentre.yu.ac.kr Email: eucentre@yu.ac.kr	PETROZAVODSK EU Centre in Barents region of Russia Petrozavodsk State University Lenin pr. 33, Office 406, Petrozavodsk, 185910 Russia Director: Lyudmila Kulikovskaya, Email: kulikovskaya@psu.karelia.ru Tel.: +7 814 2 711089; Fax: +7 814 2 782668 Coordinator: Anastasia Kuznetsova, Email: beuc@psu.karelia.ru, Tel./Fax: +7 814 2 719614 Website: http://petsu.ru/Structure/Inter/beuc_e.html Email: beuc@psu.karelia.ru

MACAO – 1 Centre MACAO EU Academic Programme University of Macao Avenida Padres Tomás, Pereira, Taipa, Macao, China Director: Professor Rui Paulo da Silva Martins, Email: RMartins@umac.mo Tel.: + 853 8397 4309, Fax: +853 2883 1694 Executive Director: Maria Antónia Espadinha, Email: mariaae@umac.mo Website (under construction)		ROSTOV–ON–DON EU Centre in South West Russia Southern Federal University 105/42 Bolshaya Sadovaya Ul., Office 514, Rostov–on–Don, 344006 Russia Director: Igor Uznarodov Executive Director: Oksana Karnaukhova, Email: oskarnauhova@sfedu.ru Tel.: +7 863 264–09–11; Fax: +7 863 218–40–18 Website: http://www.ceusr.sfedu.ru Email: oskarnauhova@sfedu.ru
HONG KONG – 1 Centre HONG KONG EU Academic Programme Hong Kong Baptist University Room 515, 5/F, Davud Lam Bdg, Kowloon Tong, Kowloon, Hong Kong Director General: Jean–Pierre Cabestan, Email: cabestan@hkbu.edu.hk Tel.: +852 3411 5643, Fax: +852 3411 5799 Website: http://europe.hkbu.edu.hk/euap/		

Vir: European Union External Action (2013b).